חסידות · ברסלב · זמרת הארץ

זמרת הארץ לקוטי תנינא

רבי נחמן מטשערין

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

זמרת הארץ לקוטי תנינא

רבי נחמן מטשערין

מקור הטקסט: ובלכתך בדרך

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/זמרת-הארץ-לקוטי-תנינא/
הקובץ נוצר ב־15 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611151759 של הספרייה.

תוכן העניינים

סימן א. תקעו ממשלה 4
סימן ב. ימי חנוכה 6
סימן ג. כשחלה ר'א 8
סימן ד. ואת העורבים וכו' 9
סימן ה. תקעו אמונה 10
סימן ז. כי מרחמם 14
סימן ח. תקעו תוכחה 16
סימן יב. איה מקום כבודו 18
סימן טו. אלו המתפארים 20
סימן טז. הקשו וכו' 20
סימן יז. צריך ליזהר מאד 21
סימן יא. עיקר התכלית וכו' 21
סימן לב. יש צדיקים גנוזים 22
סימן לג לד 23
סימן לז 24
סימן לח 24
סימן לט. לכו חזו 25
סימן מ 25
סימן סג 25
סימן סו סז. בראשית לעיני כל ישראל . . 26
סימן עא. חבלים נפלו לי בנעימים 26
סימן עב. חיים נצחיים 29
סימן עג. תהלים תשובה 29
סימן עז. רצועה היתה יוצאת 30
סימן עח. (חסד חנם) ענין הפשיטות . . . 31
סימן עט. הקול קול יעקב 33
סימן פא 33
סימן פב. כי תצא 33
סימן פג. ע'י תיקון הברית 35
סימן פד 36
סימן פה. אגוזים וכו' 36
סימן פו. דע שע'י וכו' 37
סימן פז. דע שכונת אלול 37
סימן פח. צריך ליזהר וכו' 38
סימן פט. הדעת משדך וכו' 39
סימן צ. טעם על שבירת כלי חרס 40
סימן צא. וידבר וכו' 40
סימן צב. תיקון למקרה לילה 41
סיפורי מעשיות 41
שיחות הר"ן 58

סימן א. תקעו ממשלה

ירושלים היא בחינת לב והיא בחי' יראה שלימה התלויה בלב (וכבר מבואר לעיל שכל ארץ ישראל היא בחי' לב ובחי' יראה) גם שם עיקר הדעת שעי"ז נתתקנין הג' מדות התלויים בלב שהם ממון ואכילה ומשגל. וע"כ כתיב אין כסף נחשב וגו' בחי' תיקון תאות ממון וכתיב ואכלתם לחמכם לשובע. ושם עשר מצות הנוהגות בפת שכ"ז בחינת תיקון תאות אכילה. וכתיב ששם עלו שבטים שבטי י"ה בחינת שמי מעיד עליהם. שזה בחינת תיקון תאות המשגל. שזה בחינת זווגים דקדושה בחי' אשה מספרת עם בעלה ע"ד שאמרו ז"ל איש ואשה זכו שכינה שרוי' ביניהם. היינו שם י"ה שזה בחינת י"ה בארץ החיים כנ"ל כמ"פ. וזה שמבואר בזוהר (ויקרא קכ"א) ולבא דא היינו בית המקדש וכו' אתזן ממוחא דרישא בי' אתאחיד דא בדא ההד"כ מכון לשבתך פעלת ד'. שזה בחינת מה שצריכין להמשיך הדעת שהוא בחינת תלת מוחין וכו' אל הלב. ועי"ז נתתקנין הג' מדות הנ"ל. וע"כ נקראת ירושלים רבתי בדעות ועיר החכמה. ומחמת שעיקר הארת התלת מוחין הנ"ל הוא בשלש רגלים. ע"כ הי' החיוב בכל שלש רגלים לעלות לירושלים. ומחמת ששם עיקר שלימות היראה כנ"ל ע"כ כתיב בה לא תחסר כל בה. בחינת כי אין מחסור ליראיו. וע"כ שם עיקר השפעת הנבואה כמבואר בזוה"ק. ועי"ז נגאלת ונפדית התפלה. וע"כ שם עיקר שלימות התפלה. ועי"ז נתבטלין כל החולאות וזוכין לרפואה שזה בחי' מה שכתוב (שמות כ"ג) כי ילך מלאכי לפניך היינו בחינת המלאך ששרשו מיראה כמבואר בפנים) והביאך אל האמורי וגו' ועבדתם את ד' אלקיכם וגו' והסירותי מחלה מקרבך. וזה ובל יאמר שכן חליתי וגו'. ושם זוכין לקבל רפואה ע"י דבר ד' בחינת ישלח דברו וירפאם בחינת ודבר ד' מירושלים. וזה ואשים דברי בפיך (היינו התפלה שהיא בחינת דבר ד') לנטוע שמים וגו' (בחי' בדבר ד' שמים נעשו וגו') ולאמר לציון עמי אתה. אל תקרי עמי אלא עמי. מה אנא עבדית שמיא וארעא במלולי וכו'. כי תפלתו היא בחי' דבר ד' ממש ובדבר ד' שמים נעשו כנ"ל. ושם עיקר ביטול העבדות דסט"א שזה בחי' הסמיכות בפ' בהר אני ד' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלקים וכי ימוך אחיך עמך וגו' לא תעבוד בו עבודת עבד וגו' כי עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים לא ימכרו ממכרת עבד וגו'. וכן שם עיקר השעבדות דקדושה כמ"ש (תהלים ס"ח) וזרע עבדיו ינחלוה וכתיב כי רצו עבדיך את אבניה וגו' וכתיב נחלה לישראל עבדו וגו'. ושם עיקר תיקון הג' עבודות המבואר בפנים שהם: אל תהי בז לכל אדם וכו'. שזה בחינת מה שאמרו רז"ל בא וראה כמה מחבבין זה את זה. ואמרו מה בין תקיפי דארעא דישראל וכו'. כי שם עיקר הכבוד דקדושה בחינת

לשכון כבוד בארצנו נכבדות מדובר בך וכיוצא בזה עוד. וכן שם עיקר שלימות האמונה וביטול כל בחי' ע"ז כנ"ל כמה פעמים. וכן שם עיקר שמירת הברית בחינת ונתתי לך את הארץ וגו' ואתה את בריתי תשמור. ושם עיקר התיקון שכל העשבים והצמחים מחזירים כחם לתוך התפלה שזה בחינת ויצא יצחק לשוח בשדה. שזה בחינת ונתנה הארץ יבולה. יבול ר"ת ו'יצא י'צחק ל'שוח ב'שדה כמובא לקמן בפנים סי' י"א. ושם עיקר בחינת התנוצצות משיח בחינת ועבדי דוד מלך עליהם. וכן שם עיקר בחינת מטר בח' ונתתי מטר ארצכם בעתו ואמרו רז"ל א"י שותה תחלה. ושם עיקר שלימות הריח שזה בחינת ארץ המוריה ע"ש מור וריח. וכיבוש ראשון של א"י היתה יריחו שנקראת כן ע"ש הריח. ושם עיקר בחינת נשיאות חן בחינת ארץ צבי צבאות גוים שכל המלכים חמדו אליה כמו שאמרו ז"ל.ושם עיקר המפורסמים דקדושה בחינת כל הראשים של ישראל שהיו שם סנהדרי גדולה וקטנה ומלך ושרים ונביאים ושופטים ושוטרים וכו'. ושם נופל העזות דסט"א כמ"ש את עם נועז לא תראה וגו' עי' תרגום. (ישעי' ל"ג) חזה ציון קרית מועדינו וגו' כי כולם הם בחינת לוים משם כי שם שורש השפע של כולם. וזה והלוית גוים רבים וגו'. ושם יכולים לקשר את עצמו עם כלל שרשי נפשות ישראל כי היא בחינת תל תלפיות שהכל פונים לשם כמאמרם ז"ל. והיא בחינת אם כל חי כי כל ישראל נקראים בנות ציון בנות ירושלים. והיא בחי' כסא הכבוד כמו שכתוב בעת ההוא יקראו לירושלים כסא ד' ונאמר ולכבוד אהי' בתוכה ונאמר מכון לשבתך פעלת ד' שהבית המקדש מכוון נגד כסא הכבוד שלמעלה. ושם בחינת מקומו של עולם בחינת האבן שתי' שממנו הושתת הכל. ושם יכולים לעשות ראש השנה בחינת לביתך נאוה קודש (בחי' הבית המקדש ד' לאורך ימים בחי') ראש השנה שהוא כיומא אריכתא כמבואר בפנים. כי עיקר הקביעות של ר"ה ור"ח הוא שם בב"ד הגדול שבירושלים וגם כי אפי' השלוחים לא היו יכולין לילך ולהודיע מקודם לשאר עיירות ישראל מאחר שר"ה הוא בר"ח עצמו.וע"כ היתה הלשכת הגזית ששם דנין כל הדינים סמוכה לביהמ"ק מחמת ששם בחי' מקומו של עולם שעי"ז יכולים לדון את הכל לכף זכות לכ"א כפי מקומו. בחינת בצדק תשפט עמיתך כמו שפירש רש"י הוי דן את חברך לכ"ז. וע"כ נקראת ירושלים עיר הצדק ונאמר צדק ילין בה. וזה שכתוב העם היושב בה נשוא עון. כי ע"י שדנין שם הכל לכף זכות עי"ז נמחלין עונותיהם. ומחמת שכל הבחינת הנ"ל כלולים בשופר כמבואר בפנים. ע"כ הי' כיבוש יריחו שהוא כיבוש ראשון של ארץ ישראל על ידי תקיעת שופר:

סימן ב. ימי חנוכה

עיקר מקום ההודאה והלל להשי"ת הוא בא"י בפרט בירושלים כמפורש במקראות רבים. וכן עיקר שלימות הדעת הוא ג"כ שם. וע"כ א"י היא באמת בחינת עוה"ב כי זה עיקר שעשוע עוה"ב. וגם שם עיקר בירור ההלכות כמו שכתוב וקמת ועלית וגו'. וזה שאמרו ז"ל (שבועות יד:) אין מוסיפין על העיר ועל העזרות אלא וכו' ובשתי תודות ובשיר בי"ד מהלכין ושתי תודות אחריהן כי קדושת ירושלים ובית המקדש היא בחינת תודה הודאה ובחינת הלכות שנתבררין ע"י הבי"ד. וע"כ נקרא הר המוריה שממנו היראה יוצאת כמארז"ל. וע"כ הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה כי שם עיקר הדעת להכיר אותו ית' וגם שם עיקר בירור ההלכה שזה בחינת וד' עמו שהלכה כמותו. והלכות הם בחי' חסד ועיקר התגלות החסד הוא בא"י כנ"ל כמה פעמים. וזה בחי' חסד ד' מלאה הארץ וכתיב ואני ברוב חסדך אבא ביתך. גם ירושלים וכל א"י הם בחינת לב וכשיש איזה דין וצרה ח"ו אזי עיקר הצרה בלבו וכו' וכל הדמים מתכנסים ועולים אל הלב לקבל ממנו עצה וכו' ואח"כ חוזרין הדמים לילך כסדר וע"כ התודה מכונה בשם הלכה כמבואר בפנים. וזה בחינת מה שהאריך שלמה בתפלתו (מלכים ח') את אשר יחטא איש לרעהו ונשא בו אלה להאלותו ובא אלה לפני מזבחך וגו' ואתה תשמע השמים וגו' בהנגף עמך וגו' ושבו אליך וגו' והתחננו אליך בבית הזה ואתה תשמע השמים וגו' בהעצה השמים וגו' והתפללו אל המקום הזה וגוש' ואתה תשמע השמים וגו' רעב כי יהי' דבר שדפון ירקון ארבה חסיל וגו' כל נגע כל מחלה כל תפלה כל תחנה וגו' ופרש כפיו אל הבית הזה ואתה תשמע השמים עי"ש עוד שהאריך בזה והוא ממש כענינינו הנ"ל. שבכל הצרות והצמצומים והדינים אזי שוטפים ועולים כל הדמים ל הלב כנ"ל. וזה שכתוב וידעת עם לבבך כי כאשר ייסר איש וגו' כי הרגשת היסורין הוא בלב. וע"כ נסמך לזה כי ד' אלקיך מביאך אל ארץ וגו'. וכן מצינו בעניני הלכות ממש כמ"ש כי יפלא ממך דבר למשפט בין דם לדם בין דין לדין בין נגע לנגע וגו' וקמת ועלית אל המקום וגו' ועשית ע"פ הדבר וגו' אשר יורוך וגו' שזה בחינת בירור ההלכה ואז חוזרין למקומם וכו'. ומזה באה ההולדה בנקל כמבואר בפנים. וזה בחי' כי חלה גם ילדה ציון את בניה וכתיב בטרם יבא חבל לה והמליטה זכר ועוד כיוצא בזה. גם שם בחי' תיקון הרגלין שהם בחי' התמכי אורייתא ע"י השפעת הסד שבא ע"י ההלכות. וזה בחי' עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים ופירש רש"י בשביל שעריך ירושלים שעוסקין בהם בתורה. גם שם עיקר התגלות אור האמת כמו שכתוב ונקראה ירושלים עיר האמת. וגם שם שלימות הדיבור כנ"ל כמ"פ ושם כל הד' חלקי הדיבור כי שם שלימות הצדקה ושלימות התשובה

כנ"ל כמה פעמים. גם שם עיקר העשירות והיא בעצמה בחי' מלכות כנ"ל כמ"פ. גם שם מאירים הג' שמות אל אלקים ד' שהם בחי' תפלה ותורה ושידוכים. כי תורה ותפלה עיקר שלימותן שם הוא. וגם שידוכים שהם בחי' ד' כמ"ש מד' יצא הדבר הוא ג"כ שם כמארז"ל בב"ר פ' ס' המ' יצא הדבר מהיכן יצא מהר המוריה. גם אמרו ז"ל המגרש אשתו ראשונה מזבח מוריד עליו דמעות. מובן מזה כי שם שורש הזווגים. וכן אמרו ז"ל כל כהן שאין לו אשה אסור בעבודה. ואמרו ז"ל שביום כפור היו בנות ישראל יוצאות וחולות וכו' שנא' צאינה וראינה וגו' וביום שמחת לבו זה בנין ביהמ"ק עי' ברטנורה שם. ועי' זוהר חדש פ' חקת דחזיד כל השנים עשר דברים שיוצאין מירושלים. ועליהם אמרו ז"ל כל השרוי בלא אשה שרוי בלא טובה בלא ברכה וכו' גם אמרז"ל איש ואשה זכו שכינה שרויה ביניהם היינו שם י"ה שהוא בא"י בחינת י"ה בארץ החיים. גם הם בחינת הוי"ה אדנ"י שזה בחינת וד' בהיכל קדשו. נמצא שהג' דברים שהם בחינת הג' שמות הנ"ל הם בארץ ישראל וירושלים. וזה שכתוב אל אלקים ד' דיבר ויקרא ארץ וגו' מציון מכלל יופי וגו' ושם עיקר שלימות הדיבור שהוא בחינת לשון הקודש שזה הלשון הוא לשון יהודית שהיו ישראל מדברים בו בעת שישבו על אדמתם בא"י. ולשון הקודש הוא מקושר לשבת ונכל בו ברכה וקדושה. וגם בארץ ישראל נכלל ברכה וקדושה כמו שכתוב לך לך וגו' ואברכך ונאמר בכל מקום אשר אזכיר את שמי אבא אליך וברכתיך ועוד הרבה כיוצא בזה. ואמרו ז"ל עשר קדושות קדשה ארץ ישראל. ונקראת גבול קדשו וירושלים נקראה עיר הקודש בפרט הבית המקדש שהוא בית קדשנו.וע"כ הפליגו רז"ל בשבח היושב בארץ ישראל ומדבר רק בלשון הקודש כמובא בשער החצר. וגם ארץ ישראל היא בבחינת שבת כמובא וכנ"ל כמ"פ. ונקראת מנוחה כנ"ל. וע"כ היושבים בה הם בבחינת בנים כנ"ל כי שבת היא בחינת בן. ושם עיקר השמחה כנ"ל כמה פעמים כי ע"י קדושת א"י ממשכין שמחה על שבת לתוך ששת ימי החול וזוכים לעבוד את השי"ת תמיד בשמחה. וכמפורש בזוה"ק (ויקרא קי"ח) שהפסוק עבדו את ד' בשמחה מדבר בשעתא דישראל שראן בארעא קדישא וכו'. וע"י כל זה נתגלה אחדותו הפשוט ית' לידע שכל הפעולות משתנות נמשכין מאחד הפשוט ית' שזה בחי' כל הסיפור של מעשה בראשית שהוא בשביל כ מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים היינו בשביל ירושת א"י. וע"כ צריכים ליזהר שם ביותר במדת השלום כי עי"ז שרבים מישראל הם באחדות ושלום עי"ז נתגלה אחדותו הפשוט יתברך. בבחי' אתה אחד ושמך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ ומבואר בזוה"ק בארץ דייקא. וע"כ אמרו רז"ל וחד מינייהו כתרי מינן. כי שם מסוגל ביותר לברר ההלכה כנ"ל בבחי' וכל בניך למודי ד'. וחד מינן כי

סליק להתם הוא כתרי מינייהו. כי ע"י הלכות נתגלה אחדותו הפשוט. והעיקר שיתגלה אחדותו הפשוט ית' מתוך פעולות משתנות. שבשביל זה יחיד ורבים הלכה כרבים (היינו שהלכה כשנים לגבי אחד). כי מחמת שהם פעולות משתנות וכשהם מסכימים לדעה אחת נמצא שנעשה בחי' אחדות הפשוט שזה יקר מאד בעיניו ית'. ע"כ הלכה כמותם כמבואר בפנים. ע"כ כשעולה א' מחו"ל ששם בחי' פעולות משתנות ביותר לגבי א"י שהיא בחי' אחדות. נמצא שנעשה בחי' אחדות מתוך פעולות משתנות. ע"כ הוא זוכה לברר ההלכה ביותר כשעולה לא"י עד שהוא כתרי מינייהו:

סימן ג. כשחלה ר'א

ידוע בכמה פסוקים שהגלות נמשל לחולאת רח"ל והגאולה נמשלה לרפואה. וידוע ג"כ פלוגתת ר"א ור' יהושע (סנהדרין צ"ז צ"ח) אם יש עת קבוע לגאולת ישראל או אם הדבר תלוי רק בתשובה. אך כ"ז כפי אשר נגזר מלמעלה בשעת גזר דין. אבל אם היינו זוכים לפדיון גדול כזה עד שיומתק הדין מכלל גלות ישראל אז אפשר שתבא הגאולה במהרה בקרוב כמבואר בפנים לענין חולאת יחיד רח"ל. וזה שכתוב נפשי לד' משומרים לבוקר וגו' וקשה לכאורה הלא יש עת קבוע לגאולת ישראל או שהכל תלוי בתשובה וא"כ מה לנו לשמור ולצפות בכל עת על הגאולה מאחר שלא זכינו לתשובה שלימה עדיין. וכן אפשר שעדיין לא הגיע העת הקבוע לגאולה. לזה בא כמתרץ ואומר: יחל ישראל אל ד' כי עם ד' החסד והרבה עמו פדות והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו. היינו כי יש פדיון גדול כזה עד שעל ידו נמתק הדין ונמשך חסד ואז יוכל להיות שתבא הגאולה מיד כי ע"י הפדיון הזה יהיו נמחלין כל עונות ישראל. וזה שכתוב ג"כ אני ד' בעתה אחישנה. והנה אמרו רז"ל עמו אנכי בצרה עמו אנכי בצירי כמובא וצירי הוא בחי' רפואה כמבואר בפנים. היינו שהקב"ה בעצמו יסייע ברפואת ישראל למהר הגאולה ע"י בחינת הפדיון הנ"ל. וידוע כי כל פדיון הוא מה שמתפללים על רפואת החולה ומכוונין כוונות ויחודים וצירופי שמות הק' ועי"ז נמתק הדין. וע"ז אמרו ז"ל מפני מה ישראל מתפללים ואינם נענים מפני שאינם מתפללים בשם. ופירשו הקדמונים ז"ל שאינם יודעים לכוין השמות הק' השייכים לכל תפלה ובקשה. וזה שכתוב אשגבהו כי ידע שמי (היינו בחי' הפדיון וכוונת צירופי שמות הק' ועי"ז) יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה בצירי כנ"ל. וההמתקה שעל ידי פדיון הנ"ל הוא בחי' נקודת חולם כמבואר בפנים. וזש"כ ותחלימני והחייני. כי ע"י הפדיון שהוא בחי' חולם יקבל רפואה וזש"כ ג"כ לענין רפואת הכלל שהיא גאולת ישראל: בשוב ד' שיבת ציון היינו כחולמים. היינו בחי' נקודת חולם כמובא. כי חלם היא

בחי' ההמתקה שעל ידה באה הרפואה. וזה שביאר התרגום כד יתוב ד' את גלות ציון הוינא איך מרעיא דאתסיין היינו כחולים שנתרפאו מכוון להנ"ל (ועי' בפנים בלקוטי מוהר"ן א' סי' מ"ו ענין כי בי חשק וכו'):

סימן ד. ואת העורבים וכו'

עיקר התגלות הרצון הוא בארץ ישראל כמו שכתוב רצית ד' ארצך וכתיב ואור פניך כי רציתם ואמרו רז"ל כח מעשיו הגיד לעמו וגו' וברצונו נטלה מהם ונתנה לנו. וע"כ שם עיקר היראה וכן עיקר השפעת החסד כנ"ל. וע"כ אין צריכים לעשות שום מלאכה ועסק ומלאכתם נעשית ע"י אחרים בבחי' ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו' הנאמר שם בעני נחמת ציון ובנין חורבות ערי יהודה. וכן שם עיקר הארת הימים טובים הק' שבהם התגלות הרצון והיראה שזה בחי' שלש פעמים בשנה יראה כל זכורך וגו'. וכן עיקר קדושת הימים טובים הוא ע"י הקביעות שקובעין שם בבי"ד שבא"י. והביהמ"ק נקרא מועד כמו שכתוב שאגו צורריך בקרב מועדיך וכתיב חזה ציון קרית מועדינו ושם עיקר השמחה כנ"ל כמה פעמים. ושם עיקר החכמה דקדושה כנ"ל שעי"ז מכניעין וסותרין דעות חכמי הטבע ומגלין את הרצון. וזה בחינת כי רצו עבדיך את אבניה כי אבני א"י הם אבני קודש בחינת ואבן שלימה רצונו. ובאבנים אלו הכניע דוד את גלית שכפר ברצון. וע"כ יש לישראל רצון גדול אליהם בבחי' כי רצו עבדיך את אבניה. גם שם עיקר הכנעת מצח הנחש בחינת שאמרו רז"ל מעולם לא הזיק נחש ועקרב בירושלים. (וכתיב כי לא נחש ביעקב). וקודם שנכנסו ישראל לא"י עברו תחלה דרך המדבר מקום נחש שרף ועקרב והכניעו אותם ע"י העננים כבוד שבהם ראו התגלות הרצון דקדושה בחינת אשר עין בעין נראה וגו' ועננך עומד עליהם וגו'. ושם עיקר הזקנה ואריכת ימים דקדושה בבחינת ולמען תאריכו ימים על האדמה וגו' וכמוהו עוד וכמ"ש עוד ישבו זקנים וזקנות וגו'. ושם ההיפוך מבחינת שבע רוגז בבחינת שארז"ל ונתן לך שם לב רגז בבבל הוא דכתיב וכתיב ושכן תחתיו ולא ירגז עוד וכתיב ביום הניח ד' לך מעצבך ומרגזך וכנ"ל כמה פעמים. ושם עיקר שלימות הצדקה בחינת וצדקה בכרמל תשב. והעיקר לשבר האכזריות ולהפכו לרחמנות שזה בחינת כי יהי' בך אביון וגו' בארצך אשר ד' אלקיך נותן לך לא תאמץ את לבבך וגו' נתן תתן לו ולא ירע לבבך בתתך לו וגו'. ושם מכניעין קול החיות רעות בחינת והשבתי חי' רעה מן הארץ וגו' וכתיב (ישעי' ל"ה) לא יהי' שם אריה ופריץ חיות בל יעלנה וגו' (ושם ס"ה) וארי' כבקר יאכל תבן ונחש עפר לחמו לא ירעו ולא ישחיתו בכל הר קדשי אמר ד'. וכן כל בחינת כפואות המכה המבואר בפנים מצינו בכיבוש א"י. כי

בתחלה היו צריכים ל צור על שערים ופתחי עיירות של הז' עממין עד שפתחו להם. שזה בחינת פתיחת פי המכה. וזה ע"י צדקה בחינת פתחו שערים ויבא גוי צדיק וצדיק חונן ונותן. אח"כ היו מצווים להורישׁ כל יושבי הארץ וכו' שזה בחינת מה שצריכין להמשיך ולהוציא כל הליחות רעות והדמים המקולקלים מתוך המכה. שזה בחינת מה שנאמר בפ' מסעי והורשתם את כל יושבי הארץ וגו' ואם לא תורישו וגו' והי' אשר תותירו מהם וגו' וצררו אתכם וגו' ממש כמשל המכה שלא הוציאו הליחות מתוכה בשלימות גמור שעי"ז חוזרת המכה לצמוח מחדש. וזה ע"י חכמה כי טובה חכמה מכלי קרב. ועי"ז היו יכולים להורישׁ את כולם כמו שכתוב (משלי כ') מזרה רשעים מלך חכם. אח"כ צריכים לכבס ולהדיח הדמים שלא יהי' בהם שום קלקול שזה בחינת מה שהזהירה התורה כמעשה ארץ כנען אשר אני מביא אתכם שמה לא תעשו וגו'. וכן מה שהזהירה לבער כל הע"ז הנמצאים שם ולהתרחק מכל מדותיהם הרעות בתכלית הריחוק. ובכלל זה ג"כ מה שהזהיר להם יהושע קודם פטירתו וחקר ודרש אותם היטב אם הם מקבלים עליהם עול מלכות שמים באמת ובתמים וכרת עמהם ברית מחדש כמבואר (יהושע כ"ג כ"ד). וזה ע"י רגל שהוא בחי' יראה כמו שכתוב יראת ד' שנאות רע. וכן ע"י אמונת הרצון בשלימות. אח"כ צריכים להסגיר את פי המכה שזה גמר רפואתה. היינו בחי' כי חזק בריחי שעריך שלא יבא בהם עוד צר ואויב ויהיו שלוים ושקטים בירושת הארץ. וע"ז ע"י השפעת החסד כמ"ש נחלה לישראל עבדו כי ל"ח. וזה בחי' קיום מלאכת מעשה בראשית המבואר בפנים כל כל מלאכת מעשה בראשית הודיעה לנו התורה רק בשביל ירושת א"י. כו שכתוב כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים וכמו שאמרו ז"ל שבשביל זה פתחה התורה בבראשית:

סימן ה. תקעו אמונה

עיקר תיקון האמונה הוא בא"י כמ"ש שכן ארץ ורעה אמונה וירושלים נקראת קריה נאמנה וע"כ ניצולין שם מחולאת בבחינת ובל יאמר שכן חליתי. גם שם נמשכין בשלימות כל תיקוני הרפואה. כי הרפואה שע"י העשבים שגדלים ע"י גשמים ומטר. ועיקר ברכת המטר הוא שם כמו שכתוב למטר השמים תשתה מים ואמרו רז"ל א"י שותה תחלה. וכן הרפואה שע"י תפלה שם עיקר שלימות התפלה. וכן ע"י זכות אבות שם עיקר התנוצצות זכות אבות בחינת הנצנים נראו בארץ הנצנים אלין אבהן וכמ"ש וזכרתי את בריתי יעקב וגו' והארץ אזכור. וכן שם שלימות הקול בחי' וקול התור נשמע בארצנו. ושם עיקר תיקון התמזגות היסודות כמו שכתוב ואגודתו על ארץ יסדה. וכמו

שפירש הרב ברטנורא פ"ג דאבות משנה ז'. ואגודתו אלו הג' יסודות אש רוח מים וכו'. וכן שם עיקר המים שהם העצות שמהם גדילה האמונה כמ"ש ויועציך כבתחלה וכתיב עומדות היו רגלינו (הם בחינת עצות כמבואר בפנים) בשעריך ירושלים. וזה בחינת וישלחהו מעמק חברון ודרשו רז"ל מעצה עמוקה וכו'. כי שם עיקר העצות שהם בחינת מים עמוקים עצה בלב איש. כי א"י וירושלים הם בחי' לב כנ"ל כמה פעמים. וע"כ אמרו חז"ל יכונול לבו נגד א"י וירושלים ושם עיקר בחי' צעק לבם אל ד'. ושם עיקר תיקון כל הדברים המבוארים בפנים שהם בחי' לא כמו שכתוב (תהלים כ"ו) ואסובבה את מזבחך ד' לשמיע בקול תודה ולספר כל נפלאותיך ד' אהבתי מעון ביתך וגו'. ושם דולין ומגלין המים שהם העצות הנ"ל ע"י איש תבונות. היינו מי שיש לו נשמה כמ"ש נותן נשמה לעם עליה. ושם עיקר המשכת רוחנית אלוקת לתוך צמצומים כי שם עיקר שכינת אלקותו ית' כביכול. ושם עיקר שפע הפרנסה דקדושה כידוע. ושם עיקר תיקון האכילה בבחי' וצדיק אוכל לשובע נפשו כמו שכתוב ואכלתם לחמכם לשובע וגו'. ושם עיקר צחצחות הנפש כמ"ש (ישעי' י"ח) אשקטה ואביטה במכוני כחום צח עלי אור. ושם עיקר התקרבות הגרים כמ"ש עמים הר יקראו וחביבה א"י שמכשרת הגרים. ושם עיקר הגאוה דקדושה כי הבית המקדש נקרא גאון עוזכם גאון יעקב גאון ישראל. וזה לעומת זה. כי כשאינם זוכים אזי נתאחז בהם הגאוה דסט"א כמו שכתוב (ישעי' כ"ח) הוי עטרת גאות וגו' וכמ"ש (צפני' ג') כי אז אסיר מקרבך עליזי גאותך לא תוסיפי לגבהה עוד בהר קדשי. ועיקר אחיזת הגאוה הוא בהמנהיגים שאינם כראוי. שזה בחי' מה שצעק הנביא במקומות הרבה על המנהיגים שאינם הגונים ומתגאים על הדור בחינם. ועי"ז מתגבר תאות ניאוף בעולם. וגם ע"ז צעק הנביא הרבה כמבואר בפסוקים רבים. כי עיקר קדושת א"י תלוי בשמירת הברית כנ"ל כמ"פ. אך שם יש ג"כ בחי' התיקון של המגיני ארץ שהם מכניעים תאוה זאת וכו' כמבואר בפנים. שזה בחי' מה שהביהמ"ק בעצמו נקרא מגן כמ"ש מגיננו ראה אלקים וגו' ופירש רש"י הביהמ"ק וכתיב אלף המגן תלוי עליו. וזה בחי' עם נושע בד' מגן עזרך ואשר חרב גאותך. כי השי"ת הוא החרב הגאוה דקדושה של ישראל והוא בעצמו כביכול המגן לפני החרב דסט"א. וע"כ שם בא"י עיקר תיקון המוחין שהם בחי' תפילין שזה בחי' מה שנזכר ירושת א"י בפרשיות התפילין. וזה שנאמר אצל בנין ביהמ"ק "יקר" כמ"ש אבנים יקרות ליסד הבית ועוד כמוהו שהוא בחי' מוחין תפילין שנקראים יקר מחמת שנעשין ע"י תיקון הגאוה שהוא בחי' נפש יקרה. וזה שכתב (ישעי' כ"ח) הנני יסד בציון אבן אבן בוחן פנת יקרת וגו' בחי' יקר הנ"ל. הגם כי רש"י פירש שם על משיח. הלא גם כאן בפנים מבואר שהוא בחי' ומשה הי' רועה

שזה בחי' משיח ג"כ. גם שם יש בחי' שד"י של תפילין שהוא בחי' גבול וצמצום. שזה בחי' מה שהאירה התורה לבאר הגבולין של א"י וכן התחלקות א"י לנחלה לכל שבט ושבט ומשפחה ומשפחה ושאסור להסיג גבול רעהו כ אם כל אחד יעמוד על גבולו. . וע"כ נשתבחה א"י בשבעת המינים כי שם מאירים המוחין הקדושים של תפילין שהם בחי' שבעה רועים (וע"כ היתה תחלה ביד ז' עממין). וע"י תיקון וזיכוך המוחין שבא"י זוכים שגם הרשימו של המוחין שהוא בחי' הדיבור הם דיבורים כשרים להחיות בהם הנשמות הנפולות בשבעה משיבי טעם. וזה בחי' חלום ע"י מלאך בחינת ד' ית אומר המבשרות צבא רב וגו' כמבואר בפנים. וזה בחי ד' יתן אומר וגו' מלכי צבאות ידודון ידודון פירש"י מלכי צבאות הגוים יתנסו וישלכו מתוך א"י כי אלו האמרות טהורות שהם רק בחי' הרשימו של המוחין הם ג"כ בבחי' מלאך והם ג"כ בבחי' ירושת א"י. שזה בחי' מה שאמר שר צבא ד' ליהושע עתה באתי ג"כ לענין כיבוש א"י ואמרות טהורות הנ"ל הם משיבין בשבעה משיבי טעם להנפשות הנפולין. שזה בחי' כל הנחמות שהנביאים מנחמין שאעפ"י שגלו מא"י לא יתייאשו עצמן מן הגאולה וכו'. שזה בחי' שבע דנחמתא כנגד שבעה משיבי טעם שבהם משיבין הנשמות שנפלו שזה בחי' שבע יפול צדיק וקם. שזה בחי' מה שאמר הכתוב (משלי כ"ד) אל תארוב רשע לנוה צדיק אל תשדד רבצו (שזה בחי' חורבן ערי א"י) כי שבע יפול צדיק וקם וגו' היינו כנ"ל. וזה בחי' מה שיעקב אבינו נתבשר בירושת א"י דייקא בשעת שינה ע"י חלום. גם שם תיקון המאכלים שאין בהם כח הדש ח"ו כי אין להם שליטה בא"י כמבואר בזוה"ק. וגם כי שם עיקר השמחה כנ"ל כמ"פ שעי"ז מחזקין כח המלאך. ועיקר חיזוק המלאך הוא בניסן. וזה בחי' עיקר תיקון הכסאות למשפט בחי' כי שמה ישבו כסאות למשפט. ושם עיקר אהבה הקדושה בחי' תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים וכמו שפירש"י. וכן שם עיקר תיקון קישור המרכבה בחי' מרכבו ארגמן. וגם כי ביהמ"ק של מטה מכוון נגד המרכבה של מעלה. ומחמת שכל התיקונים הנ"ל כלולים בתקיעות של השופר. ע"כ הי' כיבוש ראשון של א"י בשופר. ושם כלולים כל התיקונים של ר"ה יוה"כ סוכות שמ"ע. כי בר"ה נמשך בחי' תיקון האמונה ותיקון המוחין שכ"ז היא בשלימות בא"י כנ"ל. גם תיקון כל החמשה חושים שבמוח. חוש הראי' הוא בחי' תמיד עיני ד' אלקיך בה (דייקא) מראשית השנה וכו'. שמיעה הוא מה שהשי"ת שומע ומקבל שם ביותר תפלת ישראל בבחי' וזה שער השמים וכמפורש (מלכים ח'). ריח שהיא בחי' יראה היא בא"י כי נקראת ארץ המוריה ע" המור והריח וכן ע"ש היראה כמו שאמרו ז"ל. טעם שהוא בחי' מה שהשי"ת טועם כביכול המצות והמעשים טובים של ישראל וכו' העיקר הוא בא"י בחי' כי ימינך פשוטה לקבל שבים

ימין הוא בחי' א"י כנ"ל כמה פעמים. וכן בחי' תיקון התפילין שנעשה בעשי"ת ויוה"כ נעשה בבחי' קדושת א"י כמובן בהשיחות שסוד ד' רוחות של א"י הוא סוד התפילין. וע"כ נקראת ארץ החיים כמו שאמרו ז"ל המניח תפילין זוכה לחיים. ושם בחי' סוכה שהיא בחי' תיקון המלאך כמו שכתוב כי ילך מלאכי לפניך והביאך אל האמורי וגו'. וכן בחי' שמיני עצרת שהוא בחינת תיקון המשפט נעשה בא"י כנ"ל. וכמו שכתוב שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך וגו'. ואז בשמ"ע הנוקבא עוצרת הטפה שלא תפיל זה בחי' לא תהי' משכלה ועקרה בארצך ופירש"י משכלה מפלת נפלים וכו'. וכן פירש"י על פסוק רחליך ועזיך לא שכלו. ושם נכללין כל התיקונים שנעשן ע"י רבי עם תלמידים. כי שם עיקר בחי' הישיבה הקדושה כי נקראת ארץ נושבת ונאמר עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי נאמני ארץ הם בחי' היושבים בא"י ששם עיקר שלימות האמונה בחי' שכן ארץ ורעה אמונה. וזה שכתוב ומצאת את לבבו נאמן לפניך וכרות עמו הברית לתת את ארץ הכנעני וגו'. גם שם עיקר תיקון המוחין כנ"ל. גם שם נמצאים בחי' תיקון החמשה חושים שבמוח שנתתקנין ע"י רבי עם תלמידים. חוש הראי' בחינת והיו עיניך רואות את מוריך כמ"ש כי עם בציון ישב וגו' ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך (ונאמר כי עין בעין יראו בשוב ד' ציון וגו'). שמיעה שהיא בחי' ויגל אזנם למוסר וגו'. זה בחי' מה שכתוב שם ואזניך תשמענה דבר מאחריך וגו' (ישעי' ל'). וגם כי שם רואין אור ההשגחה ביותר גם עכשיו. וכן נשמעים שם קול הכרוזים הקדושים ביותר כמובא. ריח זה בחי' הטירחות והיגיעות שיש לכל אחד בשביל ההתקרבות אל הרב. וגם שם בחי' הטירחות והיגיעות שיש לכל אחד קודם שבא לשם וגם אח"כ. כי הוא אחת מג' דברים שנתנו ע"י יסורין. טעם היינו מה שטועם כל א' מתיקות אמרי נועם של הרב זה נמצא גם שם כשזוכין להרגיש איזה התנוצצות דקדושה מנעימת קדושתה שזה בחי' ירויון מדשן ביתך וכתיב כן בקודש חזיתיך וגו' כמו חלב ודשן תשבע נפשי וכתיב למען תמוצו והתענגתם וגו'. מישוש זה בחי' מה שכ"א מוציא מיגיע כפו לבא אל הרב. זה נמצא גם שם בבחי' ולא יראו פני ריקם. וכן גם עכשיו ע"פ רוב צריכין הוצאה רבה לבא לשם. וכן ההוצאה שצריך האדם שם בעצמו ג"כ. גם תיקון התפילין בחי' חותם דקדושה שנתתקן ע"י רבי עם תלמידים בבחי' חתום תורה בלמודי עיקר התיקון בשלימות הוא שם בבחי' וכל בניך למודי ד' בא"י דייקא כנ"ל כמ"פ בשם הזוהר. ושם זוכים להשליך כל החכמות ולעבוד את ד' בתמימות ופשיטות ואפי' מי שהוא בבחי' בן שיש לו רשות לחפש בגנזיא דמלכא. אעפ"כ מחמת אהבת השי"ת הוא עובד אותו ית' בבחי' עבדות ממש שזה בחי' בנו העובד אותו וכו'. כי בא"י נקראים בנים כמובא במגלה עמוקות אופן

רכ"ד. וכתיב נחלה לישראל עבדו וכן וזרע עבדיו ינחלוה ואוהבי שמו ישכנו בה. כי שם מאיר אור האהבה כל כך שאוהבין את השי"ת באהבה עזה כ"כ עד שמשליכין כל החכמות ועובדין אותו ית' בפשיטות ובתמימות בבחי' כי ישרים ישכנו ארץ ותמימים יותרו בה. ועי"ז דייקא זוכים להשיג השגות גדולות ונפלאות מאד בבחי' הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד. ועי"ז ממשיכין בחי' תיקון המשפט כמבואר בפנים. וזה שכתוב (משלי ב') וצפון לישרים תושיה מגן להולכי תום לנצור ארחות משפט וגו'. וזה שפטני ד' כצדקי וכתומי עלי יגמר נא רע רשעים ותכונן צדיק. כי ע"י תמימות נמשך בחי' תיקון המשפט בבחינת ושבתם וראיתם בין צדיק ורשע וגו'. וזה ג"כ שפטני ד' כי אני בתומי הלכתי וגו'. וזה הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט וזה תומיך ואוריך לאיש חסידך וגו' יורו משפטיך ליעקב וגו':

סימן ז. כי מרחמם

עיקר הרחמנות והדעת הוא בא"י כנ"ל כמ"פ. וע"כ הדר בא"י שרוי בלא עון כי ע"י הדעתיוצא מעונות. ושם עיקר בחינת השארת בנים ותלמידים כמו שכתוב וכל בניך למודי ד' וכנ"ל כמה פעמים.וע"כ נקראת ארץ החיים כי המניח בן ממלא מקומו כאילו לא מת וכן כל זמן שתלמידו של אדם קיים כאילו לא מת כמו שאמרו ז"ל וכמבואר גם כאן בפנים. גם שם עיקר מקום היראה כנ"ל המ"פ. גם שם מאירין המקיפין העליונים שהם בחינת שעשוע עולם הבא. והם בחי' מה בחי' מה רב טובך וגו' מה חמית וכו'. כי א"י היא בחי' עוה"ב כנ"ל כמ"פ. והיא בחינת מה כמו שכתוב וראיתם את הארץ מה היא וכמ"ש מה ידידות משכנותיך וגו' וכמובא גם במגלה עמוקות אופן קי"ב קמ"ו. ומחמת שהיא בבחי' מקיפין ע"כ כיבוש ראשון של א"י שהיא כיבוש יריחו הי' ע"י ההקפות שהקיפו אותה כמ"פ. וזה בחי' סובו ציון והקיפוה. והיא כלולה משני הלימודים היינו מהלימוד של דרי מעלה שהוא בחינת מה חמית בחינת איה מקום כבודו שזה בחינת וראיתם את הארץ מה היא. וכן מההשגה של דרי מטה שהיא בחינת מלא כל הארץ כבודו מלא כל הארץ דייקא כמבואר בזוה"ק. והלימוד הזה הוא בחינת יחיו מתיך נבלתי יקומון הקיצו ורננו שוכני עפר. וע"כ עיקר תחיית המתים יהי' בארץ ישראל כמו שאמרו ז"ל. ושם נכלל ג"כ בחינת השתיקה בחי' סיג לחכמה שתיקה בחינת לך דומי' תהלה אלקים בציון וגו' וכתיב (חבקוק ב') וד' בהיכל קדושו הס מפניו כל הארץ וכתב (זכרי' ב') ונחל ד' את יהודה חלקו על אדמת הקודש ובחר עוד בירושלים הס כל בשר מפני ד' וגו' (ואפשר שזה בחינת ויהס כלב את העם אל משה כי ראה שהמרגלים פגמו בזה שלא

עשו סיג לדבריהם עד שנכנסו עי"ז בקשיות ותירוצים שאין הזמן מספיק לבארם ומשם נמשך כל קשיות לבם בבחי' אל תקשו לבבכם כמריבה כיום מסה במדבר וגו' עד שלא האמינו אם יוכלו ליכנס לא"י מחמת כי עז העם וגו' כי חזק הוא ממנו וגו' וכמו שדרשו רז"ל). וזה ויהס כלב את העם וגו' שהשתיק אותם ורימז להם כי צריכין לעשות סיג לדבריו בבחינת סיג לחכמה שתיקה. וזה אל משה. כי גם למשה השיב השי"ת שתוק כך עלה במחשבה. כי לא די צריכין לשתוק לפעמים ולבלי להקשות קשיות אף גם לפעמים צריכין לשתוק ושלא לתרץ הקשיא כי עי"ז יכנס לקשיא יותר גדולה ורחבה וכו' כמבואר בפנים. וזה ויאמר להם עלה נעלה וירשנו אותה כי יכול נוכל לה ופירש"י אפי' אומר לנו עשו סולמות ועלו בשמים נצליח בכל דבריו אע"פ שבודאי אין דעתינו משגת זאת אעפ"כ צריכין לשתוק ושלא לכנוס בקשיות ותירוצים כלל כי כבר ראינו ממשה רבינו ע"ה הרבה דברים שהם למעלה מדעת האדם לגמרי קרע לנו את הים והוריד לנו את המן וכו' כמו שפירש"י שם. ואעפ"כ יש דברים כאלו שאמרו גם למשה לאחוז בפלך השתיקה כנ"ל. וזה שהוכיחם משה במשנה תורה גם בי התאנף ד' בגללכם לאמר גם אתה לא תבא שם וגו' ואח"כ ואתחנן אל ד' בעת ההיא וגו' ויתעבר ד' בי למענכם ולא שמע אלי ויאמר ד' אלי רב לך ופירש"י הרבה מזה שמור לך רב טוב הצפון לך) אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה. היינו שהשי"ת השיב לו ג"כ בדרך הנ"ל כי הוא רצה לכנוס לארץ ישראל כדי שהשיג שם אורות המקיפים העליונים שהם בחי' מה רב טובך אשר צפנת ליראיך והשיב לו השי"ת לעשות סיג לדבריו בבחי' סיג לחכמה שתיקה ע"כ אל יוסיף לדבר עוד בדבר הזה. כי עי"ז יכנוס להמשיך מקיפים כאלו שהם בבחי' למעלה מן הזמן גם לפי מדריגתו. שזה בחי' מה שמבואר בפנים שהמקיפים העליונים של חכם הדור הם בחי' שיעשוע עוה"ב שהוא יום שכולו ארוך כי שם הוא למעלה מן הזמן רק סדר הזמנים שיש שם הם בחי' השגות של המקיפים וכו'. ואח"כ מבאר שגם זה החכם צריך לעשות סיג לדבריו בכדי שלא ליכנס במקיפים שהם למעלה מן הזמן וכו'. ורצה לומר שהם בבחי' למעלה מהזמן גם לפי בחי' סדר הזמנים שלו. ע"כ אמר השי"ת ידעתי כל כל כונתך ליכנס לא"י כדי להמשיך מקיפים עליונים כאלו שלא השגת אותם עדיין והם בבחי' מה רב טובך אשר צפנת. אבל הרבה מזה שמור לך רב טוב הצפון לך. היינו כי יש מקיפים עוד עליונים ביותר שגם לפי מדריגתך הם בבחינת אשר צפנת וא"א להמשיכם בזה העולם כי הם בבחי' למעלה מהזמן גם לפי סדר הזמנים שלך ע"כ אל תוסף דבר אלי וגו' בכדי שלא תכנוס בהשגות מקיפין האלו שאין להמשיכם (והעיקר הי' מחמת שאין הדור ראוי לכך) עלה ראש הפסגה וגו' וראה בעיניך וגו'. הגם כי מקיפים אלו הם

בבחינת עין לא ראתה. והוא פעל בתפלתו שזכה לראות את הארץ ומהות ההשגה שיוכל להשיג שם ויבן מעצמו שאי אפשר לו כעת עדיין ליכנוס לשם מחמת זה בעצמו כנ"ל. וזה וראה בעיניך כי לא תעבור את הירדן הזה. (וזה ג"כ כי מנגד תראה את הארץ ושמה לא תבא מחמת הנ"ל). ושם בארץ ישראל עיקר כלליות בן ותלמיד בכדי שיהי' יראה שזה בחי' וכל בניך למודי ד' שהבן הוא בחינת תלמיד ג"כ. וכתיב בפ' וילך ובניהם אשר לא ידעו ישמעו ולמדו ליראה את ד' אלקיכם כל הימים אשר אתם חיים על האדמה וגו' שמה לרשתה. ושם זוכים לשלימות האכילה דקדושה עד שהיראה שהיא בחינת מלכות נגשת אל האדם בשעת האכילה שזה בחי' לעת האוכל גשי הלום כמבואר לקמן בפנים סי' ע"ז. וזה שכ' בפ' ראה ואכלת לפני ד' אלקיך במקום אשר יבחר לשכן שמו שם מעשר דגנך וגו' למען תלמד ליראה את ד' אלקיך וגו' וכן שם זוכין להארת הרצון בשעת אכילה שזה בחינת ואכלתם לחמכם לשובע (בחינת הארת הרצון כמ"ש ומשביע לכל חי רצון) וישבתם לבטח בארצכם וכתיב ואכלת ושבעת היינו ג"כ כנ"ל וברכת את ד' אלקיך על הארץ הטובה אשר נתן לך. כי שם עיקר הארת הרצון כמ"ש רצית ד' ארצך ובברכת הארץ כתיב נפתלי שבע רצון וכן ורצון שוכני סנה. וזה בחינת נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ד' וכן צמאה לך נפשי כמה לך בשרי כן בקודש חזיתיך וכן כי רצו עבדיך את אבניה כי שם מאיר הרצון והכיסופין דקדושה ביותר בחי' תוכו רצוף אהבה מבנות ירושלים וזה ונתתי מטר ארצכם בעתו כי שם מאיר בהפרנסה הארת הרצון שהוא בחינת בעתו כמב"פ. וזה שאמרו רז"ל (תענית ז') אין הגשמים יורדין וכו' שנאמר רצית ד' ארצך וגו' כי הגשמים הם בחינת הארת הרצון כנ"ל. גם א"י וירושלים הם בחינת מלכות כידוע וכמ"ש שרתי במדינות וכמ"ש (מיכה ד') ובאה הממשלה הראשונה ממלכת לבת ירושלים כי השפע והפרנסה של כל העולם נמשך משם ע"כ צריך להיות לה ממשלה על כולם והמלכות מקבל הפרנסה מן הידים שיש בים החכמה שבהם מאירין המקיפים שהם בחי' אור הפנים שזה בחינת כי ימינך וזרועך ואור פניך כי רציתם כמבואר בפנים ופסוק זה נאמר על ענין ירושת ארץ ישראל. ושם עיקר הבטחונות דקדושה כמ"ש וקוי ד' המה יירשו ארץ וכן והחוסה בי ינחל ארץ וכנ"ל כמ"פ ושם מקום הבית המקדש שכלול מכל התיקונים הנ"ל כמבואר בפנים:

סימן ח. תקעו תוכחה

בארץ ישראל שם עיקר היראה שהיא בחינת ריח שזה בחינת ארץ המורי' ע"ש היראה וע"ש הריח כמו שאמרו ז"ל ועיקר יניקת הנשמה היא מהריח וזה בחינת נותן נשמה

לעם עליה וגו'. ושם בחינת הקול שהוא בחינת נהר היוצא מעדן להשקות את הגן ששם גדלים כל הריחות והיראות כי א"י היא מבחינת הגן עדן כמובא. וזה ונתתי לזרעך את כל הארצות האל וגו' עקב אשר שמע אברהם בקולי וגו'. י ע"י זה הקול נתתקן העקב דקדושה שהוא בחינת עקב ענוה יראת ד'. שזה בחינת קדושת א"י הכלולה מענוה ומיראה כנ"ל כמה פעמים. וע"כ כלב שניצול מעצת מרגלים ולא פגם בקדושת ארץ ישראל נאמר בו עקב היתה רוח אחרת עמו וגו'. וע"כ בשעת חורבן א"י נאמר (ירמי' י"ג) נחמסו עקביך. וע"כ נקראת ארץ ישראל נחלת יעקב שנאמר בו וידו אוחזת בעקב עשו ובכיבוש א"י נאמר גד גדוד יגודנו והוא יגוד עקב. ושם עיקר שלימות התפלה בבחינת רחמים ותחנונים כמו שכתוב (מלכים ח') כל תפלה כל תחנה וגו' את תפלתם ואת תחנתם וגו' וכתיב (ישעי' ל') כי עם בציון ישב וגו' חנון יחנך לקל זעקך כשמעו ענך כי שם עיקר הרחמים והדעת כנ"ל כמ"פ. וזה וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב באל שדי ופירש רש"י שכל ההבטחות שהבטיח להם על ירושת ארץ ישראל היו בשם זה כי זה שם הרחמים כמ"ש ואל שדי יתן לכם רחמים. ושם ביטול הכעס והאכזריות ותיקון המוח וביטול תאות ניאוף כנ"ל כמה פעמים. וכן שם עיקר תיקון התפלה בבחינת דין שהיא בחינת מטה עוז כמ"ש מטה עוזך ישלח ד' מציון וגו' ועי"ז נעשה גרים שזה בחינת עמים הר יקראו וחביבה א"י שמכשרת הגרים. ושם נתרבה ונתגדל כבודו ית' בבחינת מלא כל הארץ כבודו ונאמר וכבוד ד' מלא את הבית ונאמר שאו שערים ראשיכם ויבא מלך הכבוד ונאמר אהבתי מעון ביתך ומקום משכן כבודך ונאמר ובהיכלו כולו אומר כבוד ונאמר ויראו גוים את שם ד' וכל מלכי הארץ את כבודך כי בנה ד' ציון נראה בכבודו. וע"י התגלות הכבוד בא התפשטות הנבואה ועיקר הנבואה היא בא"י כמבואר בזוה"ק. ושם עיקר הרפואה הבאה ע"י סליחת עונות בבחינת ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בהם נשוא עון כמבואר בפנים. וע"י התפשטות הנבואה עי"ז נתברר שם המדמה שזה בחי' דמינו אלקים חסדך בקרב היכלך (עי' תרגום שפירש מלשון דמיון). וכשנתתקן המדמה ע"י זה נתתקן האמונה אמתית דקדושה ונתבטלו אמונות כוזביות שכ"ז זוכין באמת בארץ ישראל כנ"ל כמה פעמים. ושם עיקר שלימות האמונה בחידוש העולם שזה בחינת כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים כמו שדרשו רז"ל וכמבואר בפנים. ולעתיד כשיחדש עולמו ויתנהג העולם כולו ע"י השגחה ונפלאות כמו אי ואז יתער שיר חדש בעולם. והשיר הזה הוא בחינת הקול המשקה את הגן ששם גדלים כל הריחות והיראות שזה בחינת משיח כמבואר בפנים. ושם זוכים לבחינת מזונא דנשמתא שהיא בחינת יראה בחינת כי אין מחסור ליראיו כמב"פ. וע"כ כתיב בא"י לא תחסר כל בה:

סימן יב. איה מקום כבודו

כבר מבואר לעיל שבארץ ישראל צריכין ליזהר ביותר לעבוד את ד' בתמימות ופשיטות בבחינת כי ישרים ישכנו ארץ ותמימים יותרו בה. כי דייקא מחמת ששם מאירים החכמה והשכל דקדושה ביותר כי אין חכמה כחכמת א"י ע"כ צריכים ליזהר ביותר לבלי לילך אחר חכמתו ושכל עצמו רק שיהיו מעשיו מרובין מחכמתו ולעבוד את ד' בתמימות אשר באמת זהו עיקר החכמה כמבואר במ"א. וכן כבר מבואר לעיל כמ"פ שעיקר התגלות כבודו ית' הוא בארץ ישראל ושם שורש כל הבריאה שנבראת בשביל כבודו ית' כמו שכתוב מציון מכלל יופי וגו' וכמו שדרשו רז"ל. ושם האבן שתיה שממנו הושתת העולם. וזה בחינת ובהיכלו כולו אומר כבוד כפשוטו כי שם מאירין כל המאמרות שהיו בשביל כבודו ית' שעיקר התגלות כבודו ית' הוא בבית המקדש כי שם משכן כבודו ית'. ע"כ בא"י בפרט בירושלים שהם בחינת היכל המלך צריכים ליזהר ביותר להסתכל בכל דבר שעושה שיהי' בזה כבוד השי"ת. ואפי' כשנופל לספיקות ומסופק אם יש בזה כבוד השי"ת או להיפך ח"ו ואפי' אם נופל לספיקות והרהורים גמורים רח"ל שמהרהר כביכול אחר השי"ת (כי גם שם הבחירה חפשית וכמו שראינו ממה שנעשה בימים הראשונים רח"ל אבותינו חטאו ואינם וכו') צריך להתבונן בעצמו הלא בודאי מלא כל הארץ כבודו בפרט בא"י אשר שם כביכול משכן כבודו ית' ומעולם לא זזה שכינה משם ואעפ"כ נפילתי גדולה כ"כ עד שבמקום קדשו כביכול אני מהרהר מחשבות וספיקות כאלו שהם בחינת מקומות המטונפים רח"ל אשר עליהם נאמר וכבודי לאחר לא אתן. אך אעפ"כ אחר כ"ז אני מאמין ויודע שבודאי גם בעומק נפילתי יש שם חיותו ית' רק שהיא בבחי' מאמר סתום דבראשית שהוא בחי' איה. ע"כ אני שואל מבקש ומחפש אי' מקום כבודו ית' והיכן אני בעולם שנפלתי כ"כ ונתעלם ונסתר ממני כ"כ כבודו ית'. ואז כשהוא חזק בזה לזעוק ולצעוק ולחפש ולבקש הרבה אחר כבודו ית' גם במקומו ובעומק נפילתו אזי יוכל להיות שהירידה תתהפך לעלי' וכו' כמבואר בפנים עד שנעשה מזה בחי' קרבן עולה שמכפר על הרהור הלב וכו' עד שזוכה לתשובה שלימה ולהתגלות כבודו ית'. וזה שכתוב בפ' ואתחנן כי תוליד בנים וגו' עי"ש איך שיהיו גולין מא"י ויהיו מפוזרים בין העכו"ם ועבדתם שם אלהים מעשה ידי אדם וגו' היינו שיפלו לבחי' מקומות המטונפים ממש שהם בבחי' וכבודי לאחר לא אתן. אעפ"כ ובקשתם משם (דייקא) את ד' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך עי"ש עוד. וזה שכתוב (ד"ה ב' ט"ו) וימים רבים לישראל ללא אלהי אמת וללא כהן מורה וללא תורה וישב בצר לו על ד' אלקי ישראל ויבקשוהו וימצא להם. ושם ובכל רצונם בקשוהו וימצא להם וינח ד' להם מסביב

(ועי"ש גם בקפיטל כ' גם מכל ערי יהודה באו לבקש את ד' וגו' ותפלת יהושפט שם כי שייך ג"כ לענין זה) וזה שהוכיחם הנביא (ירמי' ב') מה מצאו אבותיכם בי עול כי רחקו מעלי וגו' ולא אמרו איה ד' המעלה אותנו מארץ מצרים וגו' ואביא אתכם אל ארץ הכרמל וגו' ותבאו ותטמאו את ארצי ונתתי שמתם לתועבה הכהנים לא אמרו איה ד' וגו' ההמיר גוי אלהים וגו' ועמי המיר כבודי בלא יועיל. וזש"כ (ישעי' ס"ג) ויזכור ימי עולם משה עמו איה המעלם מים וגו' איה השם בקרבו את רוח קדשו וגו' הבט משמים וראה וגו' איה קנאתך וגבורתך וגו'. וזש"כ (הושע ג') כי ימים רבים ישבו בני ישראל אין מלך וגו' אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ד' אלקיהם וגו'. כי בקשה זו היא עיקר התשובה כמבואר בפנים. ושם (ה') אלכה ואשובה אל מקומי עד אשר יאשמו ובקשו פני בצר להם ישחרונני. ושם (ז') וענה גאון ישראל וגו' ולא בקשוהו בכל זאת. ונאמר (צפניה א') ואת הנסוגים מאחרי ד' ואשר לא בקשו ד' ולא דרשוהו. ושם (ב') בקשו את ד' וגו' וזה דרשו את ד' ועוזו בקשו פניו תמיד דייקא הן בעליה הן בירידה כנ"ל. וזה שאמרו רז"ל אין תמיד אלא א"י כי מחמת ששם עיקר משכן כבודו כביכול ע"כ צריכים ליזהר ביותר בזה כנ"ל. וזה שכתוב (איוב ל"ה) מרוב עשוקים יזעקו וגו' ולא אמר איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמנו וגו'. היינו שעיקר נפילת הרשעים עד שבאים לידי עושק וגזל וכיוצא שהם מעבירות חמורות שבין אדם לחבירו הכל ע"י שאינם מתבוננים עצמם שגם בעומק נפילתם יש חיות השי"ת ואז היו צועקים ומבקשין ומחפשין גם במקומם איה מקום כבודו והיו אומרים איה אלוה עושי נותן זמירות בלילה. היינו שגם בעומק החושך גם שם מזמר כבודו ית' בבחינת למען יזמרך כבוד וגו' וזה מלפנו מבהמות ארץ ומעוף השמים יחכמנו. ע"ד שאמרו ז"ל (עירובין ק') אלמלא ניתנה תורה לישראל למדנו צניעות מחתול גזל מנמלה עריות מיונה דרך ארץ מתרנגול וכו'. נמצא שאנו רואים בחוש שגם בבהמות וחיות ועופות מלובש ומוטבע בהם דרכי התורה הק' שהם הארת כבודו ית' אין כבוד אלא תורה עד שהאדם שהוא בר שכל ובר חכמה יכול ללמוד חכמה וד"א מהם שזה בחינת אשר נתן אלהים חכמה בהמה כמו שדרשו רז"ל. ומזה יכולים ללמוד ולהבין ג"כ שצריכם לילך רק בתמימות ופשיטות בלי שום חכמות רק להסתכל בכל דבר שעושה שיהי' בזה כבודו ית' ע"פ התורה וע"פ דרך ארץ. ובמה שהוא מסופק יחקור וידרוש ויבקש איה מקום כבודו ית' עד שהירידה תתהפך לעלי' כנ"ל:

סימן טו. אלו המתפארים

צדקת א"י גבוה מאד כמובא בספרי קודש. ועל ידה נעשה בשלימות יחוד ברכה קדושה. אך מחמת שיש בין הנותנים צדקה גם אנשים שאינם מהוגנים אשר על ידם הי' נופל איזה פגם ח"ו בהיחוד ברכה קדושה שנעשה ע"י צדקת א"י. ע"כ מסבב השי"ת שהרבה מצדקות א"י הולך לטמיון על הוצאה מרובה וכיוצא וכן בהחלוקה בעצמה א"א לסדרה כנכון באמת באופן שיש כמה שההכרח ליתן להם יותר מהראוי. וכן עוד כיוצא בדברים כאלו כידוע. וכל זה כדי שתלך ותתפזר הצדקה של האנשים שאינם מהוגנים (היינו של רשעים ונואפים רח"ל) לכל הענינים הנ"ל ולא יגיע ממנה איזה פגם לצדקת א"י ח"ו. אך אעפ"כ צריכים ליזהר לכתחלה למעט בהוצאות ולחלק הצדקה כראוי רק מה שאי אפשר בשום אופן לתקן צריכים לידע שגם זה לטובה מחמת הנ"ל. וכן גם הצדקה של האנשים שאינם מהוגנים שהולכת ומתפזרת על הענינים הנ"ל אעפ"כ אינה נאבדת לגמרי ח"ו ושכרם ג"כ הרבה מאד. כי עי"ז נשאר יותר בקופת הצדקה לחלק כראוי לעניים הגונים באמת אחר כל ההוצאה ושאר ענינים הנ"ל. וצדקתם היא כמו שומר לפרי שהו ג"כ בכלל הפרי אדרבא גדול כח הצדקה בפרט צדקה לא"י עד שיכולה להוציא אותם ממדריגתם השפלה באופן שיזכו לתשובה שלימה באמת בפרט כי בחסד ואמת יכופר עון:

סימן טז. הקשו וכו'

ארץ ישראל היא בחי' מלכות כידוע ועיקר המלכות היא ע"י ענוה שזה בחינת שנקראת ארץ כנען מלשון הכנעה וענוה כמובא וכתיב וענוים יירשו ארץ והפרנסה נמשכת מבחינת מלכות וע"כ עיקר השפע מא"י ומהפרנסה נעשה בירורים עד שנעשה מהם אמרי שפר שהם הברכות שמברכין תחלה וסוף ומתפללין ועובדים השי"ת בכח האכילה שכ"ז היא בשלימות בא"י. כמו שכתוב ואכלת ושבעת וברכת וגו' על הארץ הטובה אשר נתן לך. וכן הפסוק מאשר שמנה לחמו וכן נפתלי אילה שלוחה וגו' הכל נאמר על שבח א"י. ומאלו אמרי שפר נעשה עטרה למלך וכו' שזה בחי' מה שנאמר על ציון (ישעי' ס"ב) והיית עטרת תפארת ביד ד'. וזה שסיים שם אח"כ נשבע ד' וגו' אם אתן את דגנך עוד וגו' כי מאספיו יאכלוהו והללו את ד' וגו' היינו כנ"ל. ומחמת כל זה אין נותנין לו להאדם פרנסתו תיכף רק בעת מיוחד בפרט בא"י שע"פ רוב צריכים לצפות ולייחל הרבה עד שתבא השפע והפרנסה בעתה דייקא. וכ"ז בכדי שיראו את המלך ביפיו כמבואר בפנים שזה בחינת מלך ביפיו תחזינה עיניך. וזה שסיים תראנה ארץ מרחקים שזה בחי' א"י

כמבואר לקמן בפנים בסי' מ'. וגם נקראת א"י עכשיו ארץ מרחקים ע"ש ממרחק תביא לחמה כנ"ל:

סימן יז. צריך ליזהר מאד

כבר מבואר לעיל שא"י היא בחינת קדושת שבת. ושם עיקר שלימות היראה בחינת ארץ יראה. והיראה היא בלי כסילות רק בבחינת חכמה כמ"ש ראשית חכמה יראת ד' וכמ"ש חכם ירא וסר מרע וגו' כי שם עיקר החכמה כנ"ל כמ"פ. ומחמת שע"י עצבות המוח בשיעבוד ובגלות ע"כ צריכים להתגבר שם ביותר להיות בשמחה תמיד וכנ"ל כמה פעמים וכמפורש בזוה"ק עבדו את ד' בשמחה בזימנא דישראל שראן בארעא קדישא ולבלי להראות שום עצבות ודאגה כלל כמ"ש ביום הניח ד' לך מעצבך ומרגזך וגו' רק להתענג על ד' ולשמוח בו בכל עוז כמ"ש שכן ארץ ורעה אמונה והתענג על ד' וכן וענוים יירשו ארץ והתענגו על רוב שלום. גם מחמת ששם מאיר אור ההשגחה ביותר ע"כ ע"פ רוב שכיחין שם יסורים רח"ל מחמת שמשלמין לאיש כמעשהו. ואע"פ שגם זה הוא ממדת חסדו ית' בבחי' ולך ד' החסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו כמבואר בלקו"מ סי' קפ"ז גם כן לענין א"י עי"ש. אעפ"כ הרוצה להנצל מיסורים צריך לדקדק שם ביותר לבל להביט על שום אדם לרעה למצוא בו פגמים וחסרונות ח"ו רק אדרבא להביט על הטוב שבכל אחד ועי"ז במדה שאדם מודד מודדין לו. ואז גם השי"ת מעלים עינו כביכול מהרע והחסרונות שיש בו בהאדם הזה ומסתכל רק על טובותיו וזכיותיו וכמובן בפנים:

סימן יא. עיקר התכלית וכו'

כבר מבאר לעיל שבא"י צריכין ליזהר ביותר לעבוד את ד' בתמימות ופשיטות בלי שום חכמות שזה בחי' ותמימים יותרו בה. כי א"י היא בחי' עולם הבא בחי' התכלית וכל א' מישראל יש לו חלק בארץ ישראל וכן כל ישראל יש להם חלק לעוה"ב שנאמר ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ. ומזה בעצמו מובן ג"כ כי עיקר השגת התכלית הוא ע"י תמימות ופשיטות ויראת שמים ומצות מעשיות שזה כל אדם יכול לקיים וכל א' מישראל יש לו חלק בזה כי אפי' פושעי ישראל מלאים מצות כרמון מה שאין כן אם הי' השגת התכלית רק ע"י פילוסופיא וחכמות א"כ רוב העולם רחוקים מזה ואין להם בזה חלק כלל. ושם בא"י עיקר החכמה דקדושה כי אין חכמה כחכמת א"י ואמרו רז"ל (קידושין מ"ט) עשרה קבין חכמה ירדה לעולם תשעה נטלה א"י וכו'. אך מחמת שזה לעומת זה וכו' ע"כ היתה א"י תחלה ביד הזי עממין שבכל השבע חכמות והוא הי' הראשון

למלחמות ישראל כמ"ש ראשית גוים עמלק וכו'. אך מחמת שא"י היא ג"כ בחי' אמונה כמ"ש שכן ארץ ורעה אמונה. ע"י זה יכולין לכבוש את עמלק עם כל הז' עממין בבחינת כי שבע יפול צדיק וקם היינו ע"י אמונה בבחינת וצדיק באמונתו יחי'. כי בא"י עיקר מקום התפלה שהיא בחינת אמונה וע"י התפלה משנין הטבע ונתבטלין כל החכמות והחקירות ההולכין ע"פ הטבע. ושם בא"י זוכין לשלימות התפלה עד שתהי' נכללת באחדותו ית' בבחי' הוא תהלתך והוא אלקיך וכמבואר קצת מזה לעיל בחבור זה על לקו"מ קמ"א סי' נ"ב וזה עיקר התכלית באמת. וע"כ במלחמת גבעון אמר יהושע שמש בגבעון דום וגו' ודרשו רז"ל דום מלומר שירה ואני אומר שירה במקומך. כי השמש היא ראש להכוכבי לכת שעל ידם מתנהגת הטבע ואמר לה שתדום מלומר שירה והוא יאמר שירה במקומה. כי השירה שלו משובחת כי היא נכללת באחדותו ית' ממש כי ישראל הם חלק אלוה ממעל כמובא. כי באמת גם הטבע מתנהגת בהשגחה שזה בחי' וצבא השמים לך משתחוים. וזה בחינת השירה שאומרים בבחינת השמים מספרים כבוד אל וגו' אבל ישראל יכולים בתפלתם לבטל גזרותיו ית' ולשנות הטבע וליכלל באחדותו ית' ממש. ועל כן שירתם משובחת מאד ואפי' משירת המלאכים כמו שכתוב בעמדם תרפינה כנפיהם וכתיב ברן יחד כוכבי בוקר (ואח"כ) ויריעו כל בני אלקים וכמו שדרשו רז"ל:

סימן לב. יש צדיקים גנוזים

עיקר קדושת הזווג בבחינת זכו שכינה שרויה ביניהם היינו שם י"ה הוא בא"י בחי' י"ה בארץ החיים וכתיב ששם עלו שבטים שבטי י"ה וכנ"ל כמה פעמים. וא"י בעצמה כשישראל יושבין על אדמתם והם זכאים הם בחי' איש ואשה זכו שכינה שרויה ביניהם. כי עיקר קדושת א"י תלוי בשמירת הברית כמאמרם ז"ל על מנת ואתה את בריתי תשמור. וזה שאמרו רז"ל במד"ר (ויקרא פ' כ"ח) מאיזה זכות זכו ישראל לירש את הארץ. הה"ד ונתתי לך ולזרעך אחריך על מנת ואתה את בריתי תשמור זו מצות העומר וכו'. היינו ע"פ מה שמבואר בזוה"ק כי מנחת העומר היא בדיקו דאשת חיל. וע"כ עי"ז זכו לירושת א"י התלוי בשמירת הברית וכו' ועי' זוהר (בלק קפ"ט). וזה שאמרו שם במדרש אח"כ שע"י מצות העומר עשה הקב"ה שלום בין איש לאשתו היינו ע"י מנחת קנאות כנ"ל. ואע"פ שישראל היו אז כשרים וגדורים מן העריות שהרי שם י"ה בחי' יחודא עילאה מעיד עליהם. וא"כ מה הי' עושה הרוח קנאה שהוא בחי' רוחו של משיח בכאן. אך שזה הי' בשביל חיזוק האהבה כמבואר בפנים. אך אעפ"כ מחמת שבזה העולם יוכל

להתקלקל השלום ע"י רוח קנאה שבא בשביל אהבה ע"כ מוכרחים הצדיקם הגדולים להעלים תורתם וכו' בכדי שיסתלק הרוח קנאה שהוא בחי' רוחו של משיח השורה על אנפי אורייתא שמזה נמשך מה שנאבדין ונתעלמין התורות והספרים של צדיקים גדולים שזה בחי' שמי שנכתב בקדושה ימחה על המים בשביל להטיל שלום וכו' כמב"פ ואפשר שזה סוד מה שאמרו ז"ל שאמר הקב"ה למשה אתמול קבלת התורה ועכשיו אתה רוצה ליכנס לא"י. היינו שיש לחוש שלא יתקלקל השלום ח"ו ע"י הרוח קנאה השורה על פני התורה. וע"כ אמרו ז"ל (תמורה ט"ז) שלשת אלפים הלכות נשתכחו בימי אבלו של משה וכו' עי"ש היינו בשביל שיסתלק הרוח קנאה שהוא בחי' רוחו של משיח השורה על ההלכות הנ"ל בכדי שלא יתקלקל על ידו השלום ח"ו ויוכלו ישראל ליכנס לא"י.וזה שסיימו שם אעפ"כ החזירן עתניאל בן קנז בפלפולו שנאמר ויאמר כלב אשר יכה קרית ספר ולכדה וגו' וכתיב וילכדה עתניאל בן קנז ופירש"י קרית ספר היינו הלכות כי מאלו ההלכות נעשה ספר שהיא בחי' שם ג' בחי' שמי שנכתב בקדושה. וזהו שאמר שם ג"כ שאמר הקב"ה ליהושע לומר לך אי אפשר לך וטרדם במלחמה כי דייקא ע"י שנתעלמו ההלכות הנ"ל בשביל להטיל שלום עי"ז ינצחו ישראל את המלחמה ויכנסו לא"י כי לימדו למעלה ק"ו ומה שנכתב בקדושה (שהם ההלכות הנ"ל שהם בחי' ספר הנ"ל) אמר התורה ימחה בשביל להטיל שלום. העכו"ם הללו שמטילין קנאה תחרות בין ישראל לאביהם שבשמים על אחת כו"כ שיכלו ויאבדו. כמ"ש בפ' שופטים כי החרם תחרימם החתי והאמורי והכנעני וגו' למען אשר לא ילמדו אתכם לעשות ככל תועבותם וגו' וחטאתם לד' אלקיכם. ועי' במדרש פ' נשא שדרש שם פ' סוטה לענין חטא העגל. ושבירת הלוחות הי' בבחי' ומחה אל מי המרים (בחי' שמי שנכתב בקדושה ימחה כנ"ל) ואם לא נטמאה האשה וגו' ונזרעה זרע אלו ישראל הכשרים שזרעם נכנסו לארץ וכו' עי"ש:

סימן לג לד

בארץ ישראל יכולים לשמוח בשמחה שלימה גם עם בשר הגוף כי ע"פ רוב הנפטרים בא"י אין להם חיבוט הקבר כמובא. גם כי אין רימה ותולעה שולטת בגופם כמובא בס' שער החצר סי' קי"ז עי"ש. גם בחו"ל כשהגוף נרקב בקבר ונתהפך לגוש עפר אזי הוא מעפר חו"ל שהיא אדמה טמאה מה שאין כן בא"י שהיא אדמת קודש. גם שם בא"י מחמת שמאיר שם אור ההשגחה ביותר וגם שם שלימות האמונה ביותר ויודעין בדעת שלם שכל הטוב הכל נמשך רק ממנו יתברך. ע"כ זוכין שם לשמוח מכל הטובות ביחד

מאחר שמסתכל על השורש שכל הטובות נמשכין משם בפרט כי קדושת א"י בעצמה היא כלולה מכל הטובות ביחד כי היא ארץ טובה ורחבה וכמו שכתוב טובה הארץ מאד מאד וכתיב לא תחסר כל בה. וזה שכתוב הגדתי היום כי באתי אל הארץ וגו' ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ד' אלקיך ולביתך בכל הטוב דייקא כנ"ל:

סימן לז

בארץ ישראל זוכים לעבוד את ד' באמת ולבלי לצפות לשום תשלום גמול לא בעולם הזה ולא בעוה"ב. רק כדי לזכות להכיר ולידע אותו ית' שזהו עיקר התכלית. וזה שכתוב אני ד' אשר וגו' לתת לכם את ארץ כנען להיות לכם לאלהים וכמו שדרשו רז"ל וכן אמר דוד המלך ע"ה אחת שאלתי וגו' שבתי בבית ד' כל ימי חיי לחזות בנועם ד' וגו':

סימן לח

אמרו רז"ל (ב"ב ע"ה.) עתיד הקב"ה להגביה את ירושלים וכו' שנאמר וראמה וישבה תחתיה ושמא תאמר יש צער לעלות ת"ל מי אלה כעב תעופינה וכיונים אל ארובותיהם וגו'. כי מחמת שירושלים תהי' אז במדריגה עליונה ביותר ע"כ תוכל לקבל האור אע"פ שתהי' גבוהה וסמוכה לו יתברך ביותר וכן ישראל יהיו אז במדריגה עליונה עד שיוכלו לעוף ולעלות לירושלים אף ע"פ שתהי' גבוהה כנ"ל. אך גם עכשיו ארץ ישראל וירושלים גבוהים מכל העולם ואעפ"כ במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו ע"כ מצמצמין את אור קדושתן עד שכל אחד יכול לקבל מהם קדושה ודעת כפי בחינתו ומדריגתו. וזה ג"כ בחינת וראמה וישבה תחתיה בחינת במקום גדולתו שם אתה מוצא ענותנותו (כמבואר לעיל בחיבור זה בלקו"מ קמא סי' ע'). וע"כ נקראת א"י ארץ צבי שמכווצת עצמה וכן מתרחבת כצבי שאין עורו מחזיק את בשרו כמו שאמרו רז"ל. היינו שיכולה להאיר לכל אחד כפי בחינתו. לפעמים בצמצום בכדי שיוכל לקבל האור ולפעמים בהרחבה. וכן ההארה עצמה היא ג"כ בבחי' זו לפעמים ע"י יסורים וצמצומים בבחי' אעא דלא דליק מבטשין ליה. בפרט כי א"י היא אחד משלושה דברים שנתנו ע"י יסורים. ולפעמים ההארה ע"י נחמה והסברת פנים בבחי' ואור פניך כי רציתם. ואפשר לזה ג"כ בכלל דברי רז"ל הנ"ל ושמא תאמר יש צער לעלות. היינו כי מחמת שתהי' ירושלים אז במדריגה גבוהה ביותר ע"כ לא יוכלו לקבל הארת קדושתה רק ע"י צער ויסורין רח"ל ת"ל וכו' כנ"ל. היינו כי גם ישראל יהיו אז במדריגה עליונה עד שיוכלו לעוף ולעלות אליה ולקבל הארתה בבחי' הארת פנים כנ"ל:

סימן לט. לכו חזו

עיקר השגת התכלית הוא בא"י כי היא סמוכה ביותר אל ראשית נקודת הבריאה כמו שכתוב מציון מכלל יופי וגו'. וכן תכלית כונת הבריאה היתה רק בשביל ישראל והתורה וביהמ"ק וא"י. ושם שלימות הדעת שעל ידו יכולים להשיג התכלית אפי' אותם שהם בבחי' רגלין. גם א"י היא בחינת שבת כנ"ל כמ"פ. והיא מבחינת עולם הנשמות כמ"ש נותן נשמה לעם עליה ורוח להולכים בה להולכים דייקא. כי אפי' אותם שהם בבחינת רגלין בחינת הולכים יכולים שם ג"כ להשיג התכלית שהוא בחינת עוה"ב עולם הנשמות. וזה שאמרו ז"ל המהלך ד' אמות בא"י מובטח לו וכו'. וזה לכו חזו מפעלות ד' אשר שם שמות בארץ וכו' כמב"פ בארץ דייקא היינו בא"י כמבואר במגלה עמוקות אופן קע"ח:

סימן מ

מבואר בפנים מגודל קדושת א"י אשר אוירה מחכים וטעם החכמה והשכל בודאי יקר מאד. אך עיקר מעלת קדושת א"י היא רק ע"י השגחת השי"ת. ומחמת שהשי"ת מסתכל בא"י תמיד כמו שכתוב תמיד עיני ד' אלקיך בה מראשית השנה וגו' עי"ז א"י מקודשת ואוירה מחכים. אך מהיכן נמשך ונתעורר זאת אצל השי"ת דהיינו בחינת עינים להשגיח. זה נעשה ע"י נשמות ישראל שהשי"ת מתפאר בהם בבחינת ישראל אשר בך אתפאר וכו' עי"ש עוד. ומזה מובן איך צריכים ליזהר תמיד בפרט היושבים בא"י שלא לפגום שום פגם בכדי שלא יפגום עי"ז בבחינת ההתפארות והתפילין של השי"ת. וכן גודל מעלת נפשות הנתוספות על יושבי א"י בכדי לעבוד שם את ד' באמת שעי"ז נתוסף אור ההתפארות וקדושת התפילין שלו יתברך ביותר ועי"ז נתוסף קדושת א"י ביותר. ועין שם עוד מעלת מי שזוכה להיות אצל צדיק אמתי על ראש השנה שעי"ז בכל מקום שמסתכל בו בעיניו נעשה שם בחינת א"י בחינת אוירא דא"י מחכים. ומי שפוגש ומתועד עמו ביחד הוא מחויב להרגיש אז טעם א"י. וראוי שיתעורר אצלו עתה השתוקקות וגיעגועין לא"י כל אחד לפי בחינתו. גם מובן שם בפנים כי בא"י זוכים לקבל בחינת שפע כפולה ועי"ז נתבטל אצלו תאות ממון:

סימן סג

מבואר בפנים מענין שכששלח יעקב אבינו את בניו עשרת השבטים אל יוסף שלח עמהם ניגון של א"י. וזה סוד קחו מזמרת הארץ בכליכם וכו' עי' שם ביאור הדברים:

סימן סו סז. בראשית לעיני כל ישראל

מבואר לעיל כמ"פ כי א"י בפרט ציון וירושלים הם בחינת הצדיק יסוד עולם כמו שכתוב מציון מכלל יופי וגו'. ושם האבן שתיה שממנו הושתת העולם. גם נתבאר לעיל ששם שורש כל הד' יסודות כמ"ש ואגודתו על ארץ יסדה. וכמו שפירש הרב ברטנורא פ"ג דאבות. ושם שורש הד' יסודות שהם תלת גווני דעינא ובת עין בבחינת עיני ד' אלקיך בה וגו'. והם נמשכין בשרשן מבחינת המוחין כמובן גם בסי' מ'. וע"כ אין חכמה כחכמת א"י ואוירה מחכים ושורש הכל הם הד' אותיות של השם הק'. וע"כ אמרו רז"ל (ב"ב ע"ה.) ג' נקראו על שמו של הקב"ה ואלו הן. צדיקים ומשיח וירושלים. צדיקים. שנאמר כל הנקרא בשמי וגו'. משיח. דכתיב וזה שמו אשר יקראו ד' צדקנו. ירושלים. דכתיב ושם העיר מיום ד' שָׁמה אל תקרי שָׁמה אלא שְׁמָה. וכן כתיב כי שמך נקרא על עירך ועל עמך. ושם עיקר היופי והפאר וכו' של כל העולם כמו שכתוב מציון מכלל יופי וארז"ל עשרה קבין יופי ירדה לעולם תשעה נטלה ירושלים וכו'. וכתיב (ירמי' ל"ג) וסלחתי לכל עונותיהם וגו' והיתה לי לשם ששון לתהלה ולתפארת לכל גויי הארץ וגו' בימים הם תושע יהודה וירושלים תשכון לבטח וזה אשר יקראו לה ד' צדקנו. וע"כ כל ישראל בפרט היושבים בא"י וירושלים ונכללין בזה היופי וההידור וכו' נפתחין עיניהם ויכולים לראות ולהסתכל היטב על עצמם איך הם אוחזים בכל המדות הנמשכין מהד' יסודות. וגם יכולים לראות ולהסתכל בגדולת השי"ת ולהסתכל בעולם כמובא בפנים. אך עכשיו אחר חורבן הביהמ"ק בפרט ע"י סילוקן של צדיקים שקשה כפלים כחורבן ביהמ"ק כמו שאמרו ז"ל. עי"ז נפגם ונתעלם קדושת א"י שכלולה מכל הנ"ל. וכמובן גם בפנים. ע"כ צריכים להתאבל מאד על חורבן בית המקדש ועל סילוקן של צדיקים ועל גלות ישראל. וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה. וע"י זה חוזר ונמשך עליו הארת כל התיקונים הנ"ל וכמובן בפנים:

סימן עא. חבלים נפלו לי בנעימים

מבואר בפנים מגודל מעלת קדושת ארץ ישראל שעיקר המוח והחכמה היא בא"י. וגם המוחין של חו"ל מקבלים ויונקים ג"כ מהמוחין של א"י כי אין חכמה כחכמת ארץ ישראל. וכל אחד מישראל יש לו חלק בא"י וכ"א כפי חלקו שיש לו בא"י כן הוא מקבל ויונק מהמוחין של ארץ ישראל נמצא שכל המוחין הם בחי' מוחין של א"י. אבל אעפ"כ יש מוחין של חו"ל וזה נעשה ע"י פגם הכבוד ח"ו שמי שפוגם ח"ו בכבוד השי"ת עי"ז אין המוחין שלו יכולין לקבל ולינק מהמוחין של אי"י ואזי נשארים המוחין בבחי'

מוחין של חו"ל ממש והם בחי' חובלים כי אין יכולין להשוות עצמן יחד ועי"ז נעשה מחלוקת אבל הי' ראוי שלא יהי' מחלוקת כי אם בחול. ובאמת אנו רואים שגם בא"י יש לפעמים מחלוקת. אך דע כי אלו המוחין של חוץ לארץ הם מבקשים לעצמם תיקון. והתיקון שלהם הוא בעת ששופט נעם העליון שעי"ז נעשה התגלות הכבוד כמב"פ. ואז באים המוחין של חו"ל שהם בחי' חובלים ונופלים במוחין של ארץ ישראל שהם בחי' נעם כדי להתתקן עי"ז. וע"כ לפעמים כשפוגמים הרבה ח"ו אזי אינם יכולים להתתקן ואדרבא גורמים פגם גם להמוחין של א"י ואזי גם המוחין של א"י אינם יכולין להשוות עצמן כי נפגמו ח"ו ע"י המוחין פגומים של חו"ל נפלו לתוכם ומזה בא המחלוקת שיש לפעמים בא"י ג"כ. ועי"ש עוד מענין שכל הבריאה היתה רק בשביל כבודו יתברך. וע"כ כשאחד מישראל יש לו איזה כבוד צריך ליזהר שלא ליקח לעצמו כלל מהכבוד רק להעלות כל הכבוד להשי"ת בפרט אלו שהם בהיכלא דמלכא בודאי צרכין ליזהר (ומזה מובן כמה צריכים ליזהר בה אלו שזכו לישב בארץ ישראל בפרט בירושלים שהיא בחי' היכל המלך כמובא בודאי שאין להם לרדוף אחר הכבוד. ואפי' כשמגיע להם איזה כבוד צריכים להעלות הכל רק להשי"ת אשר כל הבריאה שראשיתה מא"י ונקודת ציון וירושלים הכל הי' רק בשביל התגלות כבודו יתברך. ועיקר פגם המוחין של חו"ל שאינם יכולים לקבל ולינק מן המוחין של ארץ ישראל הוא רק ע"י שפגמו בכבודו יתברך כנ"ל. ע"כ צריכם ליזהר שם ביותר שלא לפגום בכבודו יתברך ע"י איזה פגם ועון ח"ו. אף גם למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום כנ"ל). ועיקר התגלות כבודו יתברך הוא ע"י האדם. ועיקר הולדת האדם הוא ע"י בחי' נעם העליון כי מנעם העליון נתעוררין שלהובין דרחימותא אשר על ידם באה ההולדה. (ומזה יכולין להבין ג"כ איך שצריכים לקדש עצמו במותר לו בכל מקום בפרט בא"י אשר המוחין של א"י הם בחי' שפע נעם העליון הנ"ל. והנעם העליון הזה מקבל ונשפע עוד מלמעלה יותר כמבואר בפנים. ומשפע נעם העליון נתעוררין שלהובין דרחימותא בקדושה גדולה. היינו לאהוב את השי"ת באהבה עזה בבחי' מה יפית ומה נעמת אהבה בתענוגים להתענג על ד' כמ"ש כמובא וכנ"ל כמ"פ. וזה בחי' ד' אהבתי מעון ביתך וגו' וכתיב ואוהבי שמו ישכנו בה וכתיב ישליו אוהביך וכתיב אוהב ד' שערי ציון אך בדרך השתלשלות נשתלשל כ"כ עד שנעשה מזה גם בחי' אהבות גשמיות בחי' אהבת נשים כמב"פ. ע"כ צריכים ליזהר מאד שגם אהבה זו תהי' בקדושה גדולה רק בשביל שיהי' עי"ז הולדה קדושה ויתרבה כבודו ית' עי"ז שרק בשביל זה שופע נעם העליון כנ"ל). והנה נעם העליון שופע תמיד אבל צריכים כלי לקבל על ידה שפע נעם העליון ושלהובין דרחימותא הבאים משם. והכלי הזאת

נעשה ע"י נדיבות לב וצדקה. והעיקר הוא ע"י צדקה של א"י וכו' כמבואר בפנים. (ומזה יכולין להבין כמה צריכין אנשי חוץ לארץ ליזהר מאד בצדקה של א"י. כי עי"ז נעשה כלי לקבל על ידה שפע נעם העליון ועי"ז נעשה הולדה ונתגדל כבודו ית' שזה עיקר תיקונים של המוחין של חו"ל שנפגמו ע"י שפגמו בכבודו ית'. וע"י צדקה הנ"ל מקבלים תיקון עד שיכולין ג"כ לינק ולקבל ממוחין של ארץ ישראל כנ"ל. וכן מובן מזה כמה צריכים ליזהר ממחלוקת בפרט בא"י בפרט בשביל עניני הצדקה של א"י. בפרט אם יש בזה איזה פניות של כבוד עצמו ח"ו. כי עיקר תיקון הצדקה לא"י הוא בשביל לקבל על ידה שפע נעם העליון שהיא בחי' אהבה ושלום שמנעימין זה לזה ועי"ז נעשה הולדה ונתגדל כבודו ית' כנ"ל. וא"כ איך יעלה על הדעת להרבות עי"ז במחלוקת בפרט בשביל כבוד עצמו ח"ו. והגם כי כבר מבואר בפנים שהמחלוקת שבא"י בא ע"י המוחין הפגומים של חו"ל שנפלו לתוכם כנ"ל. א"כ אדרבא צריכים אנשי א"י להתעורר עי"ז בעצמו. כי לא די שלא זכו המוחין של חו"ל להתתקן על ידינו אף גם המוחין שלנו נפגמו על ידם עד שיהיו נעשין בבח' חובלים בחי' מוחין של חו"ל ח"ו. אך כל זה אם הי' נעשה ממילא. אבל אחר אשר אנחנו יודעין כי בפנימית דפנימיית גם מטרת כונתינו בשביל כבוד עצמינו ח"ו. א"כ אנחנו בעצמינו פוגמין את המוחין של א"י ע"י שפוגמין בזה בכבודו ית' שמזה באה בחי' המוחין של חו"ל. ומה שמבואר כאן בפנים שהמחלוקת שבא"י בא מבחי' המוחין של חו"ל הפגומים מאד שאינם יכולים להתתקן זה מדבר אם המחלוקת שבא"י היא לשם שמים באמת. אך מאחר שהמוחין להם הם בחי' נעם היו צריכים להשוות עצמן תמיד באופן שלא יהי' שום מחלוקת בעולם אפי' לשם שמים. אך זה בא מבחי' המוחין של חו"ל כנ"ל. וגם על זה העצה לברוח מהמחלוקת ולרדוף אחר השלום בכל האפשר אך הלב יודע אם לעקל וכו'. כי ע"פ רוב אם יתבוננו בעצמם יראו שאין כונתם שלימה במחלוקותם רק לשם שמים לבד אך יש בזה גם שאר פניות דקות או גסות לכ"א כפי בחינתו. ואז בודאי צריכין ליזהר מאד לברוח ממחלוקת ולמעט בכבוד עצמן ולהרבות בכבוד המקום. ואז יזכו גם נתני צדקב שבחו"ל עם כלל אנשי חו"ל לקבל ולינק מבחי' המוחין של א"י ולחזות בנועם ד' ולבקר בהיכלו כמבואר בפנים. גם לפי הנ"ל מובן ממילא כי בא"י בנקל יותר לזכות להרגיש הנעימות הנפלא שיש בעבודת ד' בתורה ותפלה מאחר שהמוחין של א"י הם בחי' נעם כמ"ש ואת הארץ כי נעמה ושם עיקר שפע נעם העליון כנ"ל). וזה שארז"ל (הובא בשער החצר סי' י"ח) ויקחו לי תרומה הה"ד אהבתי אתכם אמר ד' וכו' היינו שע"י צדקה תרומה מקבלין שלהובין דרחימותא. ומחמת שהולדת נפשות ישראל הוא ע"י שפע נעם העליון כנ"ל ע"כ נקראו

שבטי ישראל נטעי נעמנים (ישעי' י"ז). ומחמת שעיקר הכלי לקבל שלהובין דרחימותא משפע נעם העליון הוא ע"י צדקה. ע"כ כתיב ומרדף צדקה יאהב (משלי ט"ו). וזה ולציון יאמר איש ואיש יולד בה כי שם שורש הולדת כולם מחמת ששם תוכו רצוף אהבה בחי' שלהובין דרחימותא הבאים משפע נעם העליון. וזה בחי' את הר ציון אשר אהב. וע"כ נקרא הביהמ"ק חדר המטות שעל ידו ישראל פרין ורבין כמו שאמרו רז"ל:

סימן עב. חיים נצחיים

הקדוש ב"ה שהוא צדיקו של עולם כמ"ש צדיק ד' וגו' הו א מסתכל כביכול תמיד בא"י כמ"ש תמיד עיני ד' אלקיך בה וגו' בפרט בציון וירושלים ששם הבית המקדש דכתיב ביה והיו עיני ולבי שם וגו'. וע"כ זוכין שם להתנוצצות המוחין גדולים מאד בחי' מוחין דגדלות כידוע. ואמרו רז"ל אין חכמה כחכמת א"י וכמובן גם לעיל בפנים סי' מ'. והתנוצצות המוחין הוא מבחי' רוח אלקים שזה בחי' ורוח להולכים בה הנאמר בא"י. ועי"ז זוכין לחידושי תורה. וע"כ אין תורה כתורת א"י וחד מנייהו כתרי מינן והעיקר תלוי בקדושה ופרישות מתאות משגל. וע"כ צריכים ליזהר שם ביותר בזה כנ"ל כמ"פ. ועי"ז זוכין ליראה ובושה. וע"כ בא"י וירושלים שם מקור היראה כנ"ל כמה פעמים. בבחי' אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך וכתיב מה נורא המקום הזה וכתיב ארץ יראה וגו' וכתיב נתת ירושה יראי שמך וכתיב נורא אלהי' ממקדשך. וע"י היראה ובושה זוכין לתשובה. וע"כ שם עיקר מקום התשובה כנ"ל כמ"פ. וע"י התשובה זוכין לחיים נצחיים. וע"כ נקראת א"י ארץ החיים ועיקר החיים הוא שיהי' נחי' השפלות של כל א' זה בחי' תחיית המתים יהי' בא"י כמו שאמרו רז"ל. ושם בא"י עיקר השפלות והענוה כנ"ל כמ"פ שזה בחי' וענוים יירשו ארץ והתענגו וגו' כי זה בחי' עונג עולם הבא ענג שבת כמבואר בפ'. והשפלות הזה הוא עיקר הגדולה בחי' מלכות שזוכין ע"י בחי' התנוצצות המוחין. וע"כ א"י גבוה מכל הארצות וירושלים גבוה מכל א"י. ואמרו ז"ל הכל מעלין לא"י הכל מעלין לירושלים. גם א"י היא בחי' מלכות כידוע וירושלים קרית מלך רב. וזהו וראמה וישבה תחתיה שהגדולה והרוממות קשורים וכלולים בשפלות וענוה כנ"ל:

סימן עג. תהלים תשובה

מבואר בר לעיל כמה פעמים כי א"י וירושלים הם בחינת תשובה בפרט כי א"י שלמטה מכוונת נגד ארץ החיים שלמעלה שהיא בחי' בינה בחי' תשובה כמ"ש ולבבו יבין ושב. ועי' במגלה עמוקות אופן כ"ט. וא"י נתחלקה לשבטים כי יש בהם מ"ט אותיות נגד מ"ט

שערי בינה שערי תשובה ואמרו רז"ל (בב"ק פ"ב.) כי ירושלים לא נתחלקה לשבטים וכן פסק הרמב"ם (פ"ד דע"ז ופ"ז מה' בית הבחירה) כי שם עלו שבטים שבטי י"ה וכו'. כי עיקר התשובה מכלליות השבטים עולה דרך שם ושם היא בחי' שובו אלי ואשובה אליכם כי שם משכן כבודו ית' כביכול. וע"כ ישב שם דוד המלך שהקים עולה של תשובה ויסד ספר "תהלים" וזה שכתוב למען אספרה כל תהלתך בשערי בת ציון וכתיב לספר בציון שם ד' ותהלתו בירושלים בחי' "תהלים" וע"כ הרבה מזמורי תהלים נתייסדו לאומם בשיר על הדוכן כי כל הקרבנות מכפרים עם התשובה וע"כ היו צריכים לומר מזמורי תהלים שמסוגל לתשובה. וזה שהתפלל הנביא (ישעי' ס"ג) אתה ד' אבינו גואלנו מעולם שמך (היינו כי גאלתנו ממצרים וזכינו להשיג אז מ"ט שערי תשובה כמב"פ) למה תתעינו ד' מדרכיך וגו' שוב למען עבדיך שבטי נחלתך. היינו כי אע"פ שלא זכינו לשוב אליך דרך המ"ט שערי תשובה שהם בחי' המ"ט אותיות השבטים אעפ"כ אתה תשוב אלינו בעצמך בזכות השבטים שהם בחי' מ"ט שערי תשובה כנ"ל. וזה שכתוב (הושע ג') אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ד' אלקיהם ואת דוד מלכם. היינו שיתעוררו לשוב אל ד' ולבקש פניו תמיד ע"י אמירת תהלים שחיבר דוד ע"ה:

סימן עז. רצועה היתה יוצאת

מה שיושבי א"י יש להם ע"פ רוב יסורים כמבואר בלקו"מ הראשון סי' קפ"ז הוא מחמת ששם עיקר הגדלת הדעת כי אוירא דא"י מחכים. וע"כ צערם יותר גדול בבחי' יוסיף דעת יוסף מכאוב. אך ע"י שאוכלין שם בקדושה וביראת שמים עי"ז נעשה המתקה שלא יתגבר הצער ביותר ח"ו. וזש"כ ואכלת לפני ד' אלקיך וגו' מעשר דגנך וגו' למען תלמד ליראה את ד' אלקיך וגו' כי שם עיקר היראה כנ"ל כמה פעמים. וע"י אכילה כזו נעשה הפה בבחי' קומת אדם וכו' כמב"פ כי א"י היא בחי' מלכות כידוע בחי' מלכות פה. וע"כ שם עיקר היראה בחי' מוראה של מלכות והפרנסה נמשכת ע"י המלכות וע"כ עיקר הפרנסה נמשכת משפע א"י בחי' ארץ נתנה יבולה בחי' על הארץ ועל המזון. וע"כ בשעת אכילה בפרט כשזוכין לאכול שם בא"י אזי נגשת היראה להאדם וכשאוכל בקדושה וממשיך על עצמו היראה הבאה לו אז בשעת האכילה עי"ז נעשה מהפה בחי' קומת אדם (וע"כ מבואר בספרים שא"י היא בתמונת קומת אדם ממש כידוע) ועי"ז זוכה לעלי' יותר גדולה עד שנעשה בבחי' אדם העליון וזוכה לבחי' שכינה מדברת מתוך גרונו שזה בחי' רוה"ק ומבואר שעיקרם הוא בא"י כמבואר בזוה"ק. והנה מבואר במ"א שקדושת א"י היא בבחי' תפלין ותפלין הם בחי' מוחין שזה בחי' קדושת המוחין דגדלות שזוכין

בא"י וראשית חכמה יראת ד' ע"כ שם עיקר היראה. והיראה היא בבחי' רצועה שעוברת בתוך המעברתא של תפלין ומבחי' הרצועה הזאת נשתלשל ובא להם איזה צער ויסורין כי א"י היא א' מג' דברים שנתנו ע"י יסורים. אך יש שנשתלשל כ"כ ח"ו עד שבא הצער ויסורין מבחי' יראות הנפולות רצועה בישא ח"ו. וע"י אכילה בקדושה וביראת שמים ע"ז נמתקין ועולין בחי' היראות הנפולות וניצל מהצער הנ"ל. וזה שאמרו יהושע וכלב ואתם אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם וגוף וה' אתנו אל תיראום כי לחמנו הם דייקא (עי' רש"י). כי ע"י אכילה בקדושה נמתקין ועולין היראות הנפולות כנ"ל:

סימן עח. (חסד חנם) ענין הפשיטות

ארץ ישראל נקראת ארץ החיים כי עיקר החיים היא התורה ואין תורה כתורת א"י וע"כ אמרו רז"ל שעיקר הגלות הי' על עון ביטול תורה שנאמר גלה עמי מבלי דעת. אך כבר אמרו ז"ל (ברכות ל"ה:) כתיב לא ימוש ספר התורה הזה מפיך וגו' וכתיב ואספת דגנך וגו' הנהג בהם מנהג דרך ארץ וכו' עי' רש"י. היינו כי לפעמים ביטולה של תורה זו היא קיומה. אך אעפ"כ מי יתרצה בזה לפרוש מן החיים אפי' רגע כל שהו. וע"כ עיקר החיות בשעה שההכרח לבטל עצמו ולעסוק בד"א הוא ע"י בחינת דרך ארץ בעצמו היינו ע"י הדרך לא"י. שהוא בחי' החסד הגדול והאוצר מתנת חנם שהי' על ידו קיום העולם קודם מתן תורה ע"י התורה הנעלמת בהעשרה מאמרות המלובשין בכל דבר שבעולם שע"ז זכו ישראל לכבוש את א"י בבחי' כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים. אך מחמת שא"א לקבל מאוצר מתנת חנם הנ"ל כי אם ע"י שסמוכין אל התורה שזה בחי' ויתן להם ארצות גוים וגו' בעבור ישמרו חוקיו ותורותיו ינצורו. ע"כ צריכין להתמיד מאד בלימוד התורה בבחי' לא ימוש ספר התורה הזה מפיך. רק בעת ההכרח לבטל אז מקבל חיות מבחי' החסד חנם הנ"ל. וע"כ אברהם אבינו הי' הראשון לירושת א"י מחמת שיהיה איש החסד וזה בחי' חסדך ד' מלאה הארץ חוקיך למדני. כי עיקר אור החסד חנם הנ"ל מאיר בא"י שעל ידו מקבלים חיות דקדושה אפי' בעת שמבטלין מלימוד התורה. אך אי אפשר לקבל ממנו אלא ע"י שדבוקים בהתורה כנ"ל ע"כ בקשתי חוקיך למדני. ומחמת שעיקר החיות מקבלים מהחסד חנם הנ"ל ע"י הצדיקים הגדולים שדבוקים בהתורה בדביקות גדול. וע"כ בעת שההכרח אצלם לבטל אז מקבלים חיות מבחי' החסד חנם הנ"ל ובזה מחיין את כל הפשוטים שקורין פראסטאקים כמבואר בפנים ע"כ כתיב צדיקים יירשו ארץ וכתיב ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ. כי ע"י שדבוקים ומקושרים להצדיקים עי"ז גם הם מקבלים מהחסד חנם הנ"ל עד שזוכין

כולם שנקראים צדיקים ויורשים א"י. ובזה יש לפרש בדרך צחות דברי התוספות שם בברכות הנ"ל ד"ה כאן. במה שכתבו והכא בעושין ואין עושין כי הדדי נינהו רצ"ל שמקושרים אלו שאין עושין רצונו של מקום בשלימות להצדיקים גמורים העושים רצונו של מקום בשלימות עי"ז נקראים גם הם בכלל עושים רצונו ואז כובשים גם הם את א"י עד שהתבואה נקראת דגנם אע"פ שאין עושים רצונו של מקום בשלימות עד שמחמת זה מוכרחים לעשות מלאכתן בעצמם מקבלים גם אז חיות מהתורה הנעלמת בחי' החסד חנם הנ"ל. ולפירוש המהרש"א דעושין ואין עושין רצ"ל אלו שצריכים לעשות מלאכה ואלו שאין צריכים כלל רק מלאכתן נעשית ע"י אחרים יתפרש ג"כ בדרך זה. כי מאחר שהם כי הדדי ומקושרים זה בזה ע"כ גם הם מקבלים מהחסד חנם הנ"ל אע"פ שצריכים לבטל מהתורה ולעשות בעצמם מלאכתן כנ"ל. וע"כ אמרו רז"ל לא חרבה ירושלים אלא על שביזו בה ת"ח. כי עי"ז לא היו יכולים לקבל מהחסד חנם הנ"ל שעל ידו כובשין את א"י ואז גלה עמי מבלי דעת היינו על ביטול תורה כנ"ל. וע"כ העם היושב בה נשוא עון. כי החסד חנם הנ"כל מחיה ומגין גם על הרחוקים מהתורה ואפילו על אותם שעברו על התורה ח"ו כמו שפעל משה רבינו ע"ה לכפר עונות ישראל ע"י האוצר מתנת חנם הנ"ל.ובזה מובן מעלת הצדקה לארץ ישראל. עי ע"י שאנשי חו"ל עושים חסד עם אנשי א"י ששם מאיר החסד חנם הנ"ל שעל ידו כובשין א"י. עי"ז נמשך גם עליהם הארה מהחסד חנם הנ"ל עד שיכולים לכבוש גם כל מקומות מושבותיהם ולקדשם בקדושת א"י. ומחמת שעיקר שלימות התפלה הוא בבחי' ואתחנן היינו לבקש מהשי"ת רק מתנת חנם כמו שארזל ע"כ עיקר שלימות התפלה הוא בא"י ששם עיקר הארת החסד חנם הנ"ל.וזה שאמרו רז"ל יכון את לבו כנגד א"י. כי הכל תלוי בהתקשרות וכונת הלב למקור המשכת התגלות החסד חנם הנ"ל וזה שאמרו ז"ל ואתחנן וכו' כדי שיכנס לא"י היינו כנ"ל. כי מאחר שעיקר הדרך לא"י הוא ע"י החסד חנם הנ"ל. ע"כ התפלל אז בקשתו בבחי' מתנת חנם. וכן להיפך. כי רצה להמשיך החסד חנם הנ"ל ע"י שמתפלל ומבקש על זה ליכנס לא"י ששם עיקר הארת החסד חנם הנ"ל ועי"ז בעצמו יכנס גם הוא לא"י. ועי' בפנים מבואר שבא"י יש עשר קדושות כנגד העשרה מאמרות וכל מאמר יש לו יראה וכו'. כי יש יראה למעלה מיראה. וכבר מבואר כמ"פ לעיל ששם עיקר שלימות היראה. וכן שם עיקר שלימות האמונה ותמימות ופשיטות בלי שום חכמות וכו'. (וזה בעצמו עיקר שלימות החכמה דקדושה שזוכים בא"י) ועי"ז יכולים לבוא לשמחה גדולה וכמבואר בפ' וזה בחי' שלימות השמחה שזוכים בא"י כנ"ל כמ"פ:

סימן עט. הקול קול יעקב

מבואר בפנים כי לתת להם את ארץ מגוריהם (שהיא א"י) מרמז על התשובה כמו שתירגם אונקלוס ארעא תותבותהון. גם מגוריהם מרמז על אסיפת הניצוצות בתשובה לא"י. בונה ירושלים ד' נדחי ישראל יכנס. ועי"ז עולה בחי' הזמן ונתאחד בבחי' למעלה מהזמן. וע"כ שם עיקר אריכת ימים כמו שאמרו רז"ל כי היא סמוכה ביותר לבחי' למעלה מהזמן. וזה בחי' תמיד עיני ד' אלקיך בה מראשית השנה עד אחרית שנה. היינו שעולה ונתאחד בחי' הזמן שהוא בחי' אחרית שנה בחי' אחרית הימים כמבואר בפנים לבחי' למעלה מהזמן שהיא בחי' ראשית השנה. וע"כ ראש השנה הוא בחי' יומא אריכתא כמו שאמרז"ל. וזה שכתוב לענין הגאולה האחרונה (ישעי' ב'. מיכה ד') והי' באחרית הימים (דייקא) נכון יהי' הר בית ד' וגו' ונאמר (הושע ג') אחר ישובו ישראל וגו' ופחדו אל ד' ואל טובו באחרית הימים. כי זה עיקר השלימות לכלול ולהעלות ולאחד בחי' הזמן שהוא בחי' אחרית הימים לבחי' למעלה מהזמן עד שע"י הזמן דייקא יקבלו כל הישועות והנחמות וכל טוב. בבחי' והי' אמונת עתיך (דייקא) אחישנה. וע"י כל זה זוכין לשמוע הקול דקדושה שזה בחי' וקול התור נשמע בארצנו דייקא. וזה בחי' שמש בגבעון דום וגו' בחי' ביטול הזמן. וזה שנאמר על לעתיד והי' יום א' יודע לד' לא יום ולא לילה בחי' ביטול הזמן:

סימן פא

ארץ ישראל היא בחי' רגלי הקדושה בחי' והארץ הדום רגלי וכתיב השתחוו להדום רגליו. והיא מכוונת נגד א"י וירושלים של מעלה שהיא בחי' בינה לבא כידוע. ושם מקור השמחה בחי' נתת שמחה בלבי. וע"כ גדול מאד מעלת עסק התורה והמצוות בשמחה גדולה בא"י. וכמו שכתוב תחת אשר לא עבדת וגו' בשמחה וגו'. בפרט כשהשמחה מגעת עד הרגלין שמרקד ברגליו שעי"ז מעלה כביכול בחי' ירושלים שלמטה לבחי' ירושלים שלמעלה ומעלה ומתקן כל בחי' הרגלין המבואר בפנים. וזה שנסמך שמחתי באומרים לי בית ד' נלך עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לך יחדיו היינו כנ"ל:

סימן פב. כי תצא

ארץ ישראל היא בחי' אשר יראת ד' כידוע שזה בחי' חוה בחי' מלכות פה כנ"ל כמה פעמים. ועיקר שלימותה וחיותה היא כשהיא מקושרת בו ית' שזה בחי' לד' הארץ

ומלואה כמבואר בפ' ומבואר בזוה"ק שפסוק זה מכוון על א"י. ועיקר החיות הוא המוחין והחכמה שזה בחי' "מה" כח-מה. וע"כ אין חכמה כחכמת א"י. וכתיב וראיתם את הארץ מה היא וכתיב מה ידידות משכנותיך וגו'. וע"כ כתיב וענוים (דייקא) יירשו ארץ. כי מי שמחלק בחי' מלכות לעצמו היינו שיש לו גדלות ואומר אנא אמלוך עי"ז הולך לו שלא כסדר. וע"כ הי' עיקר החורבן והגלות ע"י גאוה וגסות הרוח כמבואר בפסוקים רבים. והחורבן והגלות הוא בבחי' שלא כסדר בבחי' ארץ עיפתה כמו אופל צלמות ולא סדרים. וכמובן בדברי רז"ל על פסוק זה (סוטה מ"ט.) ועי' שם בחי' אגדות. וע"כ עיקר התיקון והגאולה הוא ע"י שיתבטלו גסי הרוח שבישראל כמו שכתוב כי אז אסיר מקרביך עליזי גאותך וכמו שאחז"ל. וזה עיקר התשובה שנעשה ע"י הדרך כבושה שכבש משה רבינו ע"ה בארבעים ימי הרצון והוא ע"י שקישר א"ע עם כל ישראל אפי' עם הפחות שבפחותים בחי' כולו סג יחדיו (שזה נמשך מהארת השם הקדוש ס"ג) וזה בחי' חירק כמבואר בפנים. וזה בחי' קדושת א"י שמאיר בה השם ס"ג הק' כמובן במגלה עמוקות אופן רי"ג. וזה בחי' ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ בחי' כולו סג יחדיו הנ"ל וכמבואר בפנים. גם א"י היא בחי' חירק כמובא בתיקונים והארץ הדום רגלי דא חירק. וזה בחינת מלא כל הארץ כבודו בחי' ומלכותו בכל משלה. וכן כל מה שעלה משה למעלה עליונה ביותר מצא שם השגת אלוקותו ית' ביותר שזה בחי' אם אסק שמים שם אתה (בחי' שם אהי' במלואו בגימט' קס"א) ולא כהו עיניו ח"ו מחמת ריבוי אור כי זכה לבחי' ושכותי כפי עליך שזה בחי' סגו"ל וכו' כמב"פ. וזה ג"כ בחי' קדושת א"י שמאיר בה השם אהי' הנ"ל כמ"ש גור בארץ הזאת ואהי' עמך. וכן נאמר ליהושע כי אתה תביא את בני ישראל אל הארץ וגו' ואנכי אהי' עמך. ושם בחי' הכף הק' הנ"ל כמו שכתוב (ישעי' מ"ט) על כפים חקותיך חומותיך נגדי תמיד (ושם ס"ב) והיית עטרת תפארת ביד ד' וצניף מלוכה בכף אלקיך. וזה בחי' וראמה וישבה תחתיה כי אע"פ שתעלה במעלה גדולה ורמה לא תפול עי"ז ח"ו ממדריגתה בעבודת ד' מחמת ריבוי אור ח"ו רק תשבהתחתיה ובמקומה ע"י בחי' ושכותי כפי הנ"ל. וזה ג"כ בחי' האזהרה שבפ' עקב פן תאכל ושבעת וגו' וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה ורם לבבך ושכחת וגו' וזכרת את ד' כי הוא הנותן לך כח וגו'. היינו שתהי' מחשבתך קשורה בהשי"ת שזה בחי' "מחשבה" חשוב-מה. בחי' השם מ"ה הק' שהוא עיקר הכח והחיות בחי' מ ה חיינו מה כחינו שזה בחי' "חכמה" כח-מה כמבואר בפנים:

סימן פג. ע"י תיקון הברית

עיקר תיקון הברית הוא ע"י קדושת א"י בבחי' ונתתי לך וגו' ואתה את בריתי תשמור. ושם עיקר תיקון התפלה כמ"ש והתפללו אליך דרך ארצם. ושם עיקר צמיחת קרן משיח כמו שכתוב שם אצמיח קרן לדוד שם דייקא. וכלליות משיח באבות שזה בחי' מה שהדיבור כלול מאש מים רוח כמבואר בפנים. שזה בחי' אשריך ארץ שמלכך בן חורין וכתיב וקראתם דרור בארץ. וחירות היא בחי' קדושת שבת שזה בחי' ושבתה הארץ שבת לד'. ושבת היא שי"ן-בת בחי' דיבור התפלה שכלול מאש רוח ומים שזה בחי' ואגודתו על ארץ יסדה כנ"ל. וקדושת שבת היא תכלית הידיעה אשר לא נדע בחי' אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני שזה בחי' קדושת א"י שנקראת ארץ מרחקים מחמת זה וכמובא בפנים לעיל סי' מ'. וזה בחי' וירא את המקום מרחוק ותכלית הזה הוא עיקר המקום היינו מקומו של עולם שזה בחי' וירא את המקום מרחוק הנ"ל. וע"כ נאמר באברהם אל המקום אשר עמד שם וגו'. שזה בחי' הקובע מקום לתפלתו.ובשבת נאמר אל יצא איש ממקומו וגו' שזה בחי' מה שאסור לצאת מא"י לחוץ לארץ ואדרבא הכל מעלין לא"י ששם מקומו של כל א' ואז פושט גופו המצורע וכו'. כי המקום גורם בבחי' של נעליך וגו' כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קודש הוא אדמת קודש דייקא בחי' א"י בפרט בהר הבית שאסור באמת לכנוס שם במנעליו. ואז נתלבש בגוף קדוש מגן עדן כי א"י היא מבחי' גן עדן כידוע. (וגם במאמר חדי ר' שמעון סי' ס"א בלקו"מ הראשון מבואר מענין קדושת הגופים שנתרקמו בא"י וכו') והגוף הק' הנ"ל נקרא בשר. וזה בחי' מש"כ (יחזקאל י"א) ונתתי לכם את אדמת ישראל וגו' והסירותי לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר. ואז נתרומם מזלו וזוכה לעושר בבחי' ברכת ד' היא תעשיר. ועיקר ברכת ד' היא בא"י כמו שכתוב לך לך מארצך וגו' ואברכך ודרשו רז"ל בממון וכתיב כי שם צוה ד' את הברכה. ואז גם נתחזק יצרו הטוב היינו לב בשר יצר טוב וכו' שזה בחי' ונתתי לכם לב בשר הנ"ל. ואז נתבטל העצבות הבא מחמת דחקות ועניות אבל בא"י כתיב אשר לא במסכנות תאכל בה לחם. וכן נתבטל הליצנות שהיא בחי' שחוק הכסיל ע"י בחי' לב בשר הנ"ל שהוא בחי' לב חכם לימינו שזה בחי' א"י שאוירה מחכים והיא בחי' ימין כנ"ל כמה פעמים. ובימין הזה הוא מקים את הנופלים לאהבות ויראות רעות ומביא אותם לאהבות ויראות קדושות. שזה בחי' קדושת א"י ששם עיקר שלימות אור האהבה ויראה כנ"ל כמ"פ. והם בחי' י"ה שעיקר הארת שם זה הוא בא"י כנ"ל כמ"פ בחי' י"ה בארץ החיים. ואז עיניהם רואים נפלאות בחינת גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך וגו' בחי' תורת אמת היתה בפיהו כמבואר בפנים. וכל זה הוא בשלימות בא"י

כי אין תורה כתורת ארץ ישראל ושם זוכין ביותר להשיג נפלאות התורה. ועיקר אור העינים הוא בבית המקדש כמב"פ. ועי"ז נתבטל שאור וחמץ שבלב האדם שמסית אותו שיהרהר אחר תלמידי חכמים שבדור ולומר זה נאה וזה לא נאה וכו'. אבל בא"י שם עיקר שלימות אמונת חכמים כנ"ל כמ"פ. והת"ח בעצמם שם מחבבין זה את זה כמו שאמרו רז"ל. ואז יכול הלב להתלהב בלימוד התורה בשלהובין דרחימותא וכו'. ועיקר השלהובין דרחימותא הם נשפעין מבחי' נעם העליון שהיא בחי' מוחין של א"י כמבואר בפנים לעיל במאמר חבלים נפלו לי בנעימים ס' ע"ח. והשכינה מכסה בכנפיה על דמם של ישראל באהבה וכו' שזהו בחי' כיסוי דם בעפר. וזה בחי' כי דם עבדיו יקום וגו' וכיפר אדמתו עמו. וע"כ העם היושב בה נשוא עון וכמו שאמרו רז"ל כי על כל פשעים תכסה אהבה וכמב"פ:

סימן פד

עיקר התחברות ודביקות להשי"ת הוא בא"י כנ"ל כמה פעמים. והעיקר ע"י שלימות התפלה שהיא בא"י. וזה בחי' וזה שער השמים. כי א"י היא בחי' השכינה בחי' מלכות כידוע. ומחמת שרוצה להתאחז בה ח"ו בחי' מלכות הרשעה בחי' גאוה וגדלות ובפרט בשעת התפלה. ע"כ צריכים שם ליזהר ביותר להתפלל בכח בכדי ליתן כח להתפלה שהיא בחי' מלכות דקדושה להתגבר על מלכות הרשעה ועי"ז נעשה יחוד קוב"ה ושכינתיה ונתחדשה השבועה שנשבע לאבות כמבואר בפנים. שזה בחי' למען הקים את בריתו אשר נשבע לאבותיך שכל זה בחי' קדושת א"י. כמו שכתוב וגם הקימותי את בריתי אתם לתת להם את ארץ מגוריהם וגו' (ועי' זוהר וישב קפ"ב ע"ב) מאי ואשביעך לאתלבשא ברזא דשבע נהורין עילאין וכו'. אשר לא תקח אשה לבני וכו' דכל אינון דזכו לאתקברא בארעא דישראל אינון מתערין בקדמיתא וכו':

סימן פה. אגוזים וכו'

ארץ ישראל היא אחד מג' דברים שנתנו ע"י יסורים. ויסורין הם בחי' אחורים בחי' עורף בחי' לאה ועיני לאה רכות מחמת הבכי' שזה בחי' הבכיה שבכ"א יום שבים המצרים שכנגדם באילן לוז. ועי"ז דייקא נכנסין לא"י שהיא בחי' רחל כידוע שזה בחי' מה שתחיית המתים תהי' דייקא ע"י עצם לוז שבעורף האדם. וע"כ אמרו רז"ל ויראם את מבוא העיר (שופטים א') לוז הי' עומד על פתחה של מערה שדרך שם נכנסין לעיר וכו'. ואח"כ אמרו היא שמה עד היום הזה (היינו שם העיר לוז שבנה אותה זה העיר שהראם

מבואר העיר של בית אל) שלא בלבלה סנחרב וכו'. ואין מלאך המות שולט בה וכו'. היינו כי יש שם איזה בחי' הארה מתחיית המתים שתהי' ע"י עצם לוז. ואע"כ הי' ענין זה בנחלת בני יוסף דייקא שהם מבני רחל:

סימן פו. דע שע'י וכו'

ארץ ישראל היא בחי' אמונה כנ"ל כמ"פ. וזה שכתוב ורוח להולכים בה היפוך בחי' ע"ז וכפירות שהם בבחינת אף אין יש רוח בפיהם. וגם היא היפוך קטני אמנה שהם מבחי' קוצר רוח. כי בא"י שם בחינת אריכת אפים שהיא בחי' מאריך רוחי' המבואר במק"א. וע"כ היושבים בא"י הם בבחינת בנים ולא בבחי' עבדים כמובא כי יכולים להשיג שם מדריגה גדולה בעבודת ד' בלא עבודות קשות. וזה שכ' (ישעי' י"ד) כי ירחם ד' את יעקב ובחר עוד בישראל והניחם על אדמתם וגו' והיה ביום הניח ד' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה אשר עבד בך. אך גם שם צריכים ליזהר ביותר להתחזק ולהאמין בקדושת א"י שהיא בחי' אמונה ולהאמין גם בעצמו שאע"פ שנדמה לו שהוא בשפלות המדריגה ואינו מרגיש בעצמו תוספות קדושה ע"י ישיבת א"י. אעפ"כ יאמין באמונה שלימה שגם עליו בודאי מאיר ומגין ומופיע קדושת א"י עד שיכול לזכות בה בנקל לעבודת ד' אם ירצה באמת. כי גם מה שאינו מאמין בעצמו הוא לפעמים בחי' פגם אמונה עד שצריך ע"ז לעבודות קשות שזה בחי' כי מי בז ליום קטנות וכו' המבואר בפנים. וכמבואר מענין זה במאמר חדי ר' שמעון סי' ס"א לקו"מ קמא וכמבואר גם במ"א:

סימן פז. דע שכונת אלול

עיקר הדרך הנפתח בחודש אלול נמשך מהשני שמות הק' שהם הוי' אהי' במילואם שהם ס"ג וקס"א גימטריא דרך. ואלו השמות הקדושים מאירים בקדושת א"י כנ"ל בסי' פ"ב. וע"כ א"י נקראת ימין כנ"ל כמ"פ. כי ימין במילואו גימט' דרך כמבואר בכונות אלול הנ"ל. וזה בכל הדרך אשר צוה ד' וגו' תלכו למען תחיון וגו' בארץ אשר תירשון. וא"י היא בחי' אמונה ובחי' אשה יראת ד' כנ"ל והיא בחינת תיקון הברית כידוע. וגם כי שם צ ריכים ליזהר ביותר בשמירת הברית כמו שאמרו רז"ל על מנת ואתה את בריתי תשמור. ונאמר בפ' עריות אל תטמאו בכל אלה כי בכל אלה נטמאו הגוים וגו' ותטמא הארץ וגו' ותקיא הארץ את יושביה וגו' עין שם. וע"כ שם עיקר הזווג דקדושה. שזה בחינת מה שאמרו רז"ל שהאיש כופה את אשתו ואפי' אשה לאיש לעלות לא"י. וע"כ אמר אברהם לאליעזר השמר לך פן תשיב את בני שמה ד' אלקי השמים וגו' ואשר נשבע

לי לאמר לזרעך אתן את הארץ הזאת הוא ישלח מלאכו ל'פניך ו'לקחת א'שה ל'בני משם ר"ת אלול. ו'אם ל'א תאבה האשה ל'לכת א'חריך וגו'. רימז לו בזה ג"כ כונת אלול כמבואר בפנים. רק את בני לא תשב שמה. כי עיקר הזווגים דקדושה ותיקון הברית הוא בא"י כנ"ל:

סימן פח. צריך ליזהר וכו'

עיקר שלימות גידול הארץ בקדושה כראוי הוא בא"י. וע"כ שם עיקר כל המצות הנוהגות בגידולי הארץ לקט שכחה ופאה ושביעית וכל כיוצא בזה. ושם צריכים ליזהר ביותר שלא לקוץ אילן קודם זמנו ופרי קודם בישולה. וזה בחינת מה שמבואר במס' שביעית (פ"ד) מאימתי אוכלין פרות האילן בשביעית וכו' ו כל האילן כיון שבא לעונת המעשרות מותר לקוצצו וכו' עי"ש בפירוש הר"ב (וצריכין לבאר עוד בזה). וכן עיקר קיבוץ האבדות הוא לא"י כמו שכתוב ביום ההוא יתקע בשופר גדול וגו' ובאו האובדים וגו' והשתחוו לד' בהר הקודש בירושלים ונאמר בונה ירושלים ד' נדחי ישראל יכנס. וזה בחי' מה שמבואר בפנים מענין המלאך וכו' ומחפשים תמיד אחר האבידות והם תוקעים תר"ת שזה בחינת ביום ההוא יתקע כנ"ל. וע"כ כיבוש יריחו שהוא הכיבוש הראשון של א"י היה ע"י שופרות. ומחמת שענין מציאת זווגו כנ"ל בסי' פ"ז שייך ג"כ לענין מציאת האבידות שע"י המלאך הנ"ל ע"כ אמר אברהם הוא ישלח מלאכו לפניך וגו'. וזה שנאמר גם לעתיד (מלאכי ג') הנני שולח מלאכי ופינה דרך לפני (בחינת דרך הנ"ל בסי' כי חופרים תמיד ומחפשים אחר אבידות ע"כ נאמר נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ ויישיבו אותנו דבר את הדרך אשר נעלה שם וגו'. וכן אצל יהושע נאמר ששלח לחפור את הארץ לחפור דייקא. ומחמת שגם הצדיקים החופרים ומבקשים אחר האבידות חוזרים ואובדים לפעמים וזה בחינת עת לאבד וכמבואר במ"א. דהיינו כי ע"י שאובדים איזו אבידות נתעוררים ביותר לחפש אחר אבידתם עד שמוצאים עי"ז גם אבידות אחרות ביותר. וזה בחינת על מה אבדה ארץ וגו' היינו שאבדה את יושביה שגלו ממנה. כי אע"פ ששם בא"י מוצאים כל האבידות כנ"ל אעפ"כ גם היא יש לה אבידות כי גם היא אובדת לפעמים בבחינת יש צדיק אובד בצדקו. וזה בכדי שעי"ז ימצא אבידות יתירות ביותר כנ"ל. וזה בחינת מה שאמרו רז"ל לא גלו ישראל אלא כדי שיתוספו עליהם גרים היינו כנ"ל. ויש בענין זה דברים נפלאים וכו' כמובאר בפנים. כי יש כמה אבידות הבאים ע"י תאוות וכו' היינו כי זה ג"כ בחינת שאוכל פרי קודם זמן בישולה. ובחי' זו מצינו לפעמים גם אצל הצדיקים הגדולים ע"ד שאמרו ז"ל ראויה היתה בת שבע לדוד

אלא שאכלה פגה. ואמרו רז"ל ג"כ לא היה דוד ראוי לאותה מעשה וכו' אלא כדי להורות תשובה ליחיד היינו כנ"ל. שבא לבחי' אבידה וע"י זה נמצאו דברים אבודים ביותר כי האיר עי"ז דייקא דרך התשובה בעולם. וע"ד זה אמרו רז"ל ג"כ משל לבת מלך שאבדה וכו' ושמחו גם שאר האובדים לקראתה. כי ע"י שיחפשו וימצאו האבידות של הבת מלך עי"ז יהיו נמצאין ממילא גם אבידתם היינו ג"כ כנ"ל. וזה שאמרו רז"ל ג"כ ואתחנן אל ד' לאמר מהו לאמר אמר משה לפני הקב"ה רבש"ע יכתב חטא שלי לדורות משל למלך שאמר כל מי שאכל מפגי שביעית מחזירין אותו בקומפין (עי"ש במפרשים עי אסור לאכול בשביעית פירות שלא נגמרה בישולם). הלכה אשה אחת לקטה ואכלה התחילו לחזר אותה בקומפין אמרה האשה למלך בבקשה ממך יתלו הפגין הללו על צוארי שלא יהיו אומרים נמצא בי דבר כישופין או ניאוף וכו' היינו כנ"ל. כי יש אבידות שבאים ח"ו ע"י עבירות גמורות. ויש אבידות שהם רק בבחינת האוכל פרי קודם בישולה. אך גם זה צריך תיקון כנ"ל ואז יוכל להיות שימצא עי"ז דייקא דברים אבודים ביותר. שזה בחינת מה שנשאר משה במדבר כדי להעלות ולהחזיר עי"ז כל מתי מדבר ולהוציא ישראל מגלותם כמו שאמרו רז"ל. ויש עוד הרבה לבאר בזה ומובן בנקל להמעיין. וזה שאמרו רז"ל ויתא ראשי עם וגו' משל לשפחה שהלכה למעין ונפל מידה כד של חרס וכו' ואח"כ באה בת מלך והפילה כד של זהב וכו' היינו ממש כנ"ל:

סימן פט. הדעת משדך וכו'

בארץ ישראל שם עיקר שלימות הדעת ושלימות התורה כנ"ל כמה פעמים ע"כ משם שורש כל השידוכים בבחינת מד' יצא הדבר ודרשו רז"ל מהר המוריה. וכמובא לעיל סי' ב' על מאמר ימי חנוכה וכו'. גם כי ישראל מקושרים ודבוקים בהשי"ת בחינת אירוסין ושידוכין כמו שאמרו רז"ל וכמו שכתוב וארשתיך לי לעולם וגו'. ואף שבאמת נפשות ישראל הם חלק אלוה ממעל וכלולין באחדות אחד עמו ית' כמו שאמרו רז"ל. אעפ"כ בעודם בעולם הזה מלובשים בגשמיות הם נראין כשני הפכים ממש עם השי"ת כביכול. כי הוא ית' למעלה מכל הרוחניות ולית מחשבה תפיסא ביה כלל. אך הדעת והתורה הק' היא משדכת אותם שיהיו מקושרים ודבוקים בהשי"ת תמיד גם בעוה"ז. וכן שיהי' השי"ת שוכן אצלם תמיד כמו שדרשו רז"ל על פסוק ויקחו לי תרומה וכו'. ומחמת שעיקר שלימות התורה והדעת הוא בא"י. ע"כ אמרו רז"ל אם נכנסים אתם לארץ אתם מקבלים אלקותי וכו' היינו כנ"ל:

סימן צ. טעם על שבירת כלי חרס

ארץ ישראל היא בחינת אשה יראת ד' כמובא. וזה שנאמר (יהושע ב') וישלח יהושע שנים אנשים מרגלים חרש ודרשו רז"ל הטעינו עצמכם קדירות וכו' וזה הי' בתחלת כניסתם לארץ. ונאמר (שם י"א) והארץ שקטה ממלחמה ותרגומו וארעא שדיכת מלמעבד קרבא היינו שנגמר השידוך בשלימות. ובשעת החורבן נאמר (ירמי' י"ט) הלוך וקנית בקבוק יוצר חרש וגו' ויצאת אל גיא בן הנם אשר פתח שער החרסית וגו' (והתנבא שם על החורבן והגלות) ושברת הבקבוק וגו' ואמרת אליהם ככה אשבור את העם הזה ואת העיר הזאת כאשר ישבור את כלי היוצר וגו' עי"ש. והוא ענין א' עם שבירת כלי חרס בשעת שידוכין. כי א"י היא א' מג' דברים שנתנו ע"י יסורים וצריכים לקבל היסורים באהבה (שלא לבגוד בה ולצאת עי"ז ח"ו לחו"ל) כי העם היושב בה נשוא עון וממילא ניצולין מגיהנם. וכן אם השעה מצלחת לו. כי באמת ע"פ רוב יש להאדם שם כל טוב כי היא ארץ מבורכת בכל טוב ארץ זבת חלב ודבש וגו'. אך גם ע"ז הזהיר הכתוב פן תאכל ושבעת וגו' ורם לבבך ושכחת וגו' וצריכים לזכור שיש גיהנם ושכר ועונש כנ"ל בכדי שלא לבגוד בקדושתה ולא יומשך אחר תאות לבו. כי שם צריכים ליזהר ביותר בזה כי שם היכל המלך כמובא:

סימן צא. וידבר וכו'

ארץ ישראל היא בחינת חכמה תתאה כידוע ומאיר בה גם בחינת החכמה עילאה שזה בחינת ד' בחכמה יסד ארץ. ועי' במגלה עמוקות אופן קמ"ד. וע"כ אין חכמה כחכמת א"י. ושם עיקר שלימות לימוד הרב עם תלמידים בבחינת וכל בניך למודי ד' בא"י דייקא. וגם א"י היא בחינת לב בחינת לבא דכל עלמא שזה בחי' למ"ד ואוירה מחכים מסטרא דחכמה דאיהו יו"ד כנ"ל כמ"פ בשם התיקונים. .

וזה בחינת כי הנה המלכים נועדו וגו' שנאמר בשבחה של ציון כמו שכתוב אלקים בארמנותיה וגו'. וזה בחינת מה שכ' בפ' בהר והארץ לא תמכר לצמיתות כי לי כל הארץ "לי" דייקא בחינת למ"ד יו"ד הנ"ל. וזה שאמרו ז"ל כל מקום שנאמר לי הוא בעוה"ז ובעולם הבא היינו בחינת חכמה תתאה וחכמה עילאה הנ"ל כמובן בזוה"ק. וע"כ שם עיקר תיקון פגימת הלבנה. כי שם עיקר סוד העיבור וקידוש החדש כידוע. ושם מקשרין כל חכמות העולם לחכמת התורה שזה בחינת שיחתן של תלמדי חכמים צריכין לימוד כמבואר בפנים. וע"כ אמרו רז"ל (מד"ר ויקרא פ' לך לך) שיחתן של בני א"י תורה היא. ועי"ז שמקשרים חכמה תתאה לחכמה עילאה עי"ז מחזירין הרשעים בתשובה שזה

בחינת מי יקום לי עם מרעים. וזה בחינת חביבה א"י שמכשרת את הגרים. גם עי"ז נמתקין כל הדינים ונתכפרין כל העונות שזה בחינת העם היושב בה נשוא עון וכמו שאמרו רז"ל:

סימן צב. תיקון למקרה לילה

ארץ ישראל היא בחינת תיקון הברית כידוע וכמבואר במקום אחר כי היא כלולה מקדושת כל עשרה מיני נגינה שהם מכניעים את הקליפה וכו' ומתקנים פגם הברית. אשרי: כמו שכתוב ד' ישמרהו ויחייהו ואושר בארץ. ונאמר אשר תבחר ותקרב ישכון חצריך וגו'. ונאמר אשרי יושבי ביתך. ונאמר אשרי אדם מצא חכמה שזה בחינת א"י שאוירה מחכים. ונאמר אשרי העם יודעי תרועה ומבואר בזוה"ק דקאי על יושבי א"י (ויקרא רמ"ג). ונאמר אשריך ארץ שמלכך בן חורין ואמרו בזוה"ק שעל א"י אתמר. ברכה: לך לך מארצך וגו' ואברכך. ונאמר גור בארץ הזאת ואהי' עמך ואברכך. ונאמר יברכך ד' מציון כי שם צוה ד' את הברכה. ונאמר ברוך ד' מציון. הלל: גדול ד' ומהולל מאד בעיר אלקינו וגו'. ונאמר הללי אלקיך ציון. הודו: שנאמר עוד ישמע וגו' בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וגו' אומרים הודו את ד' צבאות וגו' (ירמי' ל"ג). מזמור: שנאמר זמרו לד' יושב ציון. ונאמר מכנף הארץ זמירות שמענו. ונאמר ששון ושמחה ימצא בה תודה וקול זמרה. ונאמר קחו מזמרת הארץ וגו'. ניגון: שנאמר ונגינותי ננגן כל ימי חיינו על בית ד' (ישעי' ל"ח). ניצוח: שנאמר לנצח על מלאכת בית ד'. ונאמר ההר חמד אלקים לשבתו אף ד' ישכון לנצח. ונאמר אהל בל יצען בל יסע יתדותיו לנצח (ישע' ל"ג). משכיל: שנאמר על ענין בית המקדש הכל בכתב מיד עלי השכיל (ד"ה א' כ"ו). שיר: שנאמר שירו לנו משיר ציון. ונאמר על אלה ע"י אביהם בשיר בית ד' (שם כ"ח) בחי' השיר שהיו הלוים אומרים בביהמ"ק. תפילה: שנאמר והתפללו אליך אל המקום הזה וגו' אל הבית הזה. ונאמר והתפללו אליך דרך ארצם וכמו שאמרו רז"ל המתפלל צריך לכוון את לבו נגד א"י נגד ירושלים נגד ביהמ"ק נגד קדשי קדשים:

סיפורי מעשיות

סימן א. מאבידת הבת מלך

מבואר בהקדמת הסיפורי מעשיות שמאמר פתח ר' שמעון שבלקוטי מוהר"ן קמא סי' ס' הוא כמו פירוש וביאור על זאת המעשה וכו'. ואין אתנו יודע עד מה. וכבר נתבאר לעיל איך שמאמר פתח ר"ש הנ"ל יש לו שייכות לענין קדושת א"י. אך גם כאן במקומו יש איזו

רמזים לזה. כי א"י היא בחי' מלכות בחי' הבת מלך כידוע ונקראת ארץ טובה וניתנה לטובים שהם ישראל כמו שאמרו רז"ל יבא טוב וכו'. וכשנעשה המלך ברוגז עליה בחי' חרון אף ח"ו אזי אמר שהלא-טוב יקח אותה. היינו בחי' הסטרא אחרא ועכו"ם והם מתפשטים שם עם חיילותיהם והולכים אחר שרירות לבם וממלאים בה כל תאותיהם ועושים כל ימיהם כחגים. ופנימיות קדושת א"י נעלמת מאד בעונותינו הרבים ואין דורש ואין מבקש והקב"ה שאוג ישאג על נוהו. וציון גם היא במר תבכה וכו'. ונמצאים בכל דור ודור אנשים כשרים מישראל שהם בחי' המשנה למלך (כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין כמוך אבל בישראל יש מה הקב"ה מחי' מתים אף ישראל וכו' כמו שאמרו ז"ל) שמשתתפים ג"כ בצערם של השי"ת והשכינה כביכול. ומשתדלים לחפש ולבקש ולגלות קדושתה ועוסקים בזה במסירת-נפש עצום וזמן מרובה מאד עד שזוכים שמוצאים את הבת מלך במקום גלותה עכ"פ. והיא בעצמה מגלה להם תחבולות איך להוציאה משם. והעיקר הוא להרבות בכיסופין וגיעגועים קדושים. שזה בחי' צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים וגו' וכתיב נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ד' ולגם להתענות. כי מאחר שתחלת הפגם הי' ע"י אכילה כמו שכ' פן תאכל ושבעת וגו' ורם לבבך ושכחת וגו' וכמבואר בזוה"ק. שזה בחי' בננו זה זולל וסובא וגו' וגם ביום האחרון שלא לישן. כי א"י בפנימיות קדושתה היא בחי' מוחין דגדלות ושינה היא בחי' מוחין דקטנות בחי' אחד מס' במיתה שמשם יש יניקה ואחיזה להסט"א ח"ו. אך לפעמים מתגבר היצר הרע כל כך עד שאוכלין איזו אכילה שאינה בשלימות ובאים לידי שינה וישנים זמן מרובה מאד. (שזה בחי' מה שמבואר במאמר פתח ר' שמעון הנ"ל שיש בני אדם שישנים כל ימיהם וכל עבודתם את ד' היא רק בבחי' שינה וקטנות ובלי חיות ושכל דקדושה. ואז אין עבודתם יכולה לעלות למעלה וכו' ומבואר שם שלפעמים באין לידי שינה ע"י אכילה שאינה בשלימות). ואח"כ כשנעור קצת משינתו וחוזר והולך לבקש ולחפש אחר הבת מלך עד שמוצא אותה עוד הפעם במקום גלותה ואז הקילה עליו קצת בענין התעניות רק העיקר להרבות בכיסופין וגיעגועין והתבודדות הרבה בכל פעם. והעיקר לשמור עצמו מהשינה. היינו לעורר עצמו בכל פעם ולהתחדש ולהתחזק בעבודת ד' בכל פעם בהתעוררות חדש ובחיות ושכל דקדושה. כי קדושת ארץ ישראל היא בבחי' ולבי ער וכמו שכתוב אכן יש ד' במקום הזה ואנכי לא ידעתי. ופירש"י שאם ידעתי לא ישנתי. אך שם היתה גם השינה בקדושה גדולה בבחינת תרדמה של נבואה. אבל משינה פשוטה שהיא בחי' מוחין דקטנות ממש צריכים להשמר מאד. אך היצה"ר מתגבר כ"כ עד שמביא דייקא לבחי' שינה עד שיש שנפלו ע"י שינתם

מכל השבעים פנים לתורה שזה בחי' מה שהי' ישן שבעים שנה. והבת מלך עצמה מנערת אותו בכל פעם ולא ננער והיא בוכה ומתמרמרת מאד כי יש רחמנות גדול מאד עליו ועליה כמבואר בפנים. ואעפ"כ מאירה עליו איזה רשימה מבחי' המקיפין שלה הקדושים באופן שכשיתעורר משינתו עוד הפעם ידע איך לחפשה ולבקשה עוד. אך עכשיו צריכים תחבולות אחרות. כי צריכים לבקש אותה אצל הר של זהב ומבצר של מרגליות ושם ימצאנה וכו'. והגם שאין אתנו יודע עד מה כוונתו ז"ל בזה. אך התורה הק' ניתנה לדרוש כדכתיב דרושם הם לכל חפציהם כידוע. ע"כ נראה לעניות דעתי שהוא כעין מה שמבואר בתיקונה חמישאה מהתיקונים אחרונים במאמר קם ר' שמעון על רגלוי וכו'. עביד בגין שכינתא דאיהי בגלותא ואם היא באומאה הא אבא ואימא דאינון חכמה ובינה יכולין למעבד התרה וכו'. ואם היא נדר מסטרא דאבא ואימא ולא בעו. אנא סליק לגבי ההוא דאתמר ביה כי יפלא ממך דבר דאתמר ביה במופלא ממך אל תדרוש דיפטור נדר וכו'. שזה בחי' מה שמבואר במאמר פתח ר"ש הנ"ל שיש שנפלו כ"כ בשינתן עד שצריכים לעוררם ע"י סיפורי מעשיות של שנים קדמוניות וכו' שזה בחי' תיקוני עתיק בחי' זקן וכו'. וסוף כל סוף זכה למצוא את הבת-מלך ולהוציאה ולהחזירה לשורשה ולמקומה בשלום. ועיין בהקדמת הסיפורי מעשיות שם יש דברים שמבוארים ביותר קצת:

סימן ב. ממלך וקיסר

המעשה הזאת לא שמענו עליה שום רמז וביאור. אך אותיות בולטות ומצטרפות מאליהם. כי מובן להדיא שמדבר מסוד יחוד צדיק וכנסת ישראל שזה סוד בנין ירושלים וגאולת ישראל. ואיך שהשכינה כביכול מקושרת עם ישראל בקשר אמיץ ודביקות גדול ולא תפרד מהם לעולם ועד. וכל הסיבות שעברו על הבת-קיסר ועל החתן שהוא הבן-מלך והכל כדי להפריד ח"ו הקשר שביניהם. והיא בגודל חכמתה וצדקתה עברה על הכל והתנהגה עם כל א' כפי בחינתו. כי הגזלנים והרוצחים הרגה לגמרי והכל בחכמה גדולה כמבואר בפנים ונמלטה מבן הסוחר ומהמלך ועי"ז עברו עליהם יסורים גדולים כי נתגרשו ממקומם. ואיך שהמיתה מרחוק ע"י הזכוכית השורף את הקרח שהוא בן המלך הזקן (ומסתמא הי' מבחי' המלכות דסט"א כמובן) ושרפה את המוח שלו עד שנפל עי"ז למימי הים. ועי"ז נתגלגל הדבר עד שנתקבצו כולם ואז החזירה להמלך את הבנות-שרים ושב למדינתו ומלכותו. ולבן-הסוחר החזירה הספינה שלו עם הסחורה עם ריוח עשירות הרבה בכפלי כפלים ממה שהי' כי כבר הי' שם גם כל העשירות המופלג מאד שלקחה מן הגזלנים. ולהבן-מלך שהוא החתן שלה באמת אמרה נלכה ונסעה ושבו לביתם וכו'.

ובודאי יש בכל ענין וענין ובכל דיבור ודיבור מסיפורי מעשות אלו רזין גדולים ועילאין. והכל נוגע בסוד עולם התיקון וקיבוץ גליות לא"י והתגלות קדושת א"י ע"י מלך המשיח ובנין ערי יהודה וישראל בבנין עולם. (יה"ר שנזכה):

סימן ג. מעשה מחכם וכו'

מבואר בפנים כי הדברים סתומים וחתומים לבד מהרמזים שגילה רבינו זצ"ל בעצמו. ואעפ"כ מבואר שמדבר מסוד עולם התיקון וביטול הקליפות והסטרא אחרא בבחי' ואת הרוח הטומאה אעביר מן הארץ. ומענין האילן הנפלא שכל ענף ופרי ועלין שלו יש להם סגולה מיוחדת זה מסוגל לבנים וזה לרפואה וכו'. ואח"כ מרמז שיש אילן שאם הי' מושקה לא הי' נשאר מן השדים כלום. ואיך שנהי' רעידת אדמה ונשקה האילן כולו ולא נשאר מהם כלל ונעשו כלא היו. (ועי' יחזקאל מ"ז) והנה מים יוצאים מתחת מפתן הבית וגו' והנה אל שפת הנחל עץ רב מאד מזה ומזה וגו' ועל הנחל יעלה על שפתו מזה ומזה כל עץ מאכל לא יבול עלהו ולא יתום פריו לחדשיו יבכר כי מימיו מן המקדש המה יוצאים והי' פריו למאכל ועלהו לתרופה. עי' רש"י שכתב פירש ז"ל להתיר פה אלמים ופה עקרות ומשמעו לשון רפואה וכו' שזה בחי' האילן הנ"ל. ואם האילן הזה הוא עצמו זה האילן שאם הי' מושקה לא הי' נשאר מן השדים כלום כמובן לכאורה בפנים. א"כ מה שהשמש קובלת לפני הירח אודות זה האילן שהיא זורחת עליו ומייבשת אותו. וכן מה שהירח השיבה לה באשר שהיא דואגת דאגת אחרים. אבל היא דואגת דאגת וצער עצמה באשר שהשדים יונקים מרגליה ולפיכך אין לה כח ברגליה וכו'. ובאמת אם הי' נשקה זה האילן לא הי' נשאר מהם כלל וממילא היתה תרופה גם להלבנה על צערה. נמצא שבסוד עולם התיקון יתתקן הכל כנ"ל. ואפשר שזה ענין ובתורתו יהגה יומם ולילה בחי' חיבור יום ולילה בתורה בחי' המקום שהיום והלילה מתקבצים יחד המבואר בפנים והי' כעץ שתול על פלגי מים בחי' האילן הנ"ל. וזה שהזהיר השי"ת ליהושע בתחלת כניסתו לא"י לא ימוש ספר התורה הזה מפיך והגית בו יומם ולילה. ובמלחמת גבעון אמר שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון וגו'. וכל זה צריכים לבאר עוד. וזה בחי' שמש ירח עמד זבולה וגו' עי' רש"י (חבקוק ג'). וזה בחי' הר ציון ירכתי צפון וגו' כי הנה המלכים נועדו וגו' הם בחי' השמש והירח שנאמר בהם ולמשול ביום ובלילה וכו' וכמובן גם בזוה"ק. וע"כ שם עיקר עיבור השנים וקידוש החודש:

סימן ד. מעשה נסים

עחחם שם בהרמזים שאח"כ מובא הפסוק ואשני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי וגו' כי שם כלולים כל חלקי העולם וכו'. ושם עיקר תיקון העצה דקדושה. ועי' גם לקמן

בסי' ו' בהרמזים מענין חזה ציון קרית מועדינו וגו'. וזה בחי' כי הנה האבן וגו' על אבן א' שבעה עינים וגו' עי' רש"י (זכרי' ג') כי שם כלליות כל השבעה אקלימים וכמובן גם בדברי רבנו ז"ל (ועי' שער החצר מ"א ס"ה). ושם מקריבים על אש המזבח קרבנות שרובם הם רק משור ושה כי עזים הם ג"כ בכלל שה כמו שאמרו רז"ל וכמו שפירש"י בפ' בא על הפסוק מן הכשבים או מן העזים וכו'. ועי"ז נתכפרין העונות וניצולין מאש הגיהנם וכיוצא וכמו שאמרו רז"ל (במ"ר פקודי פ' נ"א):

סימן ה. מעשה במלך שלא היה לו בנים

המעשה הזאת אומרים שהי' משמעות מדברי רביז"ל שיש בה סוד שם מ"ב וכו' כמבואר במקום אחר. ועי' זוהר חדש (סוף פ' כי תבא) בלקוטים ובגין דא לא עאלו ישראל לארעא עד דנטלו תלתין מטלנין אחרנין ואשתלם רזא דשמא דמ"ב וכו' עי"ש. גם מה שמבואר כאן מהבן מלך שנעשה מצורע ואח"כ נתרפא ונתייבש הצרעת ונקלף כל העור ממנו ואז נתגלה ונראה שהוא כולו מאבנים טובות והיו לו כל הסגולות של כל האבנים טובות. מצינו כעין זה לענין ירושת א"י. כמו שאמרו רז"ל על פסוק כי תבאו אל ארץ כנען ונתתי נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם וכמו שפירש רש"י שם שעי"ז מצאו ישראל מטמוניות של זהב שהטמינו האמוריים בקירות בתיהם. ועי' במ"ר שדרשו רז"ל פסוק זה על חורבן בית המקדש. וסיים שם ולקחו אבנים אחרות כמ"ש הנני יסד בציון אבן אבן בוחן פינת יקרת וגו'. ושם הי' האבן שתיה שבו נכללו כל הי"ב אבני יעקב שהם בחי' הי"ב שבטים שהי' סגולות כל האבנים טובות. שזה בחי' י"ב אבני החושן כמובא ודרשו רז"ל (ב"ר פ' ט"ז) שם הבדולח ואבן השוהם לענין א"י:

סימן ו. מעשה במלך וחכם

בארץ ישראל היו גבורים גדולים כמפורש בכמה מקראות ובדברי רז"ל וכתיב הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה וגו'. גם כתיב כי הוא על ימים יסדה וגו' וכתיב ירושלים הרים סביב לה וגו'. גם שם עיקר האמת כנ"ל כמה פעמים. גם שם עיקר הענוה כמ"ש וענוים יירשו ארץ וגו'. גם קדושת א"י היא בבחי' המלך שהתמונה שלו לא נמצאה אצל שום מלך כי הוא נסתר מבני אדם וכו' והוא רחוק מבני מדינתו. כמובן בזוה"ק (פ' לך ע"ח) לענין אברהם אבינו שהשיג כל סטרי דישובי עלמא וידע חילין די ממנן עלייהו וכד מטי לגו נקודה דאמצעיתא דישובא (בחי' קדושת א"י) תקיל בתקלי' וכו' וחמי דהא חילא עילאה דעלה לית ליה שיעורא עמוק וסתים וכו' תקיפי דעמיקין ולא יכיל למיקום ביה וכו' עי"ש. גם בהרמזים שבסוף המעשה מובא הפסוק חזה ציון קרית מועדנו:

סימן ז. מעשה במלך שכבש וכו'

עיין במדרש שוחר טוב (משלי ל') שממית בידים תתפש זו מלכות וכו' ו היא בהיכלי מלך שהחריבה מקדשו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. ושם שממית וגו' זה עמלק וכו'. וממילא מובן כי הזבוב הם בחי' החלושי כח שבישראל שקליפת עשו ועמלק רודפת אחריהם רק שהדף שכתוב בו נימוסי ישראל שהיא התורה הק' מגינה עליהם כמאמרם ז"ל כל זמן שהקול קול יעקב וכו'. ואמרו על עזבם את תורתי לואי אותי עזבו ותורתי שמרו וכו'. ועיין בהרמזים שבסוף המעשה מובא שם ענין ד' מה רבו צרי וגו' שמכוון גם לענין צרת כלל ישראל וגלותם וכו'. ושם ויעננו מהר קדשו סלה. ודרשו רז"ל בשעה שהי' מקדשך בנוי היית עונה את תפלתינו ואף עכשיו הוא הר שנאמר ויעננו מהר קדשו סלה:

סימן ח. מעשה ברב וכו'

עיקר שלימות התורה ותפלה וכל עבודת ד' הוא בא"י כנ"ל כמ"פ. כי א"י נקראת ארץ החיים כי שם העבודה עם חיות דקדושה בחי' החכמה תחי'. כי שם בחי' מוחין דגדלות בחי' המאור הגדול. וזה בחי' והי' כי יביאך וגו' אל הארץ וגו' לתת לך ערים גדולות וטובות וגו'. וכן בפ' עקב שמע ישראל אתה עובר וגו' ערים גדולות וגו'. ואמרז"ל עד הנהר הגדול נהר פרת מפני שנזכר עם א"י קראו גדול וכו'. אך א"י היא אחת מג' דברים שנתנו ע"י יסורים ועיקר היסורין הוא ע"י המונעים הרשעים מוציאי דבת הארץ כמבואר במאמר ט' תיקונין לקו"מ קמא ס' כ'. כי זה בחי' כל המניעות שעברו על בן הרב. כי הצדיק הוא בחי' אחת עם קדושת א"י בבחי' צדיקים יירשו ארץ וכמו שכתוב והארץ לעולם עומדת ופירש"י כל צדיקי ישראל נקראים ארץ כמ"ש ואתם תהיו לי ארץ חפץ. וזה בחי' ואת הבית הגדול ודרשו רז"ל בית שמגדילין בו תורה ותפלה שמגדילים דייקא. כי שם התורה והתפלה בבחי' מוחין דגדלות. וע"כ שם העבודה בשלימות בלי שום חסרון כמו שכתוב לא תחסר כל בה בבחי' דעת קנית מה חסרת. וזה שמובא בזוה"ק שלימו לא אשתכח אלא בארעה קדישא:

סימן ט. מעשה מחכם ותם

ארץ ישראל היא בחי' תמימות כמו שכתוב כי ישרים ישכנו ארץ ותמימים יותרו בה. ואברהם אבינו ע"ה שהי' הראשון לירושת א"י נאמר בו התהלך לפני והיה תמים. וכן יעקב אבינו ע"ה שהי' העיקר לירושת א"י כמו שכתוב ויעמידה ליעקב לחוק וגו' לך אתן את ארץ כנען נאמר בו ויעקב איש תם. וכלל כנסת ישראל נקראת יונתי תמתי. וכתיב בפ' שופטים כי אתה בא אל הארץ וגו' תמים תהי' עם ד' אלקיך. ומחמת התמימות זוכין שם למדת ההסתפקות באכילה ושתיה ומלבושים שזה בחי' ארץ אשר לא במסכנות

תאכל בה לחם (היינו שלא מחמת עניות אוכלים בה לחם לבד. רק שבהלחם טועמין בו כל מיני מטעמים) לא תחסר כל בה (היינו גם מלבושים וכיוצא. כי מלבוש אחד יספיק להם לכל וכמובא גם בס' שער החצר שפסוק זה מכוון אל מדת ההסתפקות) ושם זוכין להיות בשמחה וחדוה תמיד כנ"ל כמה פעמים. ולהתענג בעבודת ד' בכל מה שעושה בעבודת ד' כל אחד כפי בחינתו. שזה בחי' שכן ארץ ורעה אמונה והתענג על ד' וגו' וכתיב וענוים יירשו ארץ והתענגו על רוב שלום. והנה באמת שם עיקר שלימות החכמה כי אין חכמה כחכמת א"י ואעפ"כ מתנהגין בתמימות. כי באמת זה בעצמו עיקר החכמה לילך בתמימות וכמבואר במ"א. ועי"ז זוכין לכל טוב כמ"ש לא ימנע טוב להולכים בתמים וכתיב ותמימים ינחלו טוב. ושם זוכים לאמונה שלימה להאמין במלכו של עולם אע"פ שהוא סתום ונעלם מאד ולית מחשבה תפיסא ביה כלל אעפ"כ הכל מתנהג על ידו ית' ובהשגחתו הפרטיית גם על השפלים. בפרט בא"י אשר הוא ית' דורש אותה תמיד עיני ד' אלקיך בה וגו'. שזה בחי' כל הדר בא"י דומה כמי שיש לו אלוה מה שאינו כן בחוץ לארץ שהיא תחת יד הע' שרים אע"פ שכולם תחת ממשלתו ית' אעפ"כ יכולין לטעות ח"ו ולכפור ח"ו בהשגחת מלכו של עולם ית' וכאילו יש להשרים בעצמם איזה כח וממשלה. שזה בחי' וקמת ועלית וגו' לא תסור וגו'. שזה בחי' מה שצריכים להאמין שיש צדיקים גמורים שיודעים להשתמש בשמות הק' בקדושה גדולה בעת ההכרח ולבטל עי"ז כל כח הסטרין אחרנין והקליפות רח"ל. כי הגם שהאמת הוא שצריכים להאמין רק בהאמונה הק' ושאין כח לשום דבר שבעולם נגד רצונו ית' כי אין עוד מלבדו כתיב. אעפ"כ צריכין לידע ולהאמין כי יש גם סטרין אחרנין רח"ל שאין נראים ג"כ לרוב בני אדם ואינם מושגים ע"פ השכל האנושי. ואעפ"כ יש כמה פעולות בעולם שעושים הרשעים והמכשפים ע"פ שמות הטומאה. שזה בחינת מה שאמרו רז"ל למה נקרא שמם מכשפים וכו'. והסנהדרין היו צריכים ללמוד גם מעשה כשפים בכדי להבין ולהורות. ושם בא"י זוכין לידע ולהבדיל בין האור ובין החושך היינו בין המעשים והפעולות שנעשין ע"י שמות הטומאה והכשפים וכיוצא שהם בחי' חושך ממש. ובין המעשים והפעולות שנעשים ע"י תפלות הצדיקי אמת שיודעים לכוון בשמות הקדושים וכיוצא בזה בקדושה גדולה. וכמבואר בלקו"מ קמא סי' רל"ד. ועיקר השמוש בשמות הק' בקדושה הוא בא"י כמ"ש בכל מקום אשר אזכיר את שמי וגו'. ובאמת אלו הכפירות של החכמים להרע שכופרין בכל בהמלך והבעל-שם ולהבדיל גם בהרוחות רעות רח"ל שהם הסטרין אחרנין. כל זה נמשך מהסטרין אחרנין בעצמם כי רק הם מעקמין את לבם כ"כ עד שיכפרו בכל ולבסוף הם בעצמם נוקמין בהם בבחי' תמותת רשע רעה עד

שמשליכין אותם לרפש וטיט ממש ומענים אותם בענוים קשים. וגם שם מעקמין את לבם כ"כ עד שאינם חוזרים עדיין מדעתם הרעה. בבחי' רשעים אפילו על פתחו של גיהנם אינם חוזרים בתשובה. ואין להם תקנה רק ע"י צדיקי אמת בחי' הבע"ש המבואר בפנים כי רק הוא יכול להוציאם מהרפש והטיט ולבטל כל אלו הסט"א הנ"ל בביטול גמור כעפרא בעלמא. ואז חוזרים גם החכמים הנ"ל ומודים ושבים אל האמת:

סימן י. מעשה מבערגיר

מבואר בהרמזים שבסוף המעשה שמדבר מסוד הגאולה וכו'. והנה יש לומר שכלל ישראל הם ג"כ בבחי' בן הבערגיר כי האבות נקראים הרים כמו שדרשו רז"ל מדלג על ההרים בזכות אבות וכו'. וכתיב שמעו הרים וגו' אילין אבהן וא"י בכלל ובפרט ירושלים נקראים הר ד' וכתיב ירושלים הרים סביב לה וכתיב לד' הארץ ומלואה וגו' כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה מי יעלה בהר ד'. ואמרו רז"ל שא"י יושבת על שבעה ימים ועל נהרות וכו' בחי' במימות המבואר בפנים. ומצינו בשבח א"י כל המימות הנ"ל כמו שכתוב בורות חצובים וגו' וכתיב ארץ נחלי מים עינות ותהומות וגו' וכתיב ישם מדבר לאגם מים (עי' תרגום) וכתיב כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה ואמרו רז"ל (שבת ק"ט) כל המים דינם כמקוה שנא' ולמקוה המים קרא ימים וגו'. והשי"ת התקשר עם אבותינו ועמנו בקשר אמתי והבטיח לנו שיהי' הקשר אמיץ וחזק לעולם ועד ושלא להחליף אותנו באומה אחרת ומסר לנו סימנים קדושים איך להחזיק הקשר הזה גם בימי ענינו וגליותינו עד אשר בעתה אחישנה. והנה המקטריגים גוברים כל כך רח"ל עד אשר בכל דור ודור עומדים עלינו לכלותינו ממש ח"ו. וחסדי ד' כי לא תמנו לגמרי ח"ו רק נתחלף לנו על הגלויות ושיעבוד מלכיות. והסט"א אורבת בכל עת לנתק ח"ו הקשר הק' שבין השי"ת ועמנו ולפעמים מתגברת כ"כ עד שנכנס איזה יאוש קצת גם בלב ישראל מחמת אריכת הגליות וכו'. עד שעי"ז כמעט שאנחנו בעצמינו מוסרים הסימנים הק' לאחרים ח"ו. אך ואתה מרום לעולם ד' ולעולם ידו על העליונה וסוף כל סוף יגמור השי"ת את שלו וכל הירידות יתהפכו לעליות גדולות עד אשר יתוקן הכל כמבואר בפנים:

סימן יא. מעשה מבן מלך ובן שפחה שנתחלפו

מבואר בלקוטי הלכות הלכות ברכות השחר שמה שנעשה מיום שנברא העולם מה שבא הנחש ופיתה לחוה ומה שהרג קין את הבל ונמרוד השליך את אברהם לכבשן האש וישמעאל רצה להרוג את יצחק ועשו רצה להרוג את יעקב וכו' וכו' הכל בסוד החילופים הנ"ל. וממילא מובן שזה ג"כ סוד מה שהיתה א"י תחלה ביד כנען. וכן מה שבעוה"ר

חרבה א"י אח"כ וגלו ישראל מתוכה לבין העכו"ם. בפרט כפי המבואר לעיל בשם במגלה עמוקות שכשישראל בא"י הם בבחי' בנים ובחו"ל הם בבחי' עבדים וכו'. היינו שגם בקדושה הם עצמם רק בבחי' עבד דקדושה שאין לו רשות לחפש בגנזייא דמלכא לבד ממה שבגשמיות הם תחת רשות וממשלת העבד דסט"א בחי' עבדים משלו בנו וגו'. עד שעי"ז נופלים בדעתם ומתייאשים ח"ו ממעלת קדושתם עד שיש שבאים עי"ז למה שבאים בבחי' ויתערבו בגוים וגו'. וכמבואר בפנים גם לענין הבן מלך שעי"ז שנתגרש ממקומו וכו' בא למה שבא רח"ל. אך אעפ"כ ואתה מרום לעולם ד' כי סוף כל סוף יתתקן הכל כמב"פ. גם מבואר לעיל שא"י היא מבחי' הג"ע. וכן מבואר בדברי רז"ל שמה שגלו ישראל מא"י היא בבחי' אחת עם מה שנתגרש אדם הראשון מג"ע. ועיקר התיקון הוא ע"י שבת שהיא בחי' מלך שהי' שלום בימיו. וע"כ אמרו חז"ל לא חרבה ירושלים אלא על שחללו בה את השבת. וכן אלמלא שמרו ישראל שתי שבתות מיד נגאלין (ועי' במפרשים טעם לשתי שבתות דייקא וכו') וע' זוהר (תרומה קל"ח) מבואר מענין השירה שאמרו פרות הבשן בעת שנשאו הארון לבית שמש ומענין ששבת היא בחי' מלך שהשלום שלו וכו' ומענין שיש שני בחינת שבת וכו'. ואפשר שזה סוד השתי שבתות שאמרו רז"ל. גם ירושלים היא בחי' כסא ד' כמו שכתוב בעת ההוא יקראו לירושלים כסא ד' וגו'. בפרט הבית המקדש שנאמר עליו כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשינו. ושם עיקר כל תיקונהא דשכינתא בחי' מטה שולחן כסא מנורה וכמבואר בזוה"ק. ושם עיקר שלימות הניגון והשיר הנפלא בחי' השיר שהיו הלוים אומרים בביהמ"ק. ושם עיקר סוד העיבור וקידוש החודש שזה בחי' חדתותי דסיהרא. ושם עיקר תיקון המלכות ועלייתה למקומה ושורשה בבחי' ימלוך ד' לעולם אלקיך ציון וגו' ונאמר ועלו מושיעים בהר ציון וגו' והיתה לד' המלוכה ונאמר כי מלך ד' צבאות בהר ציון ובירושלים וגו'. ונאמר ועבדי דוד מל עליהם ונאמר ובקשו את ד' אלקיהם ואת דוד מלכם:

סימן יב. מעשה מהבעל תפלה

עיין בהרמזים שבסוף המעשה נאום ד' אשר אור לו בציון ותנור לו בירושלים. גם עני שורש כל הסברות של כל הכתות המבואר בפנים שנתתקנו אח"כ ע"י המלך עם אנשיו. כי בקדושה יש לכל סברה של כל כתה וכתה שורש גדול וכמבואר בלקוטי הלכות הל' תפלה כל זה מצאנו בקדושת א"י וירושלים וכו'. כי אמרו רז"ל עשר קדושות קדשה א"י והם כנגד בחי' העשר מדות עשרה דברים של בחי' עולם התיקון. הכת שאמרו שעיקר התכלית הוא הכבוד נתתקנו אח"כ ע"י המלך הזקן עצמו שמצאוהו יושב בשדה מוכתר בכתר והוטב בעיניהם כי הוא מכובד גדול. זה נמשך כי בשרשו הכבוד הוא באמת דבר

גדול וכל מה שברא הקב"ה לא ברא אלא לכבודו וכל העשרה מאמרות היו רק בשביל התגלות כבודו ית'. ועיקר התגלות כבודו ית' הוא בא"י. בבחי' מלא כל הארץ כבודו ובירושלים נאמר נכבדות מדובר בך וגו'. והעיקר הוא בבית המקדש שנאמר וכבוד ד' מלא את הבית ונאמר ובהיכלו כולו אומר כבוד ונאמר שאו שערים ראשיכם וגו' ויבא מלך הכבוד וגו' ונאמר כי בנה ד' ציון נראה בכבודו וזה כי מלך ד' צבאות בהר ציון ובירושלים ונגד זקניו כבוד ונאמר לשכון כבוד בארצנו. ובאמת אפי' בשעת הגליות והחורבן אעפ"כ הכבוד דקדושה במקומו עומד בחי' ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד ואמרו רז"ל כי עתה תצאי מקריה ושכנת בשדה ושכנתי כתיב אע"פ שאתם גולים בשדה שכינתי לא זזה מכם וכו'. וכתיב ציון שדה תחרש וגו' ואמרו רז"ל מעולם לא זזה שכינה משם וכו' שזה בחי' מה שמצאוהו להמלך הזקן יושב בשדה מוכתר בכתר וכו' שזה בחינת מה שאמרו ז"ל והשימותי את מקדשיכם אף כשהם שוממין קדושתם עליהם וכו'. ומחמת שהכבוד הוא דבר גדול כל כך ע"כ צריכים ליזהר מאד שלא להיות רודף אחר הכבוד שלא להשתמש בשרביטו של מלך ח"ו. רק אדרבא למעט בכבוד עצמו ולהרבות בכבוד המקום ואז דייקא זוכה לכבוד דקדושה באמת בבחי' כי מכבדי אכבד וכמבואר במ"א. הכת שאמרו שעיקר התכלית הוא רציחה וכו' ואח"כ זכו לקבל את המלכה למלך עליהם על שמצאו אותה יושבת בים של דם שנעשה מן הדמעות שלה. זה נמשך בשרשו ממדת הדין והגבורה דקדושה בחי' ד' מיתות בי"ד שהיו נוהגין בא"י ואצל שבט לוי נאמר האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו וגו'. ואמרו רז"ל בזוה"ק (בראשית קנ"א) ירושלים דינא היא ועל דינא קיימא וכו'. וזה בחינת המלכה בחינת דינא דמלכותא דינא. וזה שכתוב (ישעי' א') צדק ילין בה (בחי' צדק מלכותא קדישא) ועתה מרצחים היינו כנ"ל. וע"כ באמת המלכות דקדושה היא בחי' תכלת דאכלי כולא ושצי כולא שעושה קץ ותכלית וכליה מכל הרשעים וכו' שצריכים לנקום בהם ולבער הרע מקרב הארץ כמובא במאמר לשמש בלקו"מ קמא סי' מ"ט. וזה בחינת ארץ אוכלת יושביה כמובא (בשער החצר סי' ע"א). ואעפ"כ אמרו רז"ל (סנהדרין מ"ו) אם כך המקום מצטער על דמם של צדיקים וכו'. ונאמר קול ברמה נשמע וכו' רחל מבכה על בניה וגו'. שזה בחינת הדמעות שבכתה המלכה על אבידת המלך וכו' ואנשיו עד שנעשה ים של דם כנ"ל. הכת שאמרו שראוי להמליך את מי שיש לו שפע מזונות הרבה וניזון רק ממזונות דקים וכו'. וזכו אח"כ לקבל עליהם למלך את התינוק שהי' יושב בים של חלב שהוא בן הבת מלכה. זה נמשך ממה שבאמת צריך האדם לדקדק באכילתו שלא יהי' מאכל גס המבלבל את המוח כי המוח הוא כפי המזון כמבואר בלקו"מ קמא סי' ס"א מאמר חדי ר' שמעון. וגם

שלא תהי' אכילתו בבחי' מאכל בהמה כמו שאמר עשו הלעיטני נא וגו' וכמו שדרשו רז"ל. רק שיהי' המאכל בבחינת מאכל אדם בבחינת צדיק אוכל לשובע נפשו אוכל קימעא ומתברך במעיו שזה בחי' ואכלתם לחמכם לשובע וגו' שנאמר בברכת א"י. כי שם האכילה בקדושה בבחי' אכילת מן וכנ"ל וכמובא בשער החצר. ושם בחינת ההסתפקות בעניני האכילה כמו שכתוב אשר לא במסכנות תאכל בה לחם וגו' וכמובא.וזה בחינת (משלי כ"ז) ודי חלב עזים ללחמך ללחם ביתך וגו' ואמרו רז"ל למדה תורה דרך ארץ שלא ילמד אדם את בני ביתו בשר ויין וכו' אך אע"פ שמזונות א"י הם מזונות דקים ורוחנים ביותר מחמת שנשפעת ע"י הקב"ה בעצמו כמו שאמרו רז"ל אעפ"כ נאמר ה חיתך ישבו בה (עי' מצודת דוד תהלים ס"ח) ודרשו רז"ל (עירובין נ"ד) אם משים אדם עצמו כחיה זו שדורסת ואוכלת ואמרי לה שמסרחת ואוכלת תלמודו מתקיים בידו וכו'. וזה תכין בטובתך לעני אלקים היפוך מדעת הכת הנ"ל שבחרו להם תחלה איש עשיר למלך מחמת שמדקדק הרבה במזונותיו שלא להיות ניזון ממאכלי שאר בני אדם וכו'. כי זה היפוך ממש מדרכה של תורה שאמרו רז"ל פת במלח תאכל וכו'. הכת שאמרה שיפת תואר ראוי' למלוך מחמת שעי"ז נתרבה ישוב העולם כמו שכתוב לא תהו בראה לשבת יצרה. והעיקר הוא שיהי' העולם מיושב מבני אדם בעלי אמונה שלימה ודעת אמתי כמבואר במקום אחר. שזה בחינת גודל המצוה שיתרבה ישוב א"י כמו שאמרו רז"ל. ושם עיקר היופי דקדושה כמש"כ מציון מכלל יופי וכתיב יפה נוף וגו' וכמ"ש כלילת יופי וגו' ואמרו רז"ל עשרה קבין יופי ירדה לעולם תשעה נטלה ירושלים וכו'. וכלל קדושת א"י הוא בבחינת רחל כידוע שזה בחי' ורחל היתה יפת תואר וגו' בחינת עולמיתא שפירתא וכו' כידוע. והיופי דקדושה נמשך מבחינת ואור פניך כי רציתם שזה בחי' הדרת פנים שתלוי העיקר בשמירת הברית וביטול תאוה זאת. כמש"כ עוז והדר לפניו עוז וחדוה במקומו. כמובן במאמר רציצא לקו"מ קמא סי' כ"ז. וזה שכתוב אל תחמוד יפיה בלבבך וגו' ותבטחי ביפיך וגו' ותתעבי את יפיך וגו' ונאמר שקר החן והבל היופי אשה יראת ד' היא תתהלל בחי' קדושת א"י שהיא בחי' אשה יראת ד' כנ"ל כמ"פ. והוא בחי' הבת מלכה שמלכה אח"כ על הכת הנ"ל. הכת שאמרו שעיקר התכלית הוא הדיבור וכו'. זה נמשך ממשה שבקדושה בודאי הדיבור יקר מאד כי הצדיקים הם גבורי כח עושי דברו שעושים ומנהיגים עם הדיבור כרצונם כמבואר בלקו"מ תנינא סי' ס' מאמר ימי חנוכה. ויש להצדיקים כח לברוא עולמות בדיבורם כמו שאמרו רז"ל וכמובא בזוה"ק מה אנא עבדי שמיא וארעא במילולי וכו'. ועיקר שלימות הדיבור הוא בחי' הדיבור של לשון הקודש. כמבואר במאמר הנ"ל ובמאמר תפלה לחבקוק בלקו"מ קמא

סי' י"ט. ועיקר שלימות הדיבור של לשה"ק הוא בא"י כנ"ל כמ"פ. אך הכת הנ"ל נתעו כאשר נתעו ונתתקנו אח"כ ע"י שקבלו עליהם למלך את המליץ הנפלא של המלך שהי' יכול לדבר ולהמליץ בשירות ותשבחות נפלאים להמלך שזה עיקר שלימות הדיבור הכת שאמרו שעיקר התכלית הוא שמחה וכו'. זה נמשך ממה שבקדושה באמת עיקר השלמות הוא לעבוד את ד' בשמחה תמידיית כמש"כ תחת אשר לא עבדת וגו' בשמחה וגו'. וכמובא בשם האריז"ל וכמבואר הרבה מזה בדברי רבינו ז"ל ובספרי לקוטי הלכות. והשמחה דקדושה היא מקושרת וכלולה עם אהבה דקדושה כמו שכ' ויעלצו בך אוהבי שמך. ועיקר שלימות השמחה הוא בא"י בפרט בירושלים. כמש"כ ששון ושמחה ימצא בה וגו' וכתיב ישמח הר ציון תגלנה בנות יהודה וכתיב ישמח ישראל בעושיו בני ציון יגילו במלכם ועוד פסוקים רבים כאלו וכנ"ל כמה פעמים. אך הכת הנ"ל נתעו בזה לשמחה של הוללות ושכרות רח"ל ונתתקנו אח"כ ע"י שמלך עליהם האוהב נאמן של המליץ. כי זה עיקר השמחה לשמוח בשמחה של מצוה ולעבוד את ד' בשמחה בפרט מי שזכה לישב בא"י צריך לשמוח מאד בקדושת א"י ואע"פ שעכשיו היא בחורבנה בעוה"ר צריכים לקבל בשמחה את התנחומין שהקב"ה מנחם אותנו ע"י נביאיו וצדיקיו הק' ולהאמין בהם באמת ולצפות לישועה בכל עת עד שנזכה לראות באמת בשמחתה גם עכשיו צריכים להמשיך על עצמו בכל עת שמחה מבחי' השמחה שלעתיד. כי עיקר התכלית הוא חכמה. זה נמשך ממה שבקדושה בודאי החכמה יקרה מאד וכמבואר בפסוקים רבים. אך הם נתעו עי"ז לחכמות חיצוניות ואפיקורסות רח"ל. ובאמת עיקר שלימות החכמה היא החכמה דקדושה שמיוסדת על יסוד התורה והאמונה הק' שזה בחי' שלימות החכמה שבארץ ישראל. כמו שאמרו רז"ל (קידושין מ"ט) עשרה קבין חכמה ירדו לעולם תשעה נטלה א"י וכו'. ופירש"י חכמה תורה וד"א. (ועי' בלקו"מ תנינא סי' ע"ח מענין תורה ודרך ארץ שיש לזה שייכות עם א"י וכבר נתבאר לעיל). ואמרו רז"ל אין חכמה כחכמת א"י ואין תורה כתורת א"י. וגם הכת הנ"ל נתתקנו אח"כ ע"י החכם של המלך. הכת שאמרו שעיקר התכלית הוא להשגיח לגדל האיברים ע"י אכילה ושתיה וכו'. זה נמשך ממה שבקדושה אכילת הצדיקים ועובדי ד' בודאי יקרה מאד והוא בבחי' קרבנות ממש. ואמרו רז"ל אצל יצחק אם לקרבנך המציא לך הקב"ה למאכלך על אחת כמה וכמה. וכן גידול האברים בקדושה הוא בודאי ג"כ דבר גדול והסנהדרין היו צריכין להיות בעלי קומה ומשה רבינו ע"ה היתה קומתו עשר אמות וכן אצל אברהם אבינו נאמר האדם הגדול בענקים והפליגו רז"ל בגודל קומתו. וכן על יעקב אבינו אמרו שהיו שתי ידיו כשתי עמודי שיש. וכן בשאול נאמר משכמו ומעלה

גבוה מכל העם. וכן הפליגו רז"ל על כמה גדולי ישראל בגודל גובה קומתם ובגודל כחם וגבורתם. כי בקדושה היא בודאי דבר גדול ואמרו רז"ל אין השכינה שורה אלא על חכם גבור ועשיר. ועיקר שלימות הגבורה דקדושה הוא בארץ ישראל כמבואר בדברי רז"ל מגודל גבורתם. וכן שם שלימות האכילה דקדושה כנ"ל כמה פעמים. וגם הכת הנ"ל נתתקנו אח"כ ע"י הגבור של המלך. הכת שאמרו שעיקר התכלית הוא עשירות זה נמשך ממה שבקדושה בודאי העשירות יקר מאד וכמו שאמרו ז"ל רבי מכבד עשירים. כי יש בכסף וזהב דקדושה גווניו עילאין וכמבואר בדברי רבינו ז"ל הרבה מזה. אך הכת הנ"ל נתעו בזה מאד ע"י תאות ממון עד שבאו לע"ז ממש רח"ל. כמבואר בלקו"מ קמא סי' כ"ג שתאות ממון היא בחי' ע"ז ממש וכלולה מכל הע"ז של כל השבעים אומות. וע"כ עיקר שלימות העשירות דקדושה היא בא"י ששם זוכים לביטול תאות ממון כנ"ל כמ"פ. ושם עיקר שלימות הצדקה בחי' וצדקה בכרמל תשב שעי"ז זוכין לשבר תאות ממון כמבואר בלקו"מ קמא בסי' כ"ג הנ"ל. וגם הכת הנ"ל נתתקנו אח"כ ע"י הממונה על האוצרות שהי' אצל המלך. אך עיקר התיקון של כל הכתות הנ"ל הי' ע"י הבעל תפלה שזכה למלוך על הכת שאמרו שעיקר התכלית הוא רק לעסוק בתפלה ושירות ותשבחות להשי"ת ולהיות ענו ושפל ברך וכו' וכן כל מה שזכו למצוא ולקבץ את כל הקיבוץ הק' של המלך ואנשיו הכל הי' בזכות הבעל-תפלה הכשר ובזכות תפלותיו הק' וכמבואר בפנים. כי התפלה כלולה מכל הבחינות הנ"ל בקדושה כי היא בחי' כבוד בחינת שימו כבוד תהלתו כמבואר בלקו"מ קמא סי' ב' במאמר אמור אל הכהנים. וכמש"כ יקראני ביום צרה אחלצך ותכבדני וכתיב יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו. וכן אע"פ שעיקר התפלה היא רחמים ותחנונים אעפ"כ היא כלולה ג"כ ממדת הדין שזה בחי' מה שלפעמים צריכין להתפלל תפלה בבחי' דין בחי' ויפלל שעשה פלילות עם קונו וכמבואר בלקו"ת סי' ח' מאמר תקעו תוכחה. ועי' בלקו"מ קמא סי' פ' מאמר ד' עוז לעמו יתן שהתפלה צריכה להיות במסירת נפש שהיא בחי' גבורה מדת הדין. וכן עיקר מפלת העכו"ם בבחי' דאכלי כולא ושצי כולא הנ"ל הוא ע"י תפלה. וכן ע"י תפלה בשלימות נתבטל הרג ואבדון מן העולם כמובן במאמר מחאת כפים לקו"מ קמא סי' מ"ד. ונתבטל הכעס כמובן בספר המדות אות התבודדות. וכן התפלה היא בחי' מזון דק ורוחני כמש"כ כמו חלב ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות יהלל פי. וכן התפלה היא בחי' אשה יראת ד' שהיא היפוך בחי' הבל היופי. גם ע"י תפלה זוכים לבנים כמו שכתוב ויעתר יצחק וגו' ויעתר לו ד' . וכן התפלה היא בחי' שלימות הדבור בחי' ד' שפתי תפתח וגו' וכתיב בורא ניב שפתים וגו' ודרשו רז"ל אם תפלתו שגורה בפיו. גם ע"י

תפלה בשלימות זוכים לשמחה כמבואר בלקו"מ קמא סי' ה' מאמר בחצוצרות ובסי' כ"ב מאמר חותם בתוך חותם. וכן עיקר שלימות התפלה הוא כשהיא בשמחה כמבואר במ"א וכמו שאמרו רז"ל (ברכות ל"א) אין עומדין להתפלל וכו' אלא מתוך שמחה של מצוה. גם עיקר מעין החכמה יוצא מבחי' תפלה כמבואר בלקו"מ קמא סי' ח' מאמר ראיתי מנורת זהב גם ע"י שלימות התפלה נתגדלין האיברים ונתדשנין העצמות. בבחי' ושמועה טובה תדשן עצם כמבואר בלקו"מ ק' סי'נ' מאמר הצילה מחרב. גם התפלה היא בחי' הממונה על האוצרות בחי' עשירות דקדושה כי כל ההשפעות טובות נמשכין רק ע"י תפלות ישראל. גם ע"י תפלה בשלימות זוכין לשלימות התפלה בכל פעם ביותר. כי יש שלימות למעלה משלימות בענין התפלה. וצריכין לזכות לתפלה שלימה כזאת עד שתהי' התפלה אחדות א' עמו ית' בבחי' הוא תהלתך והוא אלקיך. כמבואר בסי' י"ט לקות"נ וכמבואר עוד מענין שלימות התפלה בלקוט"מ קמא סי' כ"ב מאמר חותם בתוך וחותם הנ"ל. ועיקר שלימות התפלה הוא בא"י כנ"ל כמ"פ. נמצא שכל העשרה דברים הנ"ל שהם בקדושתן העליונה בחי' עולם התיקון הכל כלול בקדושת ארץ ישראל. ושם קדושת בחי' המאכלים שעל ידם ממאסים בממון כמבואר בהרמזים שזה בחינת אשר אור לו בציון וגו' וכנ"ל. ועי' בלקוטי הלכות הל' תפלה הנ"ל. (ועי' בבא בתרקא קכ"ב אי לימא לשופרי וסניא אטו בשופטני עסקינן ופירש"י שמסתלקין מנחלתן בזוזי וכו' ר"ל כי שם ממאסין בממון):

סימן יג. מעשה מהז' בעטלירס

עיקר הזקנה והחיים ארוכים זוכים בא"י כמו שכתוב למען תאריך ימים על האדמה וגו' וכתיב והארכתם ימים בארץ אשר תירשון וכן הרבה. וכמו שאמרו רז"ל (ברכות ח') איכא סבי בבל תמה אמר למען ירבו ימיכם וגו' על האדמה כתיב וכו'. ושם עיקר הזכרון דקדושה כנ"ל כמ"פ. ושם ראשית נקודת הבריאה כמו שכ' מציון מכלל יופי וגו' וכמו שדרשו רז"ל כי ארץ ישראל נבראת תחלה ובפרט בית המקדש כמו שאמרז"ל. וע"כ שם יכולים לזכות לזכרון דקדושה כל כך עד שיזכור כל מה שנעשה עם כלל הבריאה מתחלת אצילות בחי' נשמה כמש"כ נותן נשמה לעם עליה וגו' עד שיצאה הבריאה מכח אל הפועל ממש. שזה בחינת חתיכת הטבור. כי ירושלים היא טבור הארץ כמובא. וגם שם יכולין לזכות למעלה יתירה ביותר עד שיהי' נכלל בבחי' אין-סוף ממש. שזה בחי' מה שהתפאר העור שזוכר לאו כלום. היינו שזוכר אפילו מה שקודם נר"ן שהיא בחי' "אין" כמבואר בפנים. ועי' רש"י (שיה"ש) על פסוק שררך אגן הסהר וכו'. וכן שם בא"י זוכים לחיים טובים שאין בהם שום חסרון כמש"כ לא תחסר כל בה וכמש"כ למען

תחיון וטוב לכם וגו' בארץ אשר תירשון וכתיב לראות בטוב ד' בארץ חיים. וכן שם עיקר שלימות החכמה כי אין חכמה כחכמת ארץ ישראל. וכן שם עיקר שלימות החידות והשירים בחי' שירו לנו משיר ציון בחי' השיר שהיו הלוים אומרים בביהמ"ק בחי' שיר השירים שנאמר כשבנה שלמה את הביהמ"ק. ושם עיקר ההשתוקקות והגיעגועים דקדושה בחינת צמאה לך נפשי וגו' כן בקדש חזיתיך לראות עוזך וכבודך וכתיב נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ד' וגו'. ושם עיקר החסדים של אמת בבחי' מה שאמרו לרחב והי' בתת ד' לנו את הארץ ועשינו עמך חסד ואמת. כי כל ירושת א"י היא בבחינת חסד ואמת כמו שכתוב תתן אמת ליעקב חסד לאברהם אשר נשבעת לאבותינו מימי קדם. ונאמר (תהילים פ"ה) רצית ד' ארצך וגו' אך קרוב ליראיו ישעו לשכון כבוד בארצנו חסד ואמת נפגשו וגו' עי"ש במפרשים. ומחמת שעיקר התהוות הזמן הוא ע"י החסדים של אמת וזה בחי' להגיד בבוקר חסדך וגו' ותרגומו וקושטך בליליון כי משם עיקר התהוות הזמן ע"כ עיקר חשבון הזמן כפי זריחת השמש ושקיעתה בארץ ישראל ובפרט בירושלים כמובא. ושם בחי' הלב כי הביהמ"ק הוא לבו של עולם כמו שאמרו רז"ל וע"כ נקרא על שם דוד כמש"כ ראה ביתך דוד וכמו שארז"ל כי דוד הוא בחינת הלב (וע"כ אין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד). וזה והיו עיני ולבי שם. ושם בחינת המעין בחינת ומעין מבית ד' יצא. ושם בחי' הצפור הפורש כנפיו על הלב וכו' כמו שכתוב והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה סוככים בכנפיהם על הכפורת דא כפורתא דלבא. ומחמת שמשתנים החידות והשירים כפי השינויים שבים הימים ע"כ היו הלוים אומרים שיר אחר בכל יום בפרט בשבת וראש חודש ויום-טוב. ובהחידות והשירים אלו כלולים כל החכמות וכו'. .

וזה בחינת זמרו משכיל. וזה שכתוב (ד"ה ב' ל') וידבר יחזקיהו על לב כל הלוים המשכילים שכל טוב לד' ופירש"י לענין שירה נופל לומר לשון שכל וכו'. ושם עיקר שלימות הדיבור של שבחים להשי"ת בחי' שבחי ירושלים את ד' ורבים כמוהו. ועכשיו היא בבחי' כבד פה בבחי' נאלמתי דומי' וגו' בחי' וכרחל לפני גוזזי' נאלמה. אבל לעתיד כתיב למען יזמרך כבוד ולא ידום כידוע. וכן הביהמ"ק הוא בחי' צואר כמו שכ' ויפול על צואר בנימין אחיו ויבך ופירש"י על שתי מקדשות וכו'. ושם עיקר שלימות הנגינה דקדושה בחי' עשרה מיני נגינה ושם עיקר שלימות הקול בחי' וישמע את הקול מדבר אליו וגו' וכתיב (שם ב' ה') ויהי כאחד למחצצרים ולמשוררים להשמיע קול אחד להלל ולהודות לד' וכהרים קול וגו' והבית מלא ענן בית ד' וגו' עי' שם. ושם בחינת השלכת קולות כמבואר בלקוטי הלכות הל' נדרים הל' ד' עי"ש. וכן הביהמ"ק הוא בחי' מיעוט

מחזיק את המרובה כמו שאמרו רז"ל עומדים צפופים ומשתחוים רוחים. ועל ירושלים אמרו שלא אמר אדם לחבירו צר לי המקום שאלין בירושלים וכתיב ונקוו אליה גוים רבים וגו' ואמרו רז"ל כי מיעוט מחזיק את המרובה. ועל כלל א"י אמרו רז"ל (כתובות קי"ב) למה א"י נמשלה לצבי מה צבי אין עורו מחזיק את בשרו אף א"י אינה מחזקת פירותיה. גם דרך שם עולים כל השבחים והבקשות של כל העולם ולזה צריך בחינת דיבור שהוא מיעוט מחזיק את המרובה כמבואר בפנים (ועי' גם בשבחי הר"ן סי' קע"ה מענין אנדאנסעניא) (אודיענץ). גם שם בחינת השתיקה שהוא בחינת מיעוט מחזיק את המרובה שזה בחינת ויהס כלב את העם אל משה כי רצה להמשיך עליהם בחי' השתיקה הנ"ל שעי"ז נתבטל כל המלשינות והקטרוגים של המרגלים מוציאי דבת הארץ. וזה וישלח יהושע שנים אנשים מרגלים חרש מלשון שתיקה היינו כנ"ל. גם שם בחינת הדיבור שהוא מיעוט מחזיק את המרובה כי שם שלימות הדיבור של לה"ק כנ"ל כמ"פ ודיבור של לה"ק הוא בחינת מיעוט מחזיק את המרובה. כי בכל דיבור ודיבור נכללין בו סודות גדולים וענינים נפלאים הרבה כידוע ומובן קצת בכוונות האריז"ל על דיבורי התפלה וכו'. ועיקר שלימות התפלה היא בא"י כנ"ל כמה פעמים. גם שם בחינת השתיקה שהיא מיעוט מחזיק את המרובה כי שם שלימות החכמה כנ"ל כמ"פ. וסיג לחכמה שתיקה וכתיב לך דומיה תהלה אלקים בציון וגו' (ועי' עירובין י"ט מה שדרשו רז"ל על פסוק זה). וכתיב תולה ארץ על בלימה ודרשו רז"ל (חולין פ"ט) על מי שבולם עצמו וכו' וכתיב והארץ הדום רגלי מלשון דומיה ושתיקה כמובא במ"א. גם שם בחינת זה שמוליך ומנהיג את גלגל הירח כמש"כ עשה ירח למועדים וכתיב אלה מועדי ד' אשר תקראו אותם אל תקרי אותם אלא אתם ועיקר קביעות החודש והמועדים תלוי ביושבי א"י דייקא כמו שאמרו רז"ל שזה בחינת סוד העיבור שהוא דייקא בא"י. ועי' בלקו"מ קמא סי' ס"א מאמר חדי ר' שמעון. וכיבוש ראשון של א"י היה יריחו שנקראת כן על שם הירח שהיא מזלה של א"י כמובא. ושם זוכים לבא אל קדושת האילן הק' שיש לו ג' שרשים שהם אמונה. ענוה. ויראה. ואמת הוא גוף האילן שכל המדות האלו כלולין בקדושת א"י כמ"פ. ושם זוכין לעלות מבחינת מקום לבחינת למעלה מן המקום לגמרי כי דרך שם עולים כל הנשמות לג"ע התחתון ומשם לג"ע העליון וכן עוד למעלה למעלה וכו' כמבואר בזוה"ק. גם שם עיקר רפואת הבת מלכה בכח הידים הקדושים כמש"כ אתה ידך גוים הורשת וגו' וכתיב אל הארץ אשר נשאתי את ידי וגו'. וזה בחינת (ד"ה ב' ז') ואסלח לחטאתם וארפא את ארצם וכתיב (ישעי' ל') ביום חבוש ד' את שבר עמו ומחץ מכתו ירפא שזה בחי' מה שיכול לחזור ולמשוך ולהוציא החצים אף לאחר שנזרקו בבחי'

דרך קשתו ויציבני כמטרה לחץ. אעפ"כ נאמר אני אמית ואחיה מחצתי ואני ארפא. וגם יש לומר כי העשרה עממין שהיתה א"י תחלה בידם ויטמאו אותה ופגמו בקדושתה הם בחי' העשרה מיני חצים שנזרקו להבת מלכה ואח"כ הוציאו ממנה החצים וירשו ישראל את ארצם. וזה שנאמר לענין ירושת א"י בפ' בלק יאכל גוים צריו וגו' וחציו ימחץ ותירגם אונקלוס וארעתהון יחסנון. גם שם עיקר שלימות הצדקה כמש"כ וצדקה בכרמל תשב כנ"ל כמ"פ. ובא"י נאמר כי הוא על ימים יסדה וגו'. ואפשר שזה נמשך ונשתלשל מבחי' סוד המבצר של מים המבואר בפנים. גם שם עיקר שלימות החכמה כי עשרה קבין חכמה ירדו לעולם תשעה נטלה א"י וכו'. ושם עיקר סמיכת החכמים כמו שאמרו רז"ל וכמובא לעיל. ושם כלליות כל העשרה מיני נגינה כנ"ל כמה פעמים. וע"כ שם עיקר רפואת הבת מלכה כנ"ל:

סימן יד. מעשה מהמנורה

ארץ ישראל היא טובה מאד מאד בתכלית השלימות בלי שום חסרון כמש"כ לא תחסר כל בה. ונקראת ארץ חמדה טובה ורחבה נחלת צבי צבאות גוים שכל מלכי העכו"ם היו תאבים ונכספין אליה. ומה שלפעמים נראה בה לאחד איזה חסרון ח"ו ידע כי זה רק מחסרון דעתו שאינו מכיר בטובתה. וכן אמרו חז"ל בספרי ארץ הרים ובקעות כסבור אתה בגנותה של א"י מדבר אינו מדבר אלא בשבחה וכו'. וכעין שאמרו רז"ל על פסוק ארץ אוכלת יושביה אמר הקב"ה אני חשבתי לטובה וכו'. וזה בחי' הכל מעלין לא"י היינו שאין שם שום חסרונות רק כולו מעלות טובות וקדושות ונפלאות. וזה בחי' מה שאמרו רז"ל א"י גבוה מכל הארצות היינו שהיא גבוה גם באיכותה שמשובחת במעלות טובות יותר מכל הארצות וזה בחי' והוא יכוננה עליון כנ"ל. וזה שאמרו רז"ל (מ"ר ויקרא פ' כ"ד) ישלח עזרך מקודש וכו' כל טובות וברכות ונחמות וכו' אינם אלא מציון וכו' עי"ש. ואמרו רז"ל למה נקרא שמה תבל שהיא מתובלת מכל הארצות שכל השאר ארצות מה שיש בזו אין בזו אבל א"י אינה חסירה כלום שנאמר לא תחסר כל בה וגו'. (ועי' שער החצר ש"י בשם המפרשים ז"ל שפירשו ירושלים הבנויה כעיר שחוברה לה יחדיו היינו כעיר שנתחברו לבנינה כל האומנין שבעולם שבודאי אין בה שום חסרון כי מה שחסר לאומן זה גילה ותיקן אומן זה מכוון לענינו הנ"ל):

שיחות הר"ן

סימן לב. צריך לחזק א"ע באמונה

עיקר האמונה בשלימות היא בא"י כנ"ל כמ"פ. ושם האמונה היא בתמימות בלי שום חקירות וחכמות כלל רק בפשיטות ותמימות כמו שכתוב כי ישרים ישכנו ארץ ותמימים יותרו בה וכנ"ל כמ"פ. ועי"ז זוכין שם לבחי' רצון שהיא למעלה אפי' מחכמה דהיינו שמשתוקקין להש"י ברצון נפלא והשתוקקות נמרץ שזה בחי' נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות ד'. וע"כ נקראת ארץ חמדה כי שם מאיר הרצון והחמדה דקדושה ביותר בחי' בצלו חמדתי וישבתי וגו'. והארת הרצון הזה נמשמך מבחי' פלא שהוא למעלה מבחי' חכמה כידוע. וזה אודה שמך כי עשית פלא וגו' אמונה אומן ונאמר ויודו שמים פלאך ד' אף אמונתך וגו'. וזה ואמונתך סביבותיך כי היא בחי' מקיפין כמבואר בלקוט"נ סי' ז' מאמר כי מרחמם ינהגם.וזה בחי' אמון מופלא כמובא בלקו"מ קמא סי' כ"ד מאמר אמצעיתא דעלמא. וע"כ נקראת א"י ארץ החיים כי הארת הרצון בחי' מקיפין הנ"ל הם בחי' אור הפנים כמש"כ ואור פניך כי רציתם (ומקרא זה נאמר לענין ירושת א"י עצמה) ובאור פני מלך חיים. גם כי ע"י אמונה חיים חיים חזקים כמבואר בפנים וכמש"כ ד' מעוז חיי וגו'. וזה בחי' וצדיק באמונתו יחיה. גם שם מקריבין הקרבנות בבושה ולב נשבר כמבואר בזוה"ק וע"י זה משברין המחשבות והחקירות שבלב האדם וזוכין לאמונה שהיא בחי' כעין ירושלים קריה נאמנה. וזה כי לא תחפוץ זבח וגו' זבחי אלקים רוח נשברה לב נשבר ונדכה וגו' הטיבה ברצונך את ציון וגו' וכביה בונה ירושלים ד' נדחי ישראל יכנס הרופא לשבורי לב וגו':

סימן מ. בענין ספרי המחקרים

מבואר כבר כמה פעמים כי א"י היא בחי' אמונה ואמונה היא לידע ולהאמין כי כל העולמות נאצלו ונבראו ונוצרו ונעשו מאין ליש ובשורש כולם הכל אחד וכו' שזה בחי' גלגל החוזר כמבואר בפנים. וע"כ המקום הראשון שנכנסו לא"י שקראו שמו גלגל כמש"כ (יהושע ה') ויקרא שם המקום ההוא גלגל וגו'. והגם כי שם מבואר שנקרא כן על שם היום גלותי את חרפת מצרים וגו'. כבר פירשו המפרשים דרצ"ל האמונות הנפסדות שהיו במצרים. ולפי דרכנו י"ל כי החקירות וחכמות חצוניות המיוסדות על הנהגת הטבע וכופרים בהשגחת רצונו ית' וסוברים שהכל מתנהג רק ע"פ מערכת המזלות הם בחי' חרפה בחי' כי חרף מערכות אלקים חיים הנאמר בגלית. כמובן בלקוט"נ סי' ד' מאמר ואת העורבים. גם כי החכמות חצוניות הנ"ל הם באים מבחי' מותרות ופסולת

וכו' כמבואר בלקו"מ קמא סי' ס"ד מאמר בא אל פרעה. ומותרות היא בחי' ערלה שהיא בחי' חרפה כמש"כ כי חרפה היא לנו. וזה בחי' חרפת מצרים. כי מצרים היו בטוחים בעצמן בכח המזל שלהם שהוא הראשון שבשנים עשר מזלות. והשי"ת שידד הטבע וביטל מערכת המזלות והראה להם כי גלגל החוזר בעולם עליונים ירדו למטה ותחתונים למעלה. וזה שנסמך לזה ויחנו בני ישראל בגלגל ויעשו את הפסח וגו'. כי כל ענין הקרבן פסח מורה על זה כידוע. וע"כ כל י"ד שנה של כיבוש וחילוק א"י הי' המשכן שהיא גם כן ביהמ"ק עומד בגלגל כמבואר בזבחים וברמב"ם (הל' בית הבחירה פ"א). כי עיקר בחי' גלגל החוזר הנ"ל הוא בביהמ"ק כמבואר בפנים. וע"כ כשפגמו ישראל בירושת א"י נאמר (שופטים ב') ויעל מלאך ד' מן הגלגל (דייקא) אל הבוכים והוכיחם ע"ז. ומחמת שתחלת יציאת הבריאה מכח אל הפועל הי' ע"י בחי' היולי שהיא בחי' חכמה כמבואר בפנים. וארץ ישראל היא ראשית נקודת הבריאה כנ"ל כמ"פ. ע"כ אוירא דא"י מחכים. ושם נכללין שאר הג' בחינות ג"כ שהם מלאכים גלגלים שפלים היינו בני אדם. ע"כ בתחלת כיבוש א"י נאמר ויהי בהיות יהושע ביריחו וגו' כי שר צבא ד' אני עתה באתי. היינו המלאך שבא לעזור להם במלחמה. וכן כמה פעמים כמש"כ ויצא מלאך ד' ויך במחנה אשור. ובמלחמת סיסרא כתיב מן השמים נלחמו הכוכבים וגו'. היינו הכוכבים שבגלגלים הנ"ל. ונצחון המלחמה עצמה הי' בין בני אדם השפלים שישראל נלחמו עם העכו"ם ונצחום. וכל אלו הנ"ל היו בעזרתם. היינו בחי' היולי נבדל גלגל שפל המבואר בפנים. והכל הי' רק הכח ורצון האחד הפשוט ית' שממנו ית' שורש הכל. שזה בחי' גלגל הוא החוזר בעולם. שנתגלה ע"י קדושת א"י וביהמ"ק כנ"ל:

ובזה יש לפרש קצת דברי המדרש הביאו הכותב בהקדמה לעיין יעקב וזה לשונו: בן זומא אומר מצינו פסוק כולל יותר והוא שמע ישראל וגו'. בן ננס אומר מצינו פסוק כולל יותר והוא ואהבת לרעך כמוך. בן פזי אומר מצינו פסוק כולל יותר והוא את הכבש האחד תעשה בוקר וגו'. עמד ר' פלוני על רגליו ואמר הלכה כבן פזי. דכתיב ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וגו' עי"ש מה שפי' הכותב בזה. ולפי הנ"ל מבואר קצת. כי ענין זה של בחי' גלגל החוזר. היינו להאמין כי בשורש הכל כולו אחד וכו' כמב"פ. זה יסוד כל התורה. כי עי"ז מאמינים שבאיזה חטא ופגם של האדם השפל פוגם כביכול בכל העולמות וגורם רעה לעצמו ולאחרים ח"ו. וכן ג"כ להיפוך. כי באיזה מצוה ודבר טוב גורם תיקון בכל העולמות וממשיך טובות גדולות לעצמו ולכל העולם כולו וכמו שאמרו רז"ל. מה שאינו כן סברת חכמי הטבע שהכל קבוע במקומו ועל יסוד הנהגת הטבע ח"ו. זה סותר כל פינות תורתינו הק' רח"ל. וע"כ אמר בן זומא שפסוק

שמע ישראל שמבואר בו אמונת היחוד כולל כל התורה היינו כנ"ל. ובן ננס אומר מצינו פסוק כולל יותר והוא ואהבת לרעך כמוך. כי לכאורה איך אפשר לקיים זאת הלא אדם קרוב אצל עצמו ואיך אפשר לאהוב את חבירו כעצמו ממש. אך מחמת שבאמת בהשורש הכל אחד (לבד מהעכו"ם והסט"א שמפרידין ומנתקין עצמן מן האחדות. וגם בזה אי אפשר לבאר כל כך על דרך מאמר הכתוב בכל מקום מוקטר מוגש לשמי וגו'. ע"כ באמת כתיב כי אז אהפוך אל כל העמים וגו' לקרוא כולם בשם ד') אבל נפשות ישראל נכללין באמת כולם באחדותו הפשוט ית' עד שזוכין עי"ז לאהבת ד' באמת וגם לאהבת חברים באמת. עד שהם בבחי' אחדות לגמרי. כי אהבה בגימט' אחד כמובא. ועי"ז בעצמו נתגלה אחדותו הפשוט ית' למעלה ג"כ בבחי' אתה אחד ושמך אחד ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ. וכמבואר בלקו"מ תנינא סי' ב' מאמר ימי חנוכה. וע"כ פסוק זה כולל יותר. כי זה נראה בחוש יותר וממשיכין בחי' אמונה האחדות בפועל ג"כ במעשה ובמדות. ועי"ז נתגלה ממילא אחדותו הפשוט ית'. וזה ואהבת לרעך כמוך אני ד'. שהוא האחד הפשוט ית' המהוה כל ההויות כולם. בן פזי אומר מצינו פסוק כולל יותר והוא את הכבש האחד תעשה בבוקר וגו'. כי מפסוק זה מובן שאחדותו הפשוט ית' סובב וכולל גם המדריגות התחתונות לגמרי כביכול אפי' בהמות עד שנכלל האדם עם הבהמה בקדושה עליונה באחדות א'. וכשמקריבין הבהמה הוא כאלו נקרב האדם בעצמו. בבחי' אדם כי יקריב מכם קרבן לד' מן הבהמה וגו' כמו שאמרו רז"ל. והקרבן הוא אשה ריח ניחוח לד' ועולה וחוזר ונכלל עד למעלה למעלה כביכול. וכמבואר בזוה"ק גודל התיקונים שנעשים למעלה ע"י הקרבנות בפרט קרבן התמיד. ובזה מדוקדק לשון את הכבש אחד. ודקדקו רז"ל אם נאמר כבש למה נאמר אחד. אך זה לרמז כי גלגל הוא החוזר בעולם ובשורש הכל כולו אחד וכנ"ל. וזה כעין שדרשו רז"ל ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. ופירש"י לפי סדר לשון הפרשה הי' לו לכתוב יום ראשון וכו' למה כתב אחד לפי שהי' הקב"ה יחיד בעולמו היינו כנ"ל. כי גם אור וחושך שהם לכאורה שני הפכיים לגמרי הכל הוא מן האחד הפשוט ית'. וע"כ כתיב לעתיד והי' יום אחד יודע לד' אשר הוא לא יום ולא לילה וכתיב והי' לעת ערב יהי' אור בחי' גלגל החוזר הנ"ל. עמד ר' פלוני על רגליו ואמר הלכה כבן פזי דכתיב ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וגו'. היינו שהראה השי"ת למשה רבינו ע"ה המשכן שלמעלה עם כל כילו ואעפ"כ הניח אותו וירד והשכין שכינתו כביכול בהמשכן של מטה וכמו שדרשו רז"ל. כי מחמת שלמטה יכולין לטעות ח"ו כסברת חכמי הטבע ח"ו ולהיות נפרדים מאחדותו הפשוט ית'. ע"כ הראה השי"ת למשה בחוש ממש בחי' עליונים למטה ותחתונים למעלה שזה

הי' העיקר בביהמ"ק ובמשכן. וזה ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וגו'. וגם כי מאחר שצריכים לעשות המשכן של מטה ממש כתבנית המשכן של מעלה. נראה בחוש שהכל אחדות אחד כי ד' הוא האלקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד ממש רק אחדותו ית' כולל הכל. וגם כי ציורא דמשכנא כציורא דעובדא דבראשית כמבואר בזוה"ק. נמצא כשהראה השי"ת למשה את תבנית המשכן של מעלה הראה לו ציור של כל מעשה בראשית בשרשן וצוה לו לעשות המשכן כתבנית זה. ובמשכן כתיב והי' המשכן אחד. כי כל מעשה בראשית נכללין באחדות אחד בבחי' גלגל הוא החוזר כנ"ל אשר זה יסוד הכולל כל התורה הק' כנ"ל. (וממילא מובן כי א"א להאריך בענין זה). וסמוך לפשוטו ביותר נראה לפרש. כי כל התנאים האלו כונתם לבאר מפסוקי התורה איך שכל ישראל הם בחי' אחדות ממש. וע"כ בן זומא דרש מפסוק שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד. ומאחר שהשי"ת הוא אחד ואנחנו זכינו לקבל על עצמינו אלקותו יתברך ולהאמין באחדותו ית' שזה בחי' ד' אלקינו (דייקא) ד' אחד. עי"ז נכללין כל ישראל כאחד באחדות ממש. שזה בעצמו כלול ג"כ בתיבות שמע ישראל. כי מעוררין וכוללין כל ישראל ביחד לענין זה לקבל על עצמינו אמונת היחוד. וזה ג"כ שמע מלשון אסיפה וקיבוץ כמו וישמע שאול וגו' כמובא. בן ננס אומר ואהבת לרעך כמוך כולל יותר. כי הלא בזה נראה האחדות של ישראל בפועל ממש במעשה ובמדות. בן פזי אומר את הכבש אחד כולל יותר. כי המקרא מדקדק בכונה בתיבת אחד להורות כי כל ישראל הם אחדות אחד ממש. ומקריבין בכל יום קרבן התמיד בעד כלל ישראל כבש אחד בבוקר והשני בין הערבים והם מכפרים על כלל ישראל כמו שאמרו רז"ל ומזה מבואר כי כולם הם אחדות אחד ממש. עמד ר' פלוני על רגליו ואמר הלכה כבן פזי. שנאמר ככל אשר אני מראה אותך את תבנית המשכן וגו'. כי אמרו רז"ל ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם בתוכו לא נאמר אלא בתוכם. מלמד שהקב"ה משרה שכינתו בתוך לבו של כל אחד מישראל. ותיכף אחר פסוק זה כתיב ככל אשר אני מראה אותך וגו'. ומזה נראה שכמו שהמשכן נאמר בו והי' המשכן אחד. אע"פ שהי' מחולק לקרשים ואדנים ויריעות וכלים הכל הי' אחדות אחד והכנה להשראת שכינתו ית'. כמו כן כל ישראל אע"פ שמחולקים בגופותם והשי"ת משרה שכינתו בתוך לבו של כל אחד אבל כולם הם אחדות אחד ממש. וכלל כולם הם בבחי' המשכן ששם שורה שכינתו ית' כביכול בחי' ושכנתי בתוכם וכנ"ל. וכלל כונת התנאים הנ"ל נראה שבאו ליישב מה שהשי"ת זיכה את ישראל בתרי"ג מצות ויש בהם ממצות הרבה שלאו כל אחד יכול לקיימם. כגון מצות כהונה ולויה בכורה ויבום ועוד כיוצא בזה. כמו שדקדקו הקדמונים ז"ל בענין זה. ע"כ

דרש בן זומא מאחר שכל מצותך אמונה. נמצא שיסוד כל התורה היא אמונת היחוד. ועי"ז נחשב לכל אחד מישראל כאילו קיים כל מצות התורה מאחר שכולל עצמו עם כל ישראל באמונת היחוד שהיא יסוד הכל. וגם כי התופס בחלק מן האחדות כאילו תופס בכולו כמובא. בן ננס אומר שפסוק ואהבת לרעך כמוך כולל יותר. כי מזה נראה בחוש ממש האחדות שבין ישראל. וזה מקיים מצוה זו. וזה מקיים מצוה זו. ונחשב כאילו כל אחד קיים את כולם. בן פזי אומר שפסוק את הכבש אחד כולל יותר. כי מזה נראה שיותר בחוש שכל ישראל הם כאיש אחד ומתכפרין בכל יום בכבש אחד בבוקר ובערב. וזה שאמר הלכה כבן פזי הוא ג"כ על דרך זה. כי כל אחד מישראל מחויב לעשות משכן להשראת שכינתו ית'. ובזה שכ"א יש לו איזה חלק בהמשכן נחשב כאילו הוא בנה את כל המשכן והשי"ת משרה את שכינתו בו. ולא עוד אלא אדרבא דייקא ע"י שהמשכן נבנה מנדבת לב של כלל ישראל עי"ז דייקא שוכן בו השי"ת. כמש"כ ועשו לי מקדש שכולם יעשו מקדש אחד דייקא. כי כלל ישראל כולם דייקא הם קומה שלימה ואחדות א' כנ"ל. וכמו כן לענין קיום מצות התורה ג"כ כנ"ל:

סימן נה. מענין טוב עוה'ב

ארץ ישראל היא מעין עוה"ב כנ"ל כמה פעמים. וכל המהלך רק ד' אמות בא"י מובטח לו שהוא בן עוה"ב. ע"כ כתיב בה טובה הארץ מאד מאד. כי באמת א"י לקרותה בשם טוב לבד כי היא למעלה למעלה אפי' מבחי' טוב כעין עוה"ב. וכן טוב מאד נאמר גם על כלל הבריאה. וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. אבל א"י היא למעלה אפי' מבחי' טוב מאד. רק היא בבחי' טובה הארץ מאד מאד. היינו בלי שיעור וערך כלל:

סימן פז. לפי בחי' הימים נוראים וכו'

מבואר לעיל כמ"פ כי עיקר החכמה היא בא"י. וע"כ שם עיקר היופי והנוי כמש"כ יפה נוף וגו' וכתיב מציון מכלל יופי וגו'. ואמרו רז"ל אין יופי כיופי של ירושלים. והוא בבחי' כולך יפה רעיתי ומום אין בך. כי אין בה שום חסרון כמו שכתוב לא תחסר כל בה. וכל זה מחמת החכמה שבה. בחי' חכמת אדם תאיר פניו. ואמרו רז"ל דעת קנית מה חסרת. וזה בחי' והדרת פני זקן. זקן זה קנה חכמה. אך אעפ"כ עיקר שלימות החכמה שבה הוא ע"י תמימות ופשיטות שזוכין שם בבחי' ותמימים יותרו בה כנ"ל. ותמימות הנ"ל היינו שמסלקין כל החכמות ועובדין את השי"ת בתמימות שזה בחי' שממשיכין המוח שבדעת אל העצמות. ומשם נמשך הידור האתרוג שזה בעצמו בחי' ההידור והיופי של קדושת א"י שהיא בחי' מלכות כ"ל כמ"פ. ועי' בלקוטי הלכות הל' יוה"כ הלכה ב' מבואר הענין בשלימות יותר. וזה שכתוב (משלי ג') אל תהי חכם בעיניך ירא ד'

וסר מרע רפאות תהי לשריך ושקוי לעצמותיך. כי בזה שממשיכין החכמה והמוח אל הדעת להיות בתמימות ירא ד' וסר מרע. זה בחינת שיקוי לעצמותיו בחי' ומוח עצמותיו ישוקה המבואר בפנים. והתמימות הזאת היא בחי' והנה נער בוכה בחי' כי נער ישראל ואוהבהו. אהבה היא בחי' סוכה בחי' ימין וכו' שזה בחי' כיבוש א"י הי' ע"י יהושע שנקרא נער כמש"כ ויהושע בן נון נער. וכן המרגלים ששלח יהושע לתור את א"י כתיב בהם ויבואו הנערים המרגלים. וכן דוד שגמר את כיבוש א"י כתיב בן נער אדמוני וכתיב (שמואל א' י"ז) בן מי זה הנער וגו'. וכן בשלמה כתיב (ד"ה א' כ"ט) נער רך. וזה שכ' (זכרי' ב') ויאמר אליו רוץ דבר אל הנער הלז לאמור פרזות תשב ירושלים מרוב אדם ובהמה בתוכה וגו'. כי ע"י תמימות הנ"ל שהיא בחי' נער בוכה בזה תלוי כל בנין ירושלים בבחי' בכי יבואו וגו'. וזה בעצמו בחי' אדם ובהמה כמו שדרשו רז"ל אדם ובהמה תושיע ד' אלו בנ"א שערומין דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנו. היינו שצריכין לחנך את האדם בדרך התמימות והפשיטות דקדושה כל כך שזה בחי' נער. עד אשר לא יסור מדרך התמימות דקדושה הנ"ל. וזה בחי' זקנים עם נערים יהללו את שם ד' ודרשו רז"ל במדרש (שוחר טוב תהלים) זקנים שהם נערים כמש"כ תחדש כנשר נעוריכי היינו כנ"ל. כי אפי' כשזוכין לחכמה שלימה שזה בחי' זקנה דקדושה. אעפ"כ הולכין בדרכי התמימות. שזה בחי' כי נער ישראל. ועי"ז בעצמו הם מתחדשין בעבודת ד' בכל פעם ביותר. וזה שנסמך בסי' נ"א (בהשיחה המתחלת העוה"ז אינו כלום) גם חכמות אינם כלום רק תמימות ופשיטות. גם בתמימות אסור להיות שוטה (כי זה בחי' נער ממש שעושה מעשה נערות ושטות. וע"ז נאמר אי לך ארץ שמלכך נער. וכמו שמצינו ברחבעם ששגה בזה מאד שהלך אחר עצת הנערים) אבל אעפ"כ חכמות אינם נצרכים כלל. גם לא טוב להיות זקן וכו' רק להתחדש בכל יום וכו' היינו כנ"ל. וע"כ הזקן העוור שבהמעשה של הז' בעטלערס אמר על עצמו ואני זקן מאד ועדיין אני יניק לגמרי וכו'. ועי' בזה בלקוטי הלכות הלכות תפילין הל' ה'. וזה בחי' נער הייתי גם זקנתי. וזה שאמרו רז"ל (שבת פ"ח:) למה נמשלו ישראל לתפוח מה תפוח (פירשו התוס' דרצ"ל אתרוג) פריו קודם לעליו אף ישראל הקדימו נעשה לנשמע. וסמוך לו תיכף שאלת הצדוקי ששאל לרבא על ענין נעשה ונשמע. והשיב לו אנן דסגינן בשלימותא (פירש"י התהלכנו עמו בתום לב וכו') כתיב בן תומת ישרים תנחם וכו'. כי דרכי התמימות דקדושה זה בחי' הידור האתרוג כנ"ל. וזה עיקר ההתפארות והיופי דקדושה של ישראל כמש"כ אחת היא יונתי תמתי היינו בחי' תמימות הנ"ל. וזה בחי' שחורה אני היינו מלשון הילדות והשחרות שפירש"י נערות. ונאוה היינו שדייקא ע"י שאני מסלק כל חכמתי שהיא בחי' היופי

והלבנוניות דקדושה בחי' לובן העליון שהיא בחי' לבנונית השער של הזקנים זקן זה קנה חכמה כנ"ל. וכשאני מסלק חכמתי ועובד ד' בתמימות שזה בחי' שחרות וחשכות בחי' העדר הדעת שזה בחי' שחורה אני (דייקא עי"ז) ונאוה. כי משם עיקר היופי והנוי כנ"ל. וזה בחי' מה שאמרו רז"ל בשביל שאמרו נעשה ונשמע (שזה בחי' תמימות כנ"ל) אמר הקב"ה ויקחו לי תרומה. היינו בחי' כי נער ישראל ואוהבהו כמובא לעיל. מה שאמרו רז"ל ויקחו לי תרומה הה"ד אהבתי אתכם אמר ד'. כי ע"י תמימות זוכין לאהבה ורצון בחי' אשר ידבנו לבו וכמים הפנים לפנים וכו'. וע"כ נקרא תמימות ע"ד שנאמר בפי' אמור תמים יהי' לרצון כל מום לא יהי' בו. שזה בחי' כולך יפה רעיתי ומום אין בך. וזה תמים יהי' לרצון וכתיב (משלי י"א) ורצונו תמימי דרך. ע"ד שמבואר בסי' ל"ב הנ"ל שע"י תמימות ואמונה זוכין לרצון שהיא למעלה מחכמה. וזה שכתוב ג"כ (שם י"ב) ועושה אמונה רצונו. וא"י היא בחי' אמונה ותמימות כנ"ל ע"כ כתיב בה רצית ד' ארצך. ונקראת ארץ חמדה כנ"ל. וזה כתפוח בעצי היער (היינו אתרוג כנ"ל) בצלו חמדתי וישבתי. וא"י נקרא אתרוג מלשון חמיד ורגיגי כידוע ע"ש שהוא פרי עץ הדר ונחמד למראה בחי' יופי האתרוג. וזה יפה את רעיתי כתרצה מלשון רצון כמו שאמרו רז"ל. והעיקר הוא ע"י התמימות. וזה שדרשו רז"ל (מנחות כ"ז. סוכה ל"ז) ולקחתם שתהא לקיחה תמה בחי' תמימות הנ"ל. וזה שדרשו רז"ל במדרש (משלי ל') ארבעה הם קטני ארץ והם חכמים מחוכמים על ד' מינים שבלולב. כי אע"פ שהם בחי' תמימות ופשיטות כי כל כונת הד' מינים הוא להמשיך המוחין והדעת אל הלב שהיא בחי' אתרוג כמו שאמרו רז"ל אתרוג דומה ללב שזה בחי' תמימות כנ"ל. וכמש"כ יהי לבי תמים בחוקיך וגו' והם בבחי' כי נער ישראל ואוהבהו כנ"ל. שזה בחי' קטני ארץ. ואעפ"כ יש בזה דייקא חכמה גדולה כי ממשכיכין המוחין אל העצמות. שזה בחי' כל עצמותי תאמרנה שדרשו רז"ל על הד' מינים. וזה שדרשו רז"ל (סוכה ל"ה) פרי עץ הדר מלשון הדיר מה דיר זה כשבאו קטנים עדיין גדולים קיימים ויש בה תמימים ובעלי מומים וכו' היינו כנ"ל. (כי צריכים לכלול החכמה עם התמימות יחד שזה בחי' זקנים עם נערים הנ"ל בחי' גדולים וקטנים). וזה ויש בה תמימים ובעלי מומים. כי בהתמימות הזה אם הוא בקדושה וכלול עם החכמה והמוחין דקדושה אזי נקראת תמימות בחי' כולך יפה רעיתי ומום אין בך. אבל גם בתמימות אסור להיות שוטה כנ"ל. כי אין לך בעל מום גדול יותר מזה כי דעת חסרת מה קנית. וכבר נתבאר שא"י היא בחי' תמימות. וזה תמים תהי' עם ד' אלקיך בחי' א"י כי כל הדר בא"י דומה למי שיש לו אלוה. וכעין שפירש רביז"ל במאמר על אשר מעלתם לקו"מ קמא סי' מ"ח. וזה שהתפלל משה אתה החילות להראות את עבדך

וגו'. ואמרו רז"ל שהר"ת ה'דס ל'ולב א'תרוג ע'רבה. הובא בשער החצר סי' רל"א היינו כנ"ל. כי ע"י התמימות המרומז בד' מינים הנ"ל זוכין לארץ ישראל. וזה החילות וגו' כאילו לא השיג רק התחלה בעלמא. וכמבואר במגלה עמוקות אופן ט' שזה בחי' נערים עם זקנים הנ"ל:

סימן פה. הפיכת השולחן וכו'

מבואר לעיל כמה פעמים כי קדושת א"י נמשך מבחי' הדיבור. בחי' אל אלקים ד' דבר ויקרא ארץ מציון מכלל יופי וגו'. וא"י בעצמה היא בחי' מלכות פה. וע"כ משם נמשך כל שפע הפרנסה בבחי' כי על כל מוצא פי ד' יחי' האדם כמבואר בפנים. ושם השולחן בבחי' פנים. כי שם מאיר אור פני ד' בחי' ואור פניך כי רציתם. וזה שנסמך (יהושע ה') ויחנו בני ישראל בגלגל ויעשו את הפסח וגו' (שזה בחי' פה-סח המבואר בפנים ויאכלו מעבור הארץ) ממחרת הפסח וגו'. כי משם נמשך האכילה שאכלו בא"י. וזה וישבות המן ממחרת באכל' מעבור הארץ וגו'. כי המן הי' בחי' עריכת השולחן במדבר כמש"כ תערוך לפני שולחן נגד צוררי ודרשו רז"ל על המן. וזה בחי' היוכל אל לערוך שולחן במדבר. וזה שדרשו רז"ל זה ארבעים שנה וגו' לא חסרת דבר שלא הי' חסר להם אלא דיבור. הי' רוצה בשר עגל הי' אומר שיעשה המן כבשר עגל והי' נעשה וכו' מדבר בפיו מן אני רוצה הנני ממטיר לכם וגו'. מים אני רוצה הן הכה צור ויזובו וגו'. היינו כי כל הפרנסה נמשכת מן הדיבור כנ"ל ע"כ היו צריכים לדבר עכ"פ. ואח"כ כשנכנסו לא"י היתה אכילתם שם בבחי' עריכת השולחן בא"י. ועי' לעיל מה שמבואר בלקו"מ קמא סי' ס"ב מאמר ויסב אלקים ומה שמובא שם בשם כתבי האריז"ל ותבין יותר. וע"כ עיקר ברכת המזון הוא על הארץ ועל המזון. כי משם נמשכת הפרנסה בשלימות כנ"ל. וזה אתהלך לפני ד'. אתהלך הוא בחי' הפרנסה ע"ד דוק בככי ותשכח בנגרי. כמבואר בלקו"מ קמא סי' ל"א מאמר בירא בדברא. היינו שתהא הפרנסה והשולחן בבחי' פנים זהו בארצות החיים כנ"ל. ועי' גם במגלה עמוקות אופן קמ"ח ואו' ל"ד:

סימן פט. דע שיש כו'

עיקר הצדקה והחסד והרחמים הוא בא"י כנ"ל כמ"פ. ושם מאירין ביותר כל הי"ג מדות של רחמים שהם בחי' אריך אנפין כידוע. כמובן במגלה עמוקות בכמה מקומות וכמובן ג"כ בזוה"ק (פ' לך ע"ט) דדרש ויעבור אברם בארץ ע"ד ויעבור ד' על פניו וכן אני אעביר כל טובי על פניך שאז גילה לו הי"ג מדות של רחמים וע"כ שם עיקר אריכת ימים שנמשך מבחי' אריך אנפין כמבואר בתיקונים. וע"כ העם היושב בה נשוא עון. כי עי"ז נמחלין העונות בבחי' מעביר ראשון ראשון כמבואר בפנים. ושם עיקר זה התיקון שנותנים

העונות של אדום. כמש"כ ונשאת השעיר עליו את כל עונותם וגו' כמו שדרשו רז"ל. וע"כ כשחרב הבית המקדש התפלל אסף אל תזכור לנו עונות ראשונים וגו' כמבואר בפנים:

סימן צא. סגולה להתמדה

קדושת א"י מסוגלת ביותר לאהבת התורה ולהתמדה כי אין תורה כתורת א"י והמוחין של א"י הם בבחי' נעם. ע"כ זוכין שם ביותר להרגיש הנעימות והמתיקות שיש בתורה בבחי' דרכיה דרכי נעם וגו'. ועי"ז זוכין להתמדה בבחי' וכל בניך למודי ד'. וע"כ תיכף כשנכנסו לא"י בא המלאך והוכיח אותם על ביטול תורה. כמו שכתוב כי אני שר צבא ד' עתה באתי כמו שדרשו רז"ל מיד וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק שלן בעומקה של הלכה. ועיקר קדושת א"י נמשך מההתפארות שהתפאר השי"ת עם ישראל. כמבואר בלקו"מ תנינא סי' מ'. ע"כ צריכין ליזהר שם ביותר שלא לדבר על שום א' מישראל ולבלי למצוא חסרון על שום אחד מישראל. בכדי שלא לפגום עי"ז ח"ו בקדושת התורה ק' כמבואר בפנים. וכן בקדושת א"י כנ"ל. כי כמו שיש לכל א' מישראל אחיזה באות מתורתינו הק' כמו כן יש לכ"א מישראל חלק בקדושת א"י ע"י ההתפארות שמקבל השי"ת מכל א' מישראל. וזה ועמך כולם צדיקים (כולם דייקא כנ"ל) לעולם יירשו ארץ:

סימן צג. דע שיש אור

קדושת א"י היא בבחי' התלמיד חכם שהוא נוקם ונוטר בבחי' וארץ מתקוממה לו כמבואר בלקוטי קמא סי' קפ"ז. וזה בחי' ארץ אוכלת יושביה כמבואר שם וכמובא גם כן בשם הקדמונים ז"ל. וזה בחינת ולא תקיא אתכם הארץ כאשר קאה את הגוי וגו'. וע"כ אין תורה כתורת א"י. כי ע"י בחי' זו יכולין לחלק האלפים למאות ולקבל אור התורה בשלימות בבחי' סוף שתהנה מתלמודו המבואר בפנים. וע"כ במספר השבטים בפ' פנחס הי' בכל שבט אלפים ומאות. שזה בחי' מה שמחלקין האלפים למאות (וכמבואר בלקוטי הלכות הל' עדות). וסמוך לו תיכף לאלה תחלק הארץ וגו'. וזה כרם הי' לשלמה בבעל המון פירש"י בירושלים וכו'. ורז"ל דרשו במדרש שיר השירים. כרם אלו ישראל שנאמר ואביא אתכם אל ארץ הכרמל (היינו לא"י) ארץ אשר ד' אלקיך דורש אותה וגו'. (היינו בחי' נוקם ונוטר הנ"ל כמו שדרשו רז"ל אשר ד' א' דורש אותה הקב"ה הופך ומהפך וכו' כמובא). וזה ונתן את הכרם לנוטרים. כי ישראל עם אור התורה הק' הם אחדות אחד. והתלמיד חכם הנוקם ונוטר הוא יכול להמשיך הארת התורה משרשה ולנהג בה את ישראל ע"י שמחלק האלפים למאות כנ"ל. וזה איש יביא בפריו אלף כסף. כי אור הזה הוא בבחי' אלף. וזה האלף לך שלמה. כי משיח שהוא בחי' מלך שהשלום שלו הוא יכול להשיג האור הזה כמו שהוא בשלימות בבחי' אלפים. אבל שאר הצדיקים

הם צריכים לחלקו למאות ע"י שהם בבחי' נוקם ונוטר כנ"ל. וזהו ומאתים לנוטרים את פריו. וזה שדרשו רז"ל במדרש האלף לך שלמה וגו' הרב נוטל אלף והתלמיד נוטל שכר מאתים וכו' אין הרב נוטל שכר על תלמודו עד שישלימנו לאחרים (היינו שילמדנו לאחרים עי' מתנות כהונה). היינו שאפי' הרב הגדול שמשיג את האור בשרשו שהוא בבחי אלף אבל מחמת שעיקר שלימות ההשגה הוא שילמדנה לאחרים. ע"כ בהכרח לחלקו למאות בשביל תלמידיו כנ"ל. שזה בחי' ומאתים לנוטרים וגו'. וזה היושבת בגנים חברים מקשיבים לקולך השמיעני. כמו שפי' רש"י חברים אלו המלאכים וכו'. כי אפי' המלאכים משתוקקין לשמוע לימוד הקדוש הזה הנמשך מבחי' חלוקת האלפים למאות. וכן כפשוטו גם כן כי הצדיקים הקטנים מקבלין חיותם מהנ"ל. ברח דודי וגו' על הרי בשמים פירש רש"י הר המוריה וביהמ"ק. כי שם עיקר המשכת אור הק' הזה. ועי' גם בלקוטי הלכות הנ"ל מובא ג"כ הפסוקים הנ"ל בקיצור קצת. ומחמת שמי שיודע זאת הוא יכול להחיות מתים כמבואר בפנים. ע"כ עיקר תחיית המתים יהי' בארץ ישראל כמו שאמרו ז"ל. וזה בחי' כמגדל דוד צוארך (פירש"י זו לשכת הגזית) וכו' אלף המגן תלוי עליו. פירש"י כמו מגן האלף היינו התורה וכו'.היינו כי שם מאיר הלימוד הנ"ל שהוא בחי' אלף. וע"כ הקריב שלמה שם אלף עולות. וזה כי טוב יום בחצריך מאלף. וע"כ הלימוד בכלל נקרא ג"כ אלף. כמו פן תאלף אורחותיו וכתיב החרש ואאלפך חכמה. וזה בחי' החרש והמסגר אלף וכמו שדרשו רז"ל. ולעתיד כתיב ועמך כולם צדיקים וכו' הקטן יהי' לאלף וגו'. כי יומשך אז אור הנ"ל עד שתהי' השגה עי"ז גם להקטנים. וכמו שכתוב (ירמי' ל"א) כי כולם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם. ועי" בלקוטי הלכות הל' הנ"ל ואולי יש לומר שזהו שכתוב בפ' מטות נקום נקמת בני ישראל וגו' אחר מסף אל עמיך וגו'. כי צריכין לבחי' נוקם ונוטר בכדי לחלק האלפים למאות. וזה בחי' תיקון המיתה ותחיית המתים כמובא בפנים. וזה ויותרו מאלי ישראל אלף למטה וגו' בחי' אור האלפים הנ"ל. וזה ויקצוף משה על פקודי החיל שרי האלפים ושרי המאות וגו'. והקצף, הזה נמשך ג"כ מבחי' נוקם ונוטר הנ"ל. וזה שרי האלפים ושרי המאות. כי צריכים לחלק האלפים למאות. (וזה יש לו שייכות גם לבחי' בריח כמובן בפנים שזה בחי' כל ענין המלחמה שצבאו אז על מדין על דבר כזבי בת נשיא מדין וגו' . וזה שנאמר בפ' פנחס ג"כ צרור את המדינים וגו'. היינו לנטור להם שנאה כמו שפירש רש"י. שזה בחי' ונוטר. וכאן נצטוו לנקום נקם בחינת חרב נוקמת נקם ברית. וכל זה היה הכנה לירושת א"י שהיא מבחי' הנ"ל). ויאמר אלעזר הכהן וגו' זאת חוקת התורה וגו'. אמרו רז"ל בא לכלל טעות שנתעלמה ממנו הלכו' גיעולי עכו"ם וכו'. כי אע"פ שצריכין לבחי' נוקם ונוטר

שעי"ז דייקא יכולין לצמצם האור ולחלק האלפים למאות אעפ"כ צריכין ליזהר מאד מן הכעס . כי עי"ז נתעלם ח"ו האור לגמרי (ואם שגיתי ח"ו והוא רחום יכפר). וזה כי דם עבדיו יקום ונקם ישיב לצריו (בחי' נוקם ונוטר הנ"ל) ואז וכפר אדמתו עמו. כי זה שייך לענין ירושת א"י כנ"ל. וזה כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה. כי סוד זה נוגע גם לענין התקרבות בגאולה. וזה שסיים הפסוק הקטן יהי' לאלף ה"ל אני ד' בעתה אחישנה ואי אפשר לבאר כל כך ומובן ממילא:

סימן צז. ראוי לאדם כו'

ארץ ישראל היא מעין עולם הבא כנ"ל כמ"פ. וע"כ שם ראוי ביותר להאדם להרגיל עצמו להיות בעוה"ב ולפרוש עצמו כל מה דאפשר מתאות הבהמיות של עולם הזה. ושם זוכין לזכרון כנ"ל כמ"פ. ומ"כ שם בניקל יותר להזכיר עצמו בתענוגי עוה"ב. ובענין הש"י עולמות שעתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק וצדיק כמו שכתוב להנחיל אוהבי יש. וכבר מבואר לעיל מה שאמרו רז"ל לאוהבי ולשומרי מצותי אלו היושבים בא"י וכו' וכתיב ואוהבי שמו ישכנו בה. ועי' במגלה עמוקות אופן ס"ב. בענין מה שאמרו רז"ל כל הדר בא"י דומה כמי שיש לו אלוה שמרמזין ג"כ על השכר שלעתיד להנחיל אוהבי י"ש. והש"י עולמות נבנין ממחלוקת שזה בחינת המחלוקת שהי' על האבות בענין א"י. כמו שכ' ויהי ריב בין רועי מקנה אברם וגו' וכמו שפי' רש"י. וכן אצל יצחק וירִיבו רועי גרר וגו'. וכן אצל יעקב וישטום עשו וגו' עד שהוכרח לברוח. ושם וישמע את דברי בני לבן ואח"כ וישג לבן את יעקב וגו' ויחר ליעקב וירב בלבן וגו' ויען לבן וגו' ויאמר יעקב לאחיו לקטו אבנים וגו'. ואח"כ כשבא לא"י קפץ עליו רוגזו של יוסף. היינו המחלוקת שחלקו השבטים על יוסף שזה הי' מחלוקת הצדיקים המבואר בפנים. וזה ויפגע במקום וילן שם וגו' ופירש בזוהר חדש מלשון תלונה ומריבה. ויקח מאבני המקום וגו' בחי' אבנים המבואר בפנים. ושם נתבשר על ירושת א"י ויקץ יעקב וגו' אין זה כי אם בית אלקים וגו' ויקרא את שם המקום ההוא בית-אל וגו' והאבן הזאת וגו' יהי' בית אלקים וגו'. כי מהאבנים האלו ענעשין בתים וכו' כמבואר בפנים. ואולי שזה ג"כ בחי' וילונו על משה ועל אהרן כל בני ישראל שהי' ע"י המרגלים מוציאי דבת הארץ שחלקו על קדושת א"י בעצמה. ושם ויאמרו כל העדה לרגום אותם באבנים בחינת האבנים הנ"ל שהם האותיות של דיבורי המחלוקת. וסמוך לו אח"כ כי תבואו אל ארץ מושבותיכם וגו' בחי' בנין הבתים והישובים שנעשה ע"י תיקון האבנים הנ"ל. וזה שדרשו רז"ל ארץ אשר אבניה ברזל אל תקרי אבניה אלא בוניה. כי הם בונים בתים מהאבנים הנ"ל. וזה

ג"כ בחי' ורב שלום בניך אל תקרי בניך אלא בוניך. כי ע"י בנין הבתים נעשה בחי' שלום בית כמבואר בפנים:

סימן קב. שמעתי בשמו וכו'

ארץ ישראל היא בחי' אמונה. וע"כ נקראת ארץ החיים. כי אמונה עיקר החיים. בחי' וצדיק באמונתו יחי'. גם שם עיקר היראה כנ"ל כמה פעמים וע"כ זוכין שם לאריכת ימים בחי' יראת ד' תוסיף ימים. גם מחמת ששם זוכין לאמונה שלימה. ע"כ התשובה יותר קלה. היינו שאינו צריך לסבול צער ויסורין כל כך לתקן הפגם. וזה ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עון. היינו שע"י התשובה בלבד מוחלין להם עונותיהם גם בלי חולאת ויסורין רח"ל. בבחי' ומה שחטאתי לפניך מרק ברחמיך הרבים אבל לא ע"י יסורים וחלאים רעים רח"ל וכמבואר בפנים:

סימן קי. אמונה וכו'

ארץ ישראל היא בחי' חכמה אמתיית דהיינו עם אמונה שזה נקרא ראיה כמבואר בפנים. וזה שנאמר וארא את הארץ וכתיב שא עיניך וראה וגו'. ועי"ז נשמרין מניאוף בבחי' ברית כרתי לעיני וגו'. וע"כ א"י היא בחי תיקון הברית כידוע:

סימן קיב. איתא וכו'

ארץ ישראל היא בחי' מוחין דגדלות כידוע. וע"כ בנקל שם ביותר למעט בשינה שהיא בחי' מוחין דקטנות. גם צריכים ליזהר שם כל מה דאפשר שלא להיות בעל-חוב. היא בחינת מוחין דקטנות בחי' שינה בחי' עבדות בחי' עבד לוה לאיש מלוה. גם שם מסוגל ביותר לשוב בתשובה בכלליות על כל העונות ובכללם גם על העון שגורם להיות בעל חוב ולהיות כמה בעלי חובות בעולם. וזה והלוית גוים רבים ואתה לא תלוה וגו'. וזה שנסמך לזה לוה רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן כי מבורכיו יירשו ארץ וגו'. כי קדושת א"י היא ההיפך מבחי' בעל חוב כנ"ל:

סימן רס. וישב יעקב

עיקר שלימות האמונה זוכין בא"י כמו שכ' שכן ארץ ורעה אמונה וירושלים נקראת קריה נאמנה וזה עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים. רגל הוא בחי' אמונה כמבואר בפנים. וע"כ משם כל ההשפעות והברכות בבחי' איש אמונות רב ברכות. ושם עיקר השפלות והענוה כנ"ל כמה פעמים. כי א"י היא בבחי' קדושת שבת שעי"ז זוכין לראות שפלות ורוממות השי"ת כנ"ל. וזה בחי' וענוים יירשו ארץ וכתיב גדול ד' ומהולל מאד בעיר אלקינו וגו' וכתיב ד' בציון גדול ורם וגו'. ושם עיקר המתקת הדינים כנ"ל. ועיקר תיקון פגימת הלבנה. וע"כ שם עיקר מצות קידוש החודש ועיבור השנים. ושם עיקר

היחוד שם הוי"ה עם שם אלקים כמוש"כ ושבתי בשלום אל בית אבי היינו לא"י והי' ד' לי לאלקים. ושם עיקר הזכרת שם הוי"ה בכתיבתו בבחי' בכל המקום אשר אזכיר את שמי וגו' וכמו שאמרו רז"ל. כי א"י ובפרט הבית המקדש היא בחי' עולם הבא שאז יהי' נקרא כמו שנכתב. וזה שאמרו רז"ל שגם ירושלים בעצמה תהי' נקראת בשמו של הקב"ה כמש"כ ד' שמה:

פרפרת נאה מענין מעלת ארץ ישראל

כתובות קי"א. שלחו ליה אחוהי לרבה יודע סי' יעקב שצדיק גמור הי' כו'. עי' מאמר חדי ר' שמעון לקו"מ קמא סי ס"א. וזהו ששלחו ליה לרבה יודע הי' יעקב וכו'. היינו מאחר שעיקר תחיית המתים יהי' רק בא"י ואפי' צדיקים שבחוץ לארץ יצטרכו לגלגול מחיצות עד שיבואו לא"י ושם יקומו בתחיה. וכל זה מחמת שלעתיד אחר התחי' יקבלו ישראל נשמות גדולות מאד. וקבלת הנשמות יהי' כפי בחי' הגוף. וע"כ צריכים שיהיו גם הגופות בבחי' פרי הארץ בכדי שיהיו יכולין לקבל נשמות גדולות כמבואר בפנים. וע"כ צריכין הגופות לקום בחי' דוקא בא"י ואז יהיו גופים זכים וקדושים מאד ויקבלו שם נשמות גבוהות בבחי' נתן נשמה לעם עליה שדרשו שם רז"ל. ומחמת שזה אפי' יעקב אבינו שהי' צדיק גמור השתוקק לקבורת א"י. כי עי"ז תוכל הנשמה להאיר בו ביותר וזוכה לקבל בחי' מדריגות גדולות וגבוהות ביותר. וכמובא ג"כ באריכות בספר חסד לאברהם. וזהו שאמרו שם אילפא מוסיף בה דברים מעשה באחד שהיה מצטער על אשר אחת (פירש רש"י שנתן עיניו בה והיא היתה בחו"ל) וביקש לירד (וממילא מובן כי הי' איש פשוט במדריגה ואעפ"כ) כיון ששמע זאת גלגל עצמו עד יום מותו. . ומלשון גלגל בעצמו מובן שלא הי' יכול להסיט דעתו מצער הזה כל ימיו וכמובן גם בחידושי אגדות. נמצא כי הי במדריגה פשוטה מאד. ואעפ"כ קיבל על עצמו כל הצער הזה עד יום מותו. היינו בכדי שיזכה למות בא"י ולהקבר שם בכדי שיזכה על כל פנים אחר התחי' לגוף קדוש ולקבל נשמה קדושה וגבוה במדריגה. וממילא מובן מכל זה כי הודיעו לנו שקדושת א"י כוללת מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין. כי אפי' יעקב אבינו השתוקק לזה. ומובן מזה כי ביותר מסוגלת קדושת א"י להזוכין לישב בה ולקבל הארות גבוהות מבחי' נשמה גם בחיים חיותן כנ"ל. וכן אפי' אנשים פשוטים במדריגה מאד עד שא"א להם להסיח דעתם מהבלי העוה"ז גם בהיותם יושבים בא"י. כי גם שם מתגבר עליהם גשמיות גופם ואינם יכולים לקבל בשלימות הארת הנשמה. אעפ"כ כדאי וכדאי לסבול הכל ולחית שם חיי צער בגשמיות וברוחניות ג"כ ח"ו בכדי שעכ"פ יזכו לאיזה שלימות אחר התחי'. כמובן ממעשה של האיש הנ"ל (ויש לפרש עוד באופן אחר ג"כ

ואין להאריך). וזה אע"פ שחכם גדול אתה נמצא שזכית גם שם לקבל הארה גדולה מבחי' הנשמה. כי עיקר החכמה והבינה הוא ע"י הנשמה בחי' ונשמת שדי תבינם המבואר בפנים. כי באמת ע"י קדושת ישראל בפרט שם בבבל שהיו שם צדיקים גדולים והרביצו שם תורה הרבה. ע"כ נתקדש האויר גם שם בבחי' קדושת אוירא דא"י מחכים וזכו גם שם לנשמות גבוהות וכמובן בפנים. וע"כ הקפידו רז"ל באמת על היוצאים מבבל לשאר ארצות. ואמרו כל הדר בבבל כאילו דר בא"י. נמצא מחמת כל זה תאמר שאין אתה צריך לעלות לא"י. אבל באמת אינו כן. כי אינו דומה לומד מעצמו ללומד מרבו. ואם תאמר אין לך רב. יש לך רב ומנו ר' יוחנן. היינו שהודיעו לו שאע"פ שהוא חכם גדול וזכה לבחי' נשמה גדולה אעפ"כ נשמתו היא רק בבחי' שכל הפרטי שאינו יכול להמתיק רק הצמצומים השייכים אליו. וגם להמתקת אלו הצמצומים לבד צריך ג"כ לקבל כח והארה מבחי' חכמה עילאה שכל הכולל ששם נמתקין כל הצמצומים בכלליות וע"כ אפי' חכם גדול אינו דומה אם לומד מעצמו לאם לומד מרבו שהוא בחי' שכל הכולל חכמה עילאה. וזה ואם תאמר אין לך רב רק הוא בעצמו הוא הרב בחי' שכל הכולל בזה הדור. לזה הודיעו לו יש לך רב ומנו ר' יוחנן. נמצא כי הודיעו לו שצריך לעלות לא"י מחמת שני בחינות. הא' מחמת קדושת א"י בעצמה שזוכין שם לקבל הארת הנשמה ביותר שזה בעצמו בחי' אוירא דא"י מחכמים. מחמת ששם שופע אור החכמה עילאה ביותר. כי שם נקודת קדשי קדשים ואבן שתיה ומציון תצא תורה וכו' וכמבואר במק"א. והשנית כי שם יש לו רב ומנו ר' יוחנן שהוא בחי' שכל הכולל. שזה בחי' מה שאמרו רז"ל כל רב בבבל ורבי בא"י. ומובא כי היו"ד שבאותיות רבי מרמז על נביעו דחכמתא שזה בחי' שכל הכולל שהוא בחי' מעין הנובע בחי' נחל נובע מקור חכמה ששם נמתק הכל. וזה שמובא בתיקונם תיקון כ"ב אוירא דכיא אוירא דא"י דאיהו מחכים מסטרא דחכמה דאיהי יו"ד וכו'. וזה שהודיעו לו מתחלה ג"כ יודע הי' יעקב וכו'. כי אפי' יעקב אבינו שהוא בעצמו בחי' כלליות נשמות ישראל בחי' שכל הכולל שעל ידו נמתק הכל. אעפ"כ גם הוא השתוקק לקבורת א"י. ואילפא מוסיף שהודיעו לו גם מבחי' ההיפך לגמרי. כי אפי' מי שהוא רחוק מאד מקדושת הארת השכל הכולל עד שעי"ז אין כח בשכלו ונשמתו להמתיק שום צמצום וצער ושם בלבול הדעת גם בהיותו יושב בא"י. אעפ"כ גם הוא צריך לחזק את עצמו מאד בענין ישיבת א"י ולסבול הכל בכדי שיזכה עי"ז לאיזה תקוה טובה אחר תחית המתים עכ"פ וכמעשה דהאיש הנ"ל. וזהו ואם אין אתה עולה. הזהר בשלשה דברים וכו'. היינו שהזהירו אותו עכ"פ לאחוז בכל דבר בדרך הממוצע ולא יטה ימין ושמאל בכדי שלא יפול עי"ז לבחי' מותרות ח"ו. שזה בחי' אל תהי צדיק

הרבה ואל תרשע הרבה ואל תתחכם יותר וכמבואר במקום אחר. ומחמת שכל סדר חיי האדם כלול בישיבה ועמידה והליכה. וכמבואר במפרשים על מה שהתחיל דוד המלך ע"ה בתהלותיו הק' אשרי האיש אשר לא הלך וגו'. לא עמד וגו' לא ישב. ע"כ הזהירו אותו שבכל דברים אלו יאחז רק בדרך הממוצע בחי' שליש בעמידה ושליש בישיבה שליש בהילוך והממוצע הוא בחי' עמודא דאמצעיתא בחי' משפט שזוכין לזה ע"י אמונת חכמים בשלימות שעי"ז נמתקין כל הצמצומים וזוכין לעצה שלימה ולהוציא משפטי אמת מכל הלימודים שלומד וכו' כמבואר בפנים. וזה שהזהירו אותו אל תרבה בישיבה שישיבה קשה לתחתוניות ועיקר צער וחולי התחתוניות שהיא חולאת הטחורים ח"ו כידוע. עיקר התגברות הצער והחולאת הוא בעת שנצרך לנקביו היינו לפנות ממנו המותרות. היינו שהתחילו בקצה התחתון. כי אם פוגמים באמונת חכמים והולך אחר חכמתו ודעתו ח"ו. אזי יכול ליפול למותרות גמור ח"ו עד שיהי' בבחי' מה שאמרו רז"ל המלעיג על דברי חכמים נידון ביגיעת בשר וכמבואר בפנים. ואז קשה לו מאד לנקות עצמו מהמותרות ובא לו בצער גדול וביגיעה גדולה בבחי' חולאת התחתוניות רח"ל. וזהו שאמרו רז"ל (נדרים כ"ב) ונתן ד' לך שם לב רגז בבבל כתיב (היינו כי בא"י אין שם בחי' לב רגז. כי נמתק שם הרוגז והצמצום ע"י הארת החכמה עילאה ששופע בה). וזה שסיים וכליון עינים ודאבון נפר ודרשו רז"ל (שם) אלו התחתוניות וכו'. כי ע"י שאין זוכים להמתיק הצמצומים.עי"ז מתגברים ביותר בחי' המותרות עד שקשה לנקות עצמו מהם. שזה בחי' התחתוניות הנ"ל. וזה אל תרבה בישיבה דייקא. כי אמרו רז"ל מרבה ישיבה מרבה חכמה. אבל שם מדבר אם מרבה בישיבה של תלמידי חכמים שיש להם אמונת חכמים בשלימות. בודאי מרבה עי"ז אור החכמה ביותר על ידי שנכללים כמה וכמה שכליים פרטים בתוך השכל הכולל כמובן גם בפנים. וע"כ אמרו רז"ל (שבועות ל':) הכל מודים בגמר דין דייניין בישיבה ובעלי דינים בעמידה. כי הבעלי דינים הם בבחי' הצמצומים. וע"כ הם מחולקים בדעותיהם שזה בחי' כי יפלא ממך דבר למשפט וגו' בין דין לדין וגו'. והדייניים הם בחי' השכליים והחכמים הממתיקים את הצמצומים בבחי' וקמת ועלית וגו'. וע"כ הם בישיבה בחי' מנוחה בחי' המתקת הדינים והצמצומים ע"י אור החכמה כנ"ל. אבל ישיבה כפשוטו ממש צריכים ליזהר שלא ירבה בה. היינו שלא ילכד ח"ו בבחי' מותרות שבה שזה בחי' ואל תתחכם יותר. בפרט ע"י פגם אמונת חכמים ח"ו שעי"ז בא לבחינת תחתוניות רח"ל כנ"ל. נמצא שרמזו לו שבחוץ לארץ צריכים ליזהר ביותר מבחי' התגברות המותרות ממש של בחי' המלעיגים על דברי חכמים. שזה כנגד בחי' ובמושב לצים לא ישב. וזה ואל תרבה בעמידה שהעמידה קשה ללב. בזה

רמזו לו לפעמים הפגם של התגברות המותרות עולה אל הלב ששם מקור העצה בחי' מים עמוקים עצה בלב איש. וכתיב יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא. וע"י פגם המותרות אין לו עצה שלימה לעולם והוא תמיד מסופק ולבו חלק בקרבו כי אינו יכול להכריע בעצמו בין הצדדים של חלוקת עצתו. שזה בעצמו ג"כ בחי' עמידה בחי' (איוב ל"ב) כי עמדו לא ענו עוד. כי אינו יודע בעצמו מה לענות על ריבוי ספקותיו ולחלוקת עצתו. שזה בחי' מה ששני צדדי הבעלי דינים צריכים לעמוד בחי' ועמדו שני האנשים אשר להם הריב וגו' (גם רמזו לו שאפי' העוסקין בתורה שהיא בחי' ישיבה כנ"ל. וכן בתפלה שהיא בחי' עמידה כמו שאמרו רז"ל. צריכים ג"כ ליזהר ביותר באמונת חכמים בכדי שלא יפלו ח"ו לבחי' מותרות. שזה בחי' מה שאמרו רז"ל על תורתו של דואר ואחיתופל וכו'. וכן לענין תפלה אמרו רז"ל המעיין בתפלתו בא לידי כאב לב וכו'). וזה ואל תרבה בהליכה שהליכה קשה לעינים רמז שלפעמים מתגברים העשנים סרוחים של המותרות ועולין אל המוח שזה בחי' עינים כי עינים על שם החכמה נאמר ועי"ז נפגם המשפט הוא בחי' יעור עיני חכמים. והמשפט דקדושה היינו מה שמוציא מכל למודיו שהוא לומד משפטי אמת והנהגות ישרות הם בחי' הליכה. כי עי"ז יודע הדרך ללילך בו. שזה בחינת הליכות עולם לו אל תקרי הליכות אלא הלכות. אך ע"י פגם אמונת חכמים נופלין למותרות ח"ו שזה בחי' קשה לעינים. ואז הוא בבחי' כסיל בחושך הולך ח"ו כי אינו יכול להוציא משפטו לאור. וזה שסיימו כל ישיבה שאין עמה סמיכה עמידה שיש בה סמיכה נוחה הימנה. היינו. כי עיקר התיקון של בחינת הישיבה שהיא בחי' החכמה דקדושה והעמידה שהיא בבחי' הצמצומים דקדושה הכל ע"י הסמיכה. היינו ע"י שמסמיכין רבי הגון שיש לו אמונת חכמים בשלימות. שאז ע"י הסמיכה ממשיכין עליו אור החכמה עילאה שכל הכולל. ועי"ז יכול להמתיק כל הצמצומים של כל המקורבים אליו ולתקן עצתם בשלימות ולהורות להם משפטי אמת והנהגות ישרות. אבל ישיבה שאין בה סמיכה. היינו שחכם ומנהיג כזה שאינו ראוי לקבל הארת ידי הסמיכה. אז עמידה שיש בה סמיכה נוחה הימנה. כי טוב יותר לקבל בחינת החלוקה עצה והספיקות בהלכה של אנשים הכשרים והיראים שיש להם אמונת חכמים. שעי"ז עיקר הסמיכה. שאז יש לו איזה תקוה לתקן עצתו קצת ולילך בדרך ישרה ע"י בחי הספיקות והחלוקת העצה בעצמה. וע"ד שאמרו רז"ל ספיקא דאורייתא לחומרא ספיקא דרבנן לקולא. ועוד כיוצא בזה לפי הכללים שמסרו לנו רז"ל וכמובא בלקוטי הלכות מזה. מה שאינו כן אם יקבל עצות והלכות מרבי שאינו הגון שאינו ראוי לסמיכה. אזי לא יהי מסופק כלל ואז תתקלקל עצתו לגמרי. וזה בחי' אשרי האיש אשר לא הלך בעצת

רשעים. כנגד קלקול העצה. ובדרך חטאים לא עמד. כנגד פגם המשפט בחי' (נחמי' ט') ובמשפטיך חטאו. ובמושב לצים לא ישב. כנגד פגם המלעיגים על דברי חכמים שעי"ז נידון במותרות כנ"ל. וזה כי אם בתורת ד' חפצו. ודרשו רז"ל לעולם ילמוד אדם תורה ממי שהוא חפץ ובמה שלבו חפץ. כי מסתמא משם שורש נפשו והמתקת צמצומיו. וזה ובתורתו יהגה יומם ולילה. היינו שעוסק לחדש בתורה בכל פעם ויש לו אמונת חכמים אפי' בהחידושין שלו ומכל שכן בהחידושי אמת של כל הת"ס האמתיים ועי"ז נשלם אור התורה ביותר ואז נקראת התורה תורו כמו שדרשו רז"ל. ועי' (עבודה זרה י"ט). וזה והי' כעץ שתול על פלגי מים. כי זה נמשך ע"י בחי' פלג אלקים מלא מים המבואר בפנים. ובאמת שלימות תיקון העצה ותיקון המשפט הם בבחי' אחת בבחי' ואשיבה שופטיך כבראשונה ויועציך וכו'. ואעפ"כ הם שני בחינת (ואין כאן מקומו להאריך). והנה ענין ישיבה ועמידה והליכה הנ"ל יש לפרש עוד בכמה אנפין. ויהי' איך שיהי' עכ"פ רמזו לו שאם אינו חפץ לעלות לא"י ששם עיקר הארת חכמה עילאה שכל הכולל מקור החיים בפרט מאחר שיש שם ר' יוחנן כנ"ל. ע"כ עכ"פ יהי' נזהר בנפשו מדברים הפוגמים את החיים ונשתלשלין מבחינת המותרות הבא ע"י שאינם יכולים להמתיק הצמצומים כראוי. שמזה משתלשל ובא גם בגשמיות חולי התחתוניות רח"ל. ומחלת לב כנגד בחי' פגם העצה. וקלקול העינים כנגד פגם המשפט הבא מהמוח כנ"ל. וזהו שסיימו וכן אמרו יצחק ושמעון ואושיעא אמרו דבר אחד הלכה כרבי יהודה בפרידות וכו' (פירש"י מספקא לי' אי חוששין לזרע האב וכו'). עי' מאורי אור אשר פרד עם הכולל גימט' מנצפ"ך עם האותיות. כי משם הדינים דאחזיין פרודא. ועי' בהקדמת התיקונים שהחכמה ניקראת אב האמונה. נמצא שהאמונה היא בחי' זרע האב. וע"י פגם אמונת חכמים נעשה פירוד בין האמונה והחכמה כמבואר במ"א. וע"כ כשרואה אדם שבא עליו מחלוקת שהיא בחי' פירוד לבבות צריך לחוש בעצמו אולי פגם באמונת חכמים שעי"ז אינם יכולים הצמצומים להתמתק ונעשה עי"ז פירוד ומחלוקת. ע"כ צריך לעשות תשובה ע"ז ולתקן פגם אמונת חכמים וכמבואר בפנים:

עיין בחידושי מהרי"ט לכתובות מובא שם בשם רבינו חננאל שפירש הלכה כר' יהודה בפרידות. רצה לומר דאין חוששין לזרע האב. ורמז לו לענין דאתי מדבית עלי וכו'. (עי"ש מה שדקדק עליו. ועי' חולין ע"ט פשטא דלישנא דגמרא נמי הכי.ועי' בריף והר"ן שם ותבין ביותר). ולפי הנ"ל מבואר הענין הן לשיטת רש"י והן לשיטת ר"ח ז"ל כי אמרו רז"ל (סנהדרין י"ד) אין סמיכה בחו"ל וכו'. ושם אמרו ענין שאין נסמכין לבית עלי שנאמר לא יהי' זקן בביתך כל הימים וגו' עיין שם. נמצא כי אפשר שיאמר רבה מאחר שבא מדברית

עלי שאין נסמכין נמצא שהם בבחי' חוץ לארץ ששם אינו שופע אור החכמה עילאה שמשם שורש הסמיכה ע"כ אין לו להשתדל לבא לא"י. ע"כ רימז לו כי אין חוששין לזרע האב בזה ובודאי יוכל גם הוא לקבל שם הארת החכמה עילאה בפרט ע"י ר' יוחנן. ועי' (שמואל א'. ב' ג' ד') בענין בני עלי שע"י שפגמו בכבוד המקדש וקדשיו ששם שופע אור החכמה בחי' קודש ע"כ נענשו שלא יהי' מבניהם שום כהן גדול שיכנס לקדשי קדשים להמשיך משם המתקת הצמצומים. וזה והבטת צור מעון בכל אשר ייטיב את ישראל. שזה יהי' ע"י המתקת הצמצומים שע"י אור החכמה ששופע בבית המקדש ולהם יהי' צר וצער גם במעון עצמו של המקדש ע"י שיראו צרתם בצדם שאין ממנין מהם כהן גדול. נמצא שהם יהיו בבחי' צמצום וצר גם בית המקדש בעצמו מחמת ההמתקה. וזה יהי' להם מדה כנגד מדה. וזה ולא יהי' זקן ביתך וגו' שלא יהיו נסמכין כנ"ל. וזה ואיש לא אכרית וגו' לכלות את עיניך ולאדיב את נפשך. שזה בחי' חולי התחתוניות רח"ל כמובא לעיל בשם דרשות רז"ל. וכל מרבית ביתך ימותו אנים. היפך החיים ואריכות ימים שנמשך ע"י החכמה כנ"ל. ועי' שם עוד אח"כ מענין שנתעורר עליהם מלחמות פלשתים. שזה בא מבחינת התגברות הצמצומים והדינים כל כך עד שנלקח ארון אלקים ששם לוחות האבן. שמשם ממשיכין המתקת הצמצומים ע"י החכמה והאמונה. ועכשיו בעון בית עלי התגברו הצמצומים כ"כ עד שנלקח גם הארון אלקים ואז מתו שני בני עלי וגם עלי הכהן מת. וזה בחי' גלה כבוד מישראל וגו'. כי כבוד מרמז על ל"ב נתיבות החכמה כידוע. וזה בחי' כבוד חכמים ינחלו. וזה כי נלקח ארון האלקים. ואח"כ הכה ד' את פלשתים במכת טחורים שהיא חולי התחתוניות הנ"ל כמבואר שם במפרשים עד שהוכרחו להשיב את הארון:

והגה לשיטת רש"י שפירש הלכה כר' יהודה דמספקא לי' אם חוששין לזרע האב וכו'. יתפרש ג"כ באופן זה. כי אדרבא מאחר שמשפחת רבה מדבית עלי בודאי צריך להשתדל ולתקן זאת ולבא לא"י ולקבל פני ר' יוחנן רבו. בכדי שעי"ז יזכה להמשיך עליו ההמתקה העליונה מבחי' חכמה עילאה עד שינצל מכל הנ"ל. ואולי יזכה עי"ז לאריכות ימים. וע"כ כתבו התוספות באמת (עירובין כ"ד. יבמות ע"ח) שרבה עלה לארץ ישראל וקיבל מר' יוחנן. (ועיין סדר הדורות מה שפלפל בזה):